

KULTURHISTORISK
MUSEUM
UNIVERSITETET I OSLO
FORNMINNESEKSJONEN
Postboks 6762,
St. Olavs Plass
0130 Oslo

RAPPORT

ARKEOLOGISK UTGRAVNING

BOPLASS- OG AKTIVITETSSPOR

Robsrud-prosjektet,
Delrapport: Tunområdet

Robsrud (Rufsrud), 105/1
Lørenskog, Akershus

Susanne Pettersson / Anne Skogsfjord/
Wenche Helliksen

Oslo 2010

**KULTURHISTORISK
MUSEUM
UNIVERSITETET
I OSLO**

Gårds-/ bruksnavn Robsrud	G.nr./ b.nr. 105/1
Kommune Lørenskog	Fylke Akershus
Saksnavn Reguleringsplan for Østlandsterminal for Posten Norge AS	Kulturminnetype Boplass- og aktivitetsspor, smie
Saksnummer (arkivnr. Kulturhistorisk museum) 05/18044	Tiltakskode/ prosjektkode 756087/ 210715
Eier/ bruker, adresse Posten Norge AS	Tiltakshaver Posten Norge AS
Tidsrom for utgravning 23.02-26.03 & 10.04-01.06 .2007	M 711-kart/ UTM-koordinater/ Kartdatum NGO 1948 Gauss-K; Akse 3, 215941.884 N, 12764.019 Ø
ØK-kart CP045-5-2, CQ045-5-1	ØK-koordinater
A-nr. 2007/71, 2007/72, 2007/73	C-nr. C56988-C56993
ID-nr (Askeladden) Ingen ID-nummer	Negativnr. (Kulturhistorisk museum) Cf33722-Cf33733
Rapport ved: Susanne Pettersson/ Anne Skogsfjord	Dato: 20.09.2010
Saksbehandler: Wenche Helliksen	Prosjektleder: Wenche Helliksen

SAMMENFATNING ved Anne Skogsfjord og Margrete F. Simonsen

I forbindelse med *Reguleringsplan for Østlandsterminal for Posten Norge AS* foretok Akershus fylkeskommune registreringer i perioden mai – juli 2005. Det ble påvist 7 lokaliteter: en steinalderlokalitet, to lokaliteter tolket som gravminner, en hulvei, samt tre lokaliteter med bosetningsspor i form av kokegroper og ulike typer nedgravninger (id 91748–91754). Utgravningene av disse lokalitetene ble gjennomført i perioden 10. april – 1. juni 2007. Det er utarbeidet delrapporter for de enkelte arkeologiske undersøkelsene. Denne rapporten omfatter dokumentasjon av selve tunområdet. Gården ble revet vinteren 2007.

Undersøkelsen av tunområdet ble utført i to omganger, i periodene 23. februar – 26. mars og 10. april – 1. juni 2007. Det ble funnet 137 strukturer fordelt på sju delområder. Hovedformålet med undersøkelsen i tunområdet på Robsrud var å undersøke om det fantes eldre strukturer gjemt under byggene på gården, spesielt ble det vektlagt å undersøke grunnen under hovedhuset. En viktig problemstilling var å undersøke om det kunne påvises en kontinuitet i bosetningen fra middelalder av. Bosetningsfunn fra middelalder er vanskelig å påvise siden de ofte ligger under dagens hus. På Robsrud fikk man en unik mulighet til å undersøke dette. Robsrud er et navn som etymologisk kan føres tilbake til middelalder, og potensialet for å finne hus fra denne perioden ble vurdert som stort.

Utgravningen startet med å grave i rivningsmassene av hovedhuset, senere ble utgravningsfeltet utvidet til deler av gårdstunet. Hus fra middelalder er ofte bygd med lafteteknikk, og kun syllstein vil vitne om bygninger i dag. Deler av tunområdet ble derfor rensket frem, og alle stein ble målt inn, med tanke på at levninger av laftede bygg kunne være bevart. Det ble i felt tolket til å være rester av flere mulige bygninger, blant annet ble det funnet treverk under muren på hus 1, som ble tolket til å være en eldre fase, men det er mer sannsynlig at de er rester av bygningmateriale i forbindelse med oppføringen av muren.

Det fremkom rester av to ukjente hus på Robsrud. Dette er *hus 6*, som var et hus med kjeller og syllstein. Huset var ikke på kartet fra 1897 og må derfor ha vært revet allerede da. Funn i huset indikerer at det er fra 1700-tallet. Det ble funnet rester av et mulig ildsted, og det er mulig at huset er et eldhus. Det andre huset er rester av en *smie*, smien er fra etterreformatorisk tid, fra 1600-1700 tallet. Det ble ikke gjort funn som sikkert kan vitne om aktivitet i middelalder. Undersøkelsen i tunområdet Robsrud bekreftet i stor grad at tunet først ble bebygd på 1600-tallet.

Innhold

1. BAKGRUNN	2
2. DELTAGERE, TIDSROM	2
3. FORMIDLING OG KONSULTASJON	4
4. LANDSKAPET - FUNN OG FORNMINNER	5
5. UTGRAVNINGEN	5
5.1 Problemstillinger – prioriteringer i tunområdet.....	5
5.2 Utgravingsmetode.....	8
5.3 Utgravningens forløp.....	8
5.4 Kildekritikk.....	10
5.5 Undersøkelsen	14
5.5.1 Hus 1 - bolighuset på Robsrud.....	14
5.5.2 Område I.....	16
5.5.3 Område II.....	17
5.5.4 Område III.....	18
5.5.5 Område IV.....	19
5.5.6 Område V.....	20
5.5.7 Område VI.....	23
5.6 Funn	23
5.6.1 Mynter og kritt Piper.....	24
5.6.2 Keramikk.....	25
5.6.3 Metallgjenstander.....	28
5.6.4 Øvrige funn.....	28
5.7. Prøver og analyser	29
5.7.1 Vedart og C14-dateringer.....	29
5.7.2 Jordprøver til metallanalyse.....	30
5.8 Vurdering av utgravningsresultatet, tolking og diskusjon	33
6. KONKLUSJON	34
7. LITTERATUR	35
8. VEDLEGG	36
8.1. Strukturliste.....	36
8.2. Tilveksttekst fra gjenstandsbasen.....	41
8.3. Tegninger.....	58
8.4. Fotoliste.....	65
8.5. Analyser	71
8.5.1. Vedart.....	71
8.5.2. Dateringer.....	73
8.5.3. Metallanalyse.....	78

RAPPORT FRA ARKEOLOGISK UTGRAVNING AV

TUNOMRÅDET PÅ ROBSRUD (RUFSRUD) 105/1, LØRENSKOG, AKERSHUS

AV SUSANNE PETERSSON / ANNE SKOGSFJORD

1. BAKGRUNN

Bakgrunnen for de arkeologiske undersøkelsene ved Robsrud i Lørenskog kommune, er ny Østlandsterminal for Posten Norge AS. Planområdet omfatter ca 225 dekar som i hovedsak utgjør tunet på Robsrud gård og omliggende dyrka mark. Gården ligger på et høydedrag ca 170 moh., omgitt av boligbebyggelse i øst og sør, og Robsrud Næringspark mot vest. Plangrensen følger Ellingsrudelva i et dalsøkk langs kommunegrensen mot Oslo, og ligger umiddelbart inntil kommunikasjonsårene E6 og Rv159.

Akershus fylkeskommune foretok registreringer i perioden mai – juli 2005 (Aasheim 2005). Det ble påvist 7 lokaliteter, herav en steinalderlokalitet, to lokaliteter tolket som gravminner, en hulvei, samt tre lokaliteter med bosetningsspor i form av kokegroper og ulike typer nedgravninger (id 91748–91754). Fra registreringsfasen forelå det dateringer av bosetningsspor til middelalder og datering fra et veifar til vikingtid.

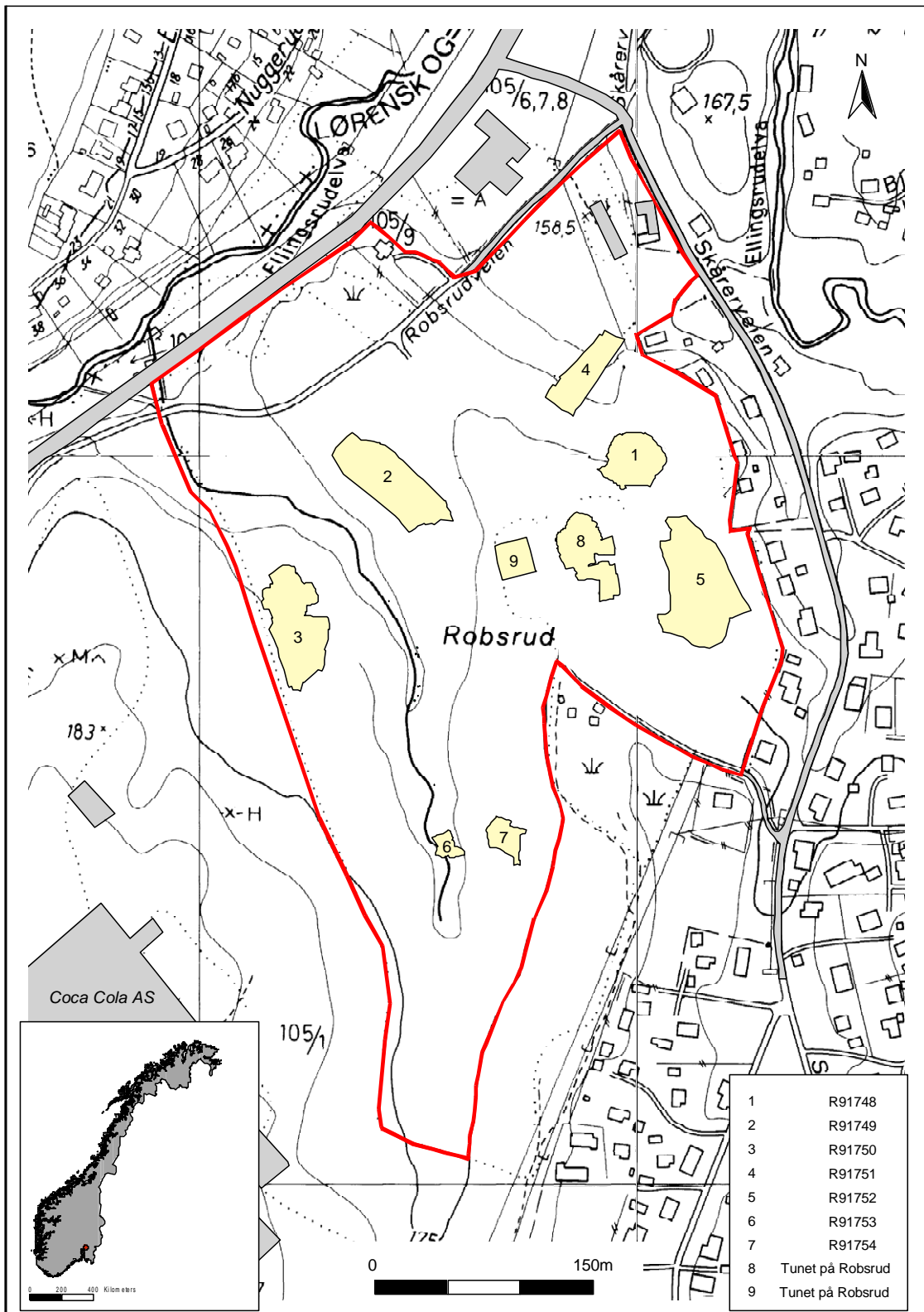
Riksantikvaren fattet endelig vedtak om dispensasjon 2. desember 2005, med vilkår om at det skulle foretas arkeologiske undersøkelser av berørte kulturminner. *Reguleringsplan for Østlandsterminal for Posten Norge AS*, ble vedtatt av Lørenskog kommunestyre 8. februar 2006. Gjennomføring av prosjektet ble bestilt av OPAK AS på vegne av tiltakshaver, Posten Norge AS, 14. februar 2006. Rammene for prosjektet har vært et budsjett på kr. 3 250 000,-

Det er utarbeidet delrapporter for de enkelte arkeologiske undersøkelsene. Denne rapporten omfatter dokumentasjon av tunområdet på Robsrud (markert som 8 og 9 på kartet nedenfor). De tre øvrige delrapportene omhandler en steinalderlokalitet (Mjærum 2009), en mulig gravhaug (Reitan 2010) og bosetnings- og aktivitetsspor (Johansen og Skogsfjord 2010).

2. DELTAGERE, TIDSROM

Undersøkelsen av tunområdet på Robsrud ble utført i to omganger. Den første utgravningsperioden omfattet bolighuset som nylig ble revet, området rundt og ved en delvis revet låve. Gravningen foregikk i perioden 26. februar til 23. mars 2007. Været var vekslende med minusgrader og snøfall, til solfylte dager med flere plussgrader. Til sammen ble det utført 36 dagsverk av tre arkeologer. Digital innmåling og fotodokumentasjon av murverket i hus 1 ble utført av Rune Borvik. En gravemaskin var var tilgjengelig i hele perioden, men ble bare sporadisk benyttet.

KW 18.03.09

Figur 1: Hele planområdet med de undersøkte lokalitetene markert (KW).

Den andre graveperioden var fra 10. april til 1. juni 2007. Også i denne perioden var været vekslende, fra tørt til småregn. Siste dagen var det intensivt regn som medførte at enkelte strukturer ble stående under vann.

Tabell 1: Deltagere og dagsverk 26.02.2007-23.03.2007			
Susanne Pettersson	26.02.2007	23.03.2007	20
Tone Wikstrøm	02.03.2007	09.03.2007	6
Øystein Dahle	12.03.2007	23.03.2007	10
Totalt			36 dagsverk

Tabell 2: Deltagere og dagsverk 10.04.2007-01.06.2007			
Susanne Pettersson	10.04.2007	01.06.2007	35 dagsverk (+ 1 dag forberedelse)
Reidun M. Aasheim	10.04.2007	01.06.2007	33 dagsverk (+ 2 dager til eksamen)
Totalt			68 dagsverk

I tillegg til de 68 dagsverkene som er vist i tabellen, bidro også de øvrige gravelagene med et titalls dagsverk til flateavdekkingen av område III og V, samt undersøkelsen av enkelte strukturer i område IV. Dessuten deltok fire personer fra Akershus fylkeskommune med 3,5 dagsverk 23. – 24. mai. Tilsammen tilsvarer undersøkelsen ca 118 dagsverk.

Den digitale innmålingen ble utført av Kevin Wooldridge. Tiltakshaver stilte to gravemaskiner til disposisjon som ble fordelt mellom de ulike gravlagene etter behov. For tunområdet tilsvarte det ca 10 dagsverk til flateavdekking og fjerning av masser, samt ca 3 dagsverk til sjaktgraving og fjerning av smielaget. Wilhelm Front søkte etter metall i tunområdet, men det ble gjort få funn her. Kartene er utarbeidet av Kevin Wooldridge. Katalogiseringen av gjenstandsmaterialet er utført av Hege Damlien.

3. FORMIDLING OG KONSULTASJON

Utgravningene foregikk i et område med pågående anleggsarbeid, og var derfor ikke tilgjengelig for allmenheten. Utgravningene ble besøkt av arkeologer fra Kulturhistorisk museum og Akershus fylkeskommune.

Behovet for å diskutere dateringer og diverse funksjoner førte til andre besøk. Funn, strukturer og lag ble presentert og diskutert i forbindelse med besøk av prosjektleder Wenche Helliksen og Inger Karlberg, Kjersti Randers og Olaf Sverre Berntsen (Riksantikvaren). Både funn og strukturer ble vurdert som mulige rester av middelalderbebyggelse, og undersøkelsen fortsatte som planlagt.

I forbindelse med funn av et smielag etablerte Unn Pedersen fra Universitetet i Oslo kontakt mellom feltleder og Arne Jouttijärvi ved Heimdal-archaeometry i Danmark. Smielaget ble vurdert som mulige levninger etter en middelaldersmie, og dette laget og tilhørende strukturer ble derfor inkludert i undersøkelsen.

4. LANDSKAPET - FUNN OG FORNMINNER

Planområdet omfatter ca 225 dekar dyrka mark omkring tunet på Robsrud, ca 400 m vest for nordenden av Langtjernet. Gården lå fritt til på ca 170 moh., og var omgitt av boligbebyggelse i øst og sør, og av Robsrudskogen og Robsrud Næringspark i vest. I nordvest ble planområdet avgrenset av et smalt, nordvest-sørøstgående dalsøkk hvor Ellingsrudelva renner langs kommunegrensa til Oslo. Rv.163 og E6 følger hver sin side av dette dalsøkket. Fra tunet på gården var det godt utsyn mot nord og nordvest, til dels også mot Haneborgåsen i øst, mens sikten var begrenset i vest av Robsrudskogen. Uten boligbebyggelse i sør ville det ha vært godt utsyn også mot sør fra toppen av høydedraget her.

I bygdeboka for Lørenskog, og i matrikkelen for 1950, heter gården Rufsrud. Navnet er i følge Oluf Rygh (1898) sammensatt av mansnavnet *Ref* (fra dyrenavnet rev) og *rud*. I følge Olav Foss (1957:88) dukker navnet Rufsrud opp mellom 1600 og 1616. Gårdens blandes med Rolsrud i skattelistingene fra første halvdel av 1600-tallet. I kirkeregnskapene står det at Kristoffer Roffsrud er kirkeverge i 1633-38, og i en søknad fra 1645 søker Anders Kristoffersen om lov til å bygge på gården som han sier faren har ryddet. Det har vært to gårdsbruk fra 1710 til ca 1900.

Det er svært få automatisk fredete kulturminner i Lørenskog kommune. Men det fins imidlertid flere gravrøysen på Haneborg, 1-2 km nordøst for planområdet, og en tilsvarende røys på Stovner (Oslo), ca 250 vest for området. Kulturminnene i kommunen består blant annet av flere gamle veifar, en kilde, to felt med dyrkningsspor og hustuffer på Losby, samt et kokegropfelt på Hovelsrud.

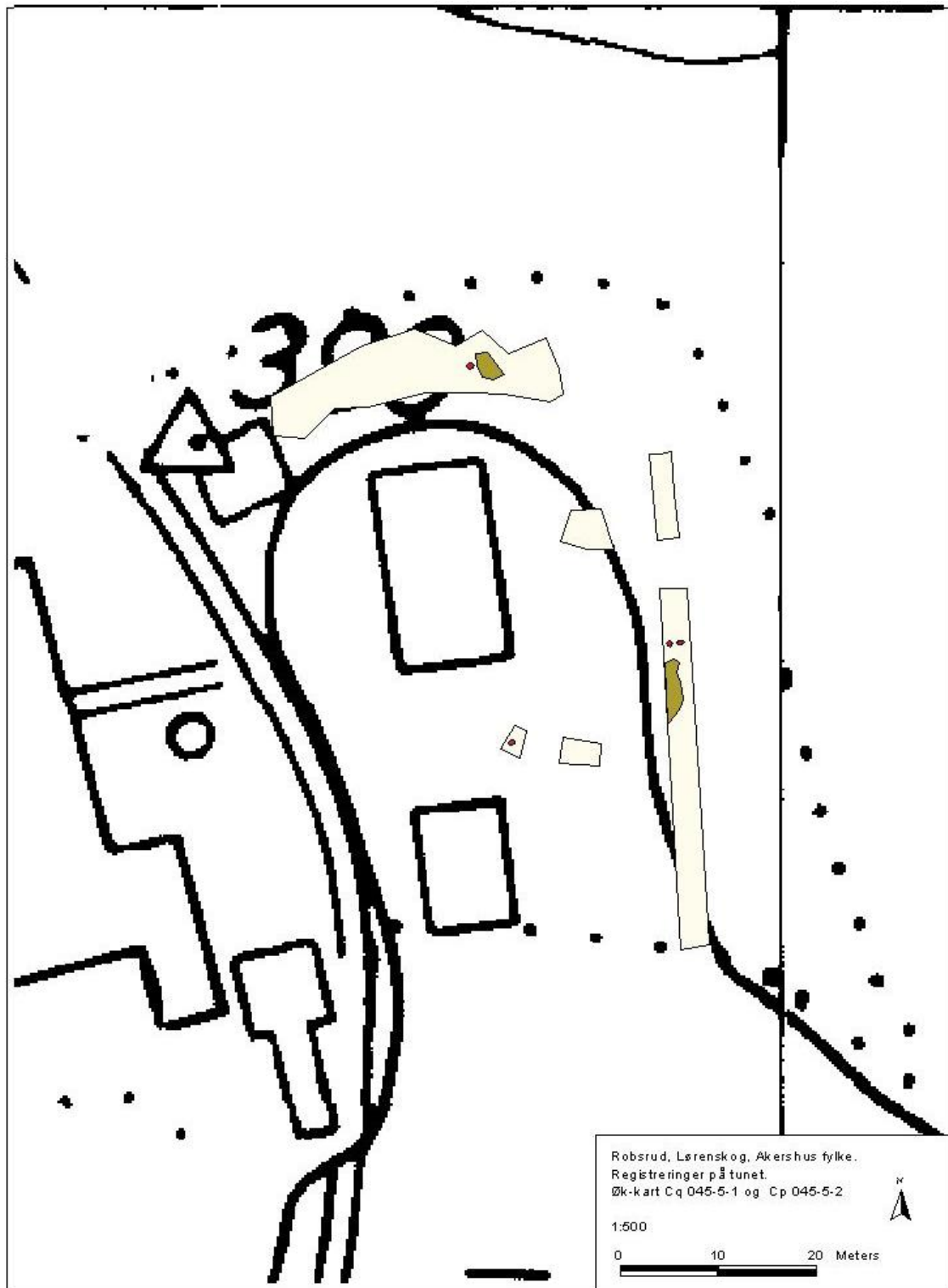
5. UTGRAVNINGEN

5.1 PROBLEMSTILLINGER – PRIORITERINGER I TUNOMRÅDET

I forbindelse med etableringen av Østlandsterminalen skulle alle bygningene på gården Robsrud 105/1 rives. På grunn av at gården var bebodd omfattet Akershus fylkeskommunes registrering ikke selve tunområdet. I november 2006 gjennomførte Wenche Helliksen (KHM) en registrering med maskinsjaktning i tunområdet. Flere strukturer ble vurdert som eldre bosetningsspor.

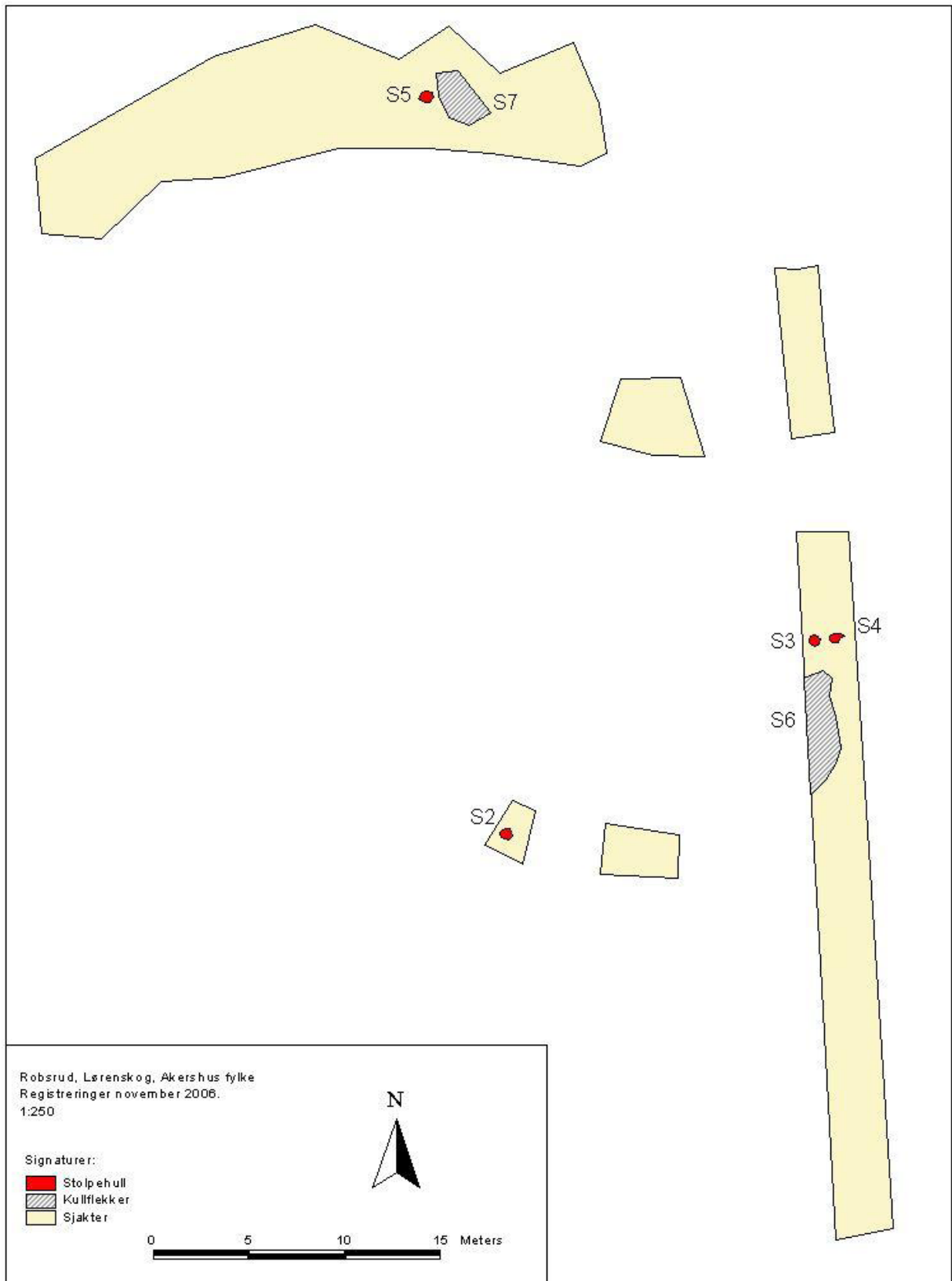
Funn og strukturer indikerte at det kunne finnes rester av middelalderbebyggelse, eller til og med forhistoriske aktiviteter, i tunområdet. I forbindelse med rivningen av hovedhuset, hus 1, 26. februar 2007, fortsatte de arkeologiske undersøkelsene i og rundt huset. Det ble besluttet å undersøke området ytterligere, og de overordnede problemstillingene var *bosetning og hvilke aktiviteter som har vært bedrevet i området til ulike perioder*. For tunområdet ble det spesielt vektlagt å avklare *hvordan bebyggelsen var organisert og å påvise eventuelle aktivitetsområder utenfor husene. Er det kontinuitet i tunstedet tilbake til middelalder?* (Helliksen, Jaksland og Simonsen 2006).

Figur 2: Sjakter og strukturer fra registreringen av gårdstunet i november 2006 (utført av Wenche Helliksen og Rune Borvik).

Figur 3. Strukturer fra registreringen i november 2006 (Wenche Helliksen & Rune Borvik). S6 var tolket som et mulig ildsted og er datert til 1470-1950.

Middelalderens gårdbosetning er et viktig problemfelt i arkeologien, ikke minst grunnet mangelen på spor etter hustomter. Noe av forklaringen på dette kan være at middelalderens bosetningsspor ligger under dagens gårdstun, i tillegg til at byggeskikken endret seg. Lafteteknikken var kjent allerede i vikingtid, men bygninger med jordgravde stolper forekom også i middelalder. Hus bygget i laft vil normalt ikke være mulig å spore arkeologisk dersom tomten senere er pløyd, men funnspredningen vil likevel kunne antyde hvor huset har stått. Det har vært få undersøkelser knyttet til middelalder i Akershus.

Aktuelle problemstillinger for utgravningen var derfor:

- Fins det spor av eldre bebyggelse under den historisk kjente gårdsbebyggelsen?
- Finns det spor av bygninger fra middelalder?
- Finns det spor av forhistoriske bygninger?
- Har husene vært bygd med lafteteknikk?
- Hvilken metoder egner seg best får å identifisere eldre bygninger i et historisk kjent gårdstun?
- Hvordan er funnmaterialet ut? Bevaringsforhold og typer.
- Kan man identifisere ulike funksjoner og bevegelsesmønster i tunområdet?

5.2 UTGRAVINGSMETODE

Ved utgravninger i middelalderbyer graver man i lag og ruter samtidig som man dokumenterer stratigrafiske relasjoner. Metoden er vanskelig å overføre til en utgravning på landsbygda, der man ofte har bygd nytt ved siden av, og ikke over, de eldre strukturene. Stratigrafien blir derfor ikke like tydelig, og i mange tilfeller kan den heller ikke påvises.

Ved utgravningen på Robsrud ble forskjellige metoder benyttet, i forhold til ulike områder og objekter. I stedet for ruter ble utgravningsområdet oppdelt i ulike *delområder* (område I-IV), *sjakter* (Sjakt 1-9) og *strukturer*. Bortsett fra undersøkelsen av bolighuset (hus 1) ble hvert delområde avdekket med gravemaskin. Området ble deretter finrenset med krafse og gravskje av en til tre arkeologer.

Strukturer og sjakter, samt noen profiler og enkeltfunn ble dokumentert i plan ved hjelp av en totalstasjon og programmet Fieldlink. Øvrige strukturer og sjakter ble tegnet i plan og forografert fra en lift, og siden overført til digitale kart. Innmåling og plantegninger har blitt utført av Rune Borvik og Kevin Wooldridge. Profiltegningene er rentegnet av Christine Haakstad og Susanne Pettersson.

5.3 UTGRAVINGENS FORLØP

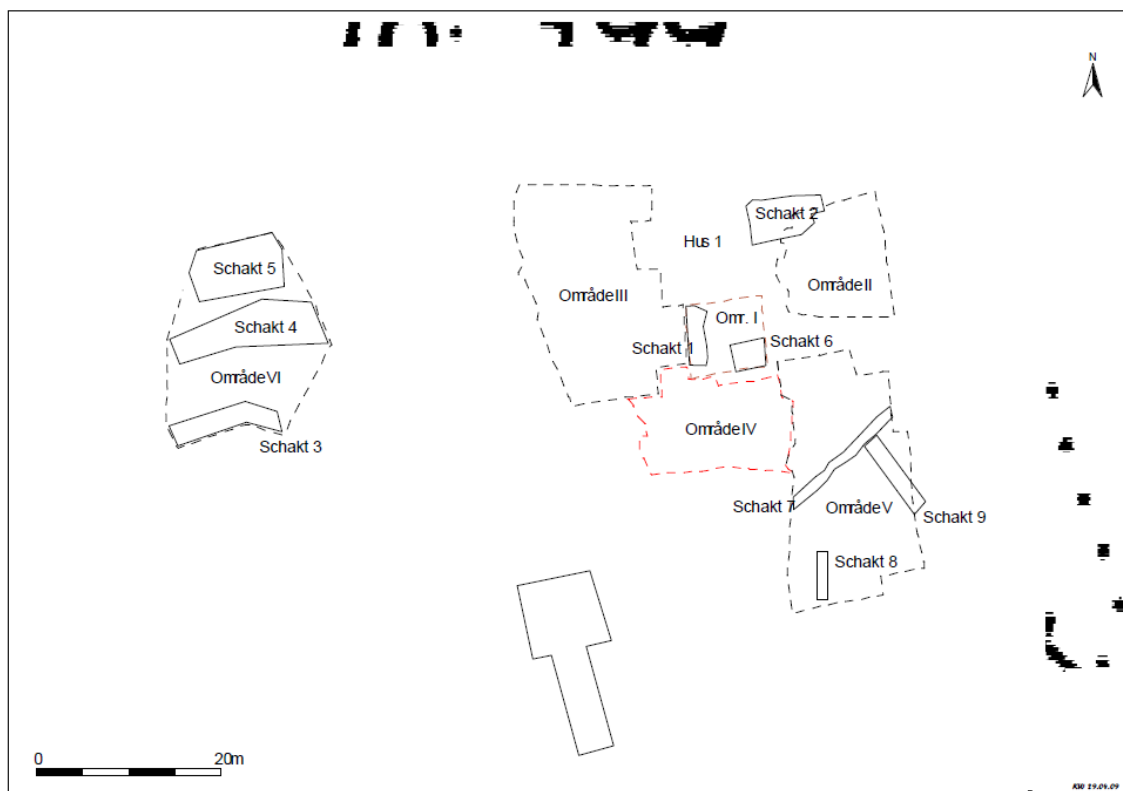
Med forhåpning om å finne eldre strukturer under hus 1 begynte vi undersøkelsen av det som stod igjen av huset. Innsiden av murene viste seg å være oppbygde av tilslåtte stein og leire, og yttersiden var forsterket med sement i senere tid. Murteknikken minnet om en skallmur fra middelalder. Det ble derfor besluttet at murene skulle fotodokumenteres i detalj og bevares inntil videre. For å slippe å bære ut alle masser over de stående murene, ble store deler av avfallsmaterialet hentet ut med gravemaskin. Gjenstandene i dette laget besto ikke uventet av etterreformatoriske gjenstander, og et utvalg av gjenstader ble samlet inn fra fire gravområder

inne i huset (NV, NØ, SV, SØ). Strukturer og lag i huset ble digitalt dokumentert i plan, snittet og totalundersøkt.

Parallelt med undersøkelsen av bolighuset ble det gravd to sjakter (1 og 2) sør og øst for hus 1, og tre sjakter (3, 4 og 5) i område VI. Område VI ble avskrevet, og ingen strukturer av forhistorisk karakter ble funnet, strukturene ble knyttet til en låve som brant i 1938. Tykke kulturlag og et par store strukturer i område I og II viste behov for en mer omfattende undersøkelse. Det ble gravd i lag, og senere også i ruter, i sjakt 6. Enkelte fragmenter av en eller flere trefotsgryter i område I viste at det fantes et funnmateriale som kunne gå tilbake til 1400-tallet.

Det ble behov for å utvide undersøkelsesområdet, samtidig som gravingen i sjakt 6 fortsatte. Planen var at hvert delområde skulle være ferdig rensert før neste område ble åpnet opp, slik at man hadde kontroll på hvor lang tid det ville ta å dokumentere ferdig. Denne planen ble forandret da smielaget dukket opp i den siste ordinære graveuken. Mistanken om at dette kunne være middelalder gjorde at alle tilgjengelige ressurser ble satt inn i dette området. Etter en diskusjon med tiltakshaver, og med vilkår om at det kunne gjennomføres innenfor foreliggende budsjett, ble utgravningen utvidet med fire dager. To dagsverk gikk med til prøvetaking og dokumentasjon av smielaget.

Innledningsvis ble funn samlet inn i forskjellig nivåer og kontekster, men tidspresset, mange funn, og mangelen på identifiserbare lag og kronologiske faser, bidro til en overgang til en innsamling hvor funn ble relatert til enkeltkontekster eller delområder.

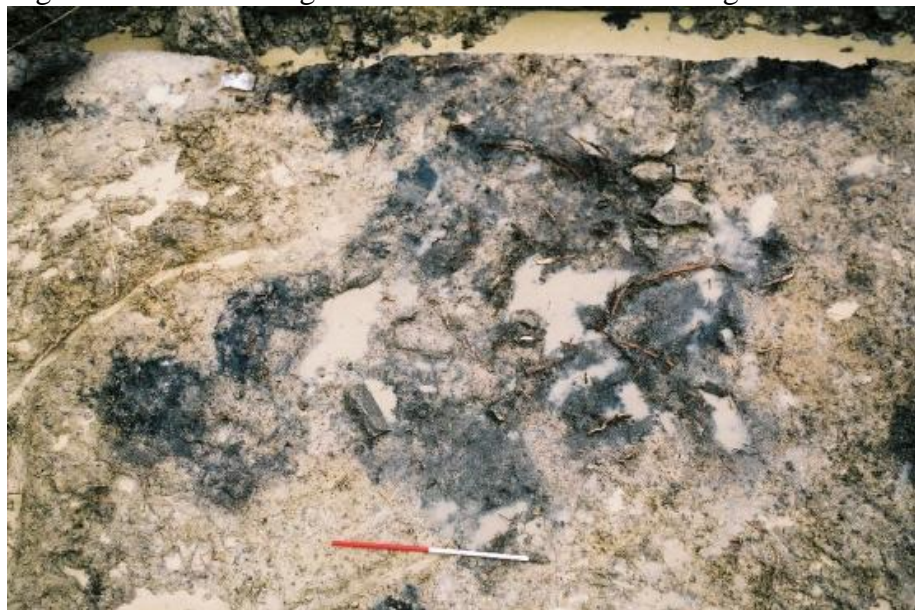

Figur 4: Undersøkte delområder og sjakter (KW og SP).

Undersøkelsen i område I startet rundt det identifiserte leirelaget (S-40). Parallelt med det ble område II åpnet, og en større struktur med et funnrikt avfallslag og rydningssten (S-189) ble gravd for hånd. Ni strukturer kunne avskrives etter innmåling og snitting.

Område III ble avdekt ved hjelp av gravemaskin og håndgraving. Rikelig med stein og eventuelle laginndelinger i og inntil bergsprekker dro ned arbeidstempoet. Vi fortsatte flateavdekkingen i område IV, deretter område V. Område V ble tre ganger så stort som beregnet på grunn av et lag med slagg. Bunnslagg, glødeskall og slaggperler viste at laget har sammenheng med smieaktivitet. Etter konsultasjon med Arne Jouttijärvi (Heimdal-archaeometry, DK) ble det konstantert av smieaktiviteten kunne være fra middelalder, og derfor ble hele laget avdekket, samt strukturer i tilknytning til dette.

Det ble samlet inn prøver fra smielaget og omkringliggende strukturer. Etter prøvetaking ble det meste av laget gravd bort med gravemaskin, hensikten var å lokalisere eventuelle strukturer under dette. På grunn av intensivt regnvær ble dette arbeidet vanskelig.

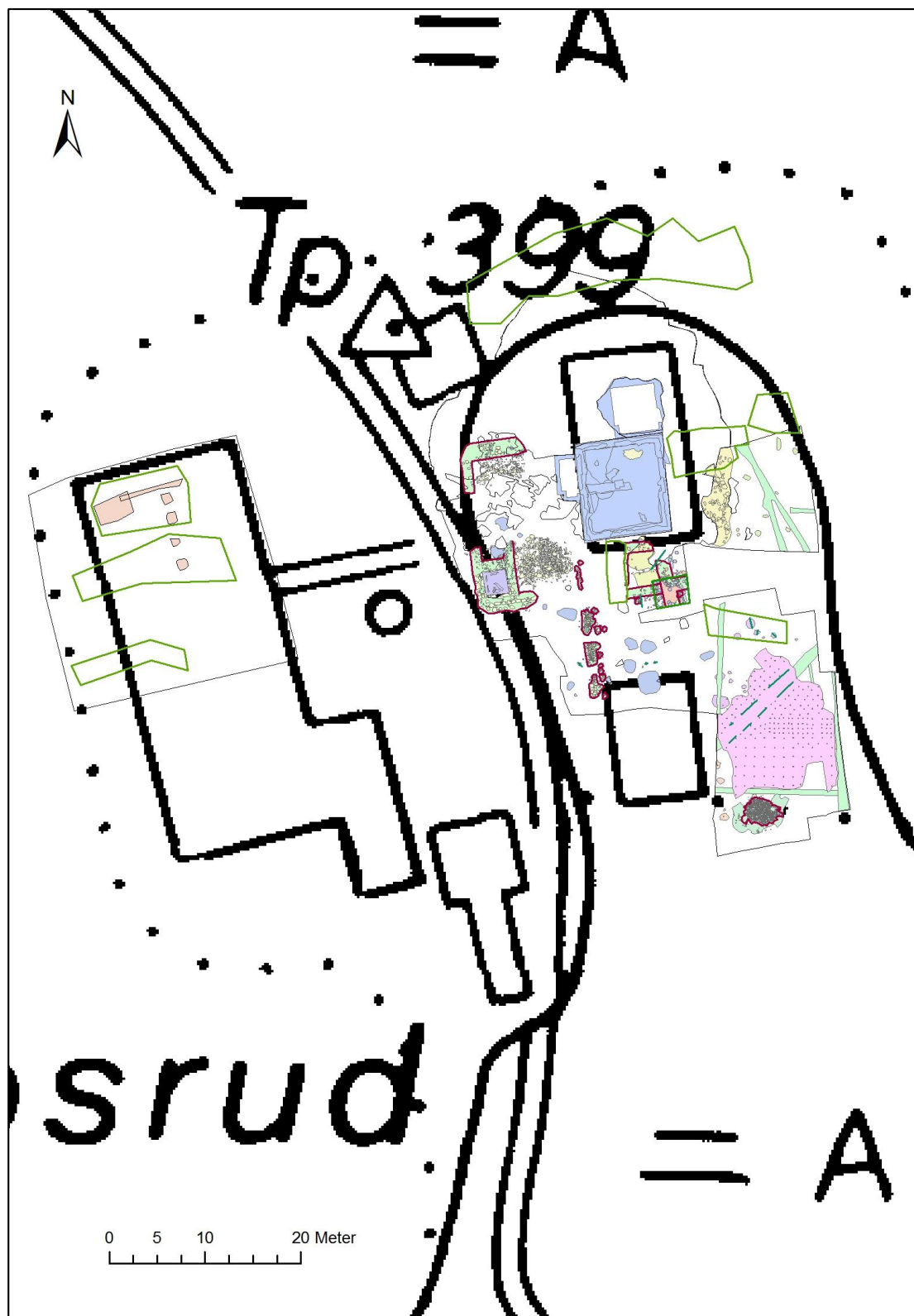

Figur 5: Del av område V, etter fjerning av smielaget i regn (Cf33733_23).

5.4 KILDEKRITIKK

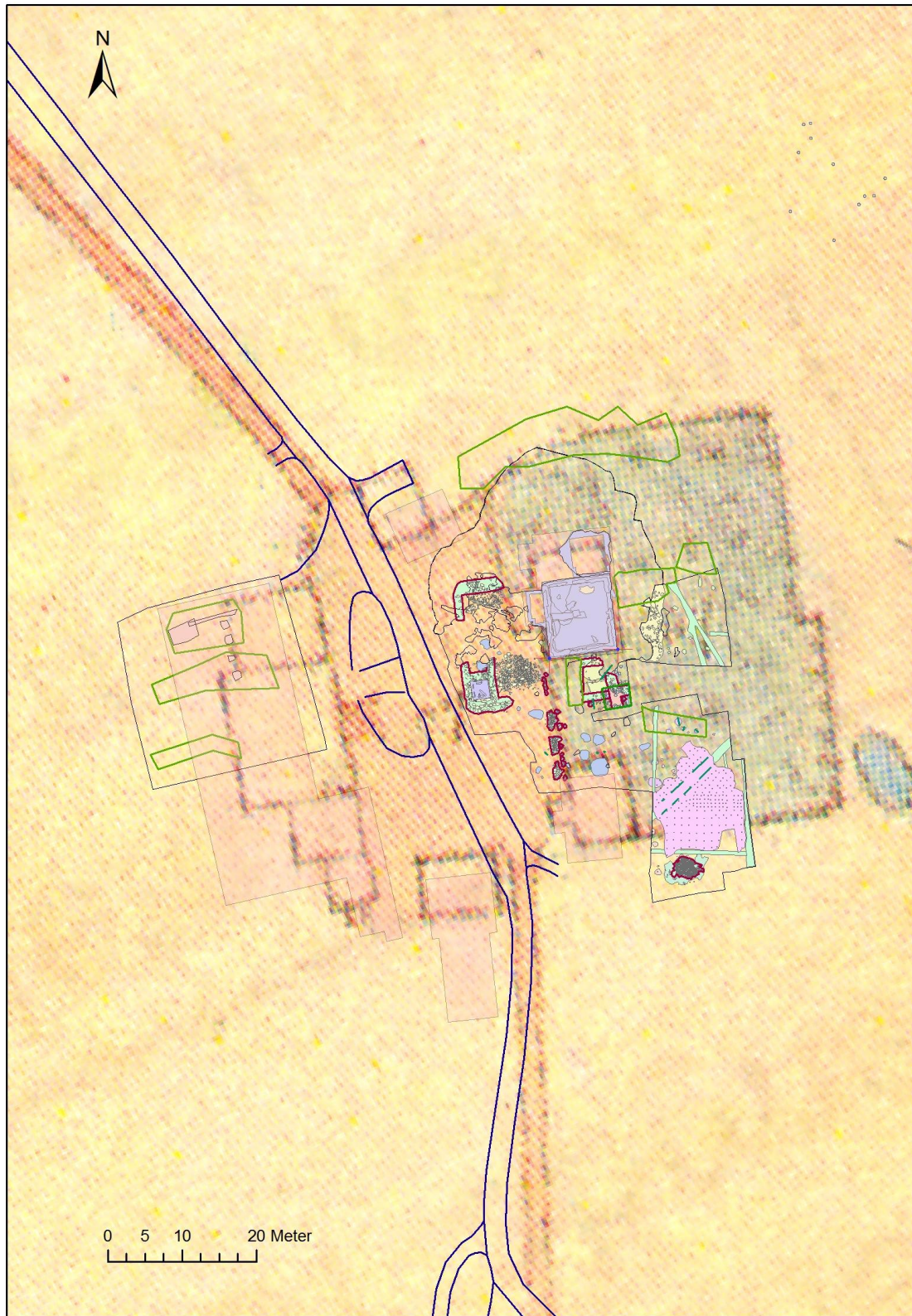
Det ble etter hvert et behov for å åpne flere områder rundt hus 1. Planen var at hvert delområde skulle være ferdigrenset før man åpnet nye områder, slik at man kunne ha kontroll på tiden. Etter hvert dukket det opp flere strukturer som gjorde at vi måtte jobbe parallelt på flere områder. På grunn av omprioritering med fokus på smielaget, ble en del strukturer i område IV og V bare dokumentert i plan. De fleste av disse strukturene ble vurdert til å være fra nyere tid, men enkelte kan være eldre enn reformasjonen.

Regnværet siste gravedag forhindret en god dokumentasjon av strukturene under smielaget. Disse ble ikke digitalt innmålt på grunn av risikoen for å få vann inn i instrumentet, i stedet ble det tegnet en skisse av området som har blitt komplettert med foto tatt fra en lift. Regnet førte til at strukturene ble utydlige og fløt sammen, og det var vanskelig å få gode foto.

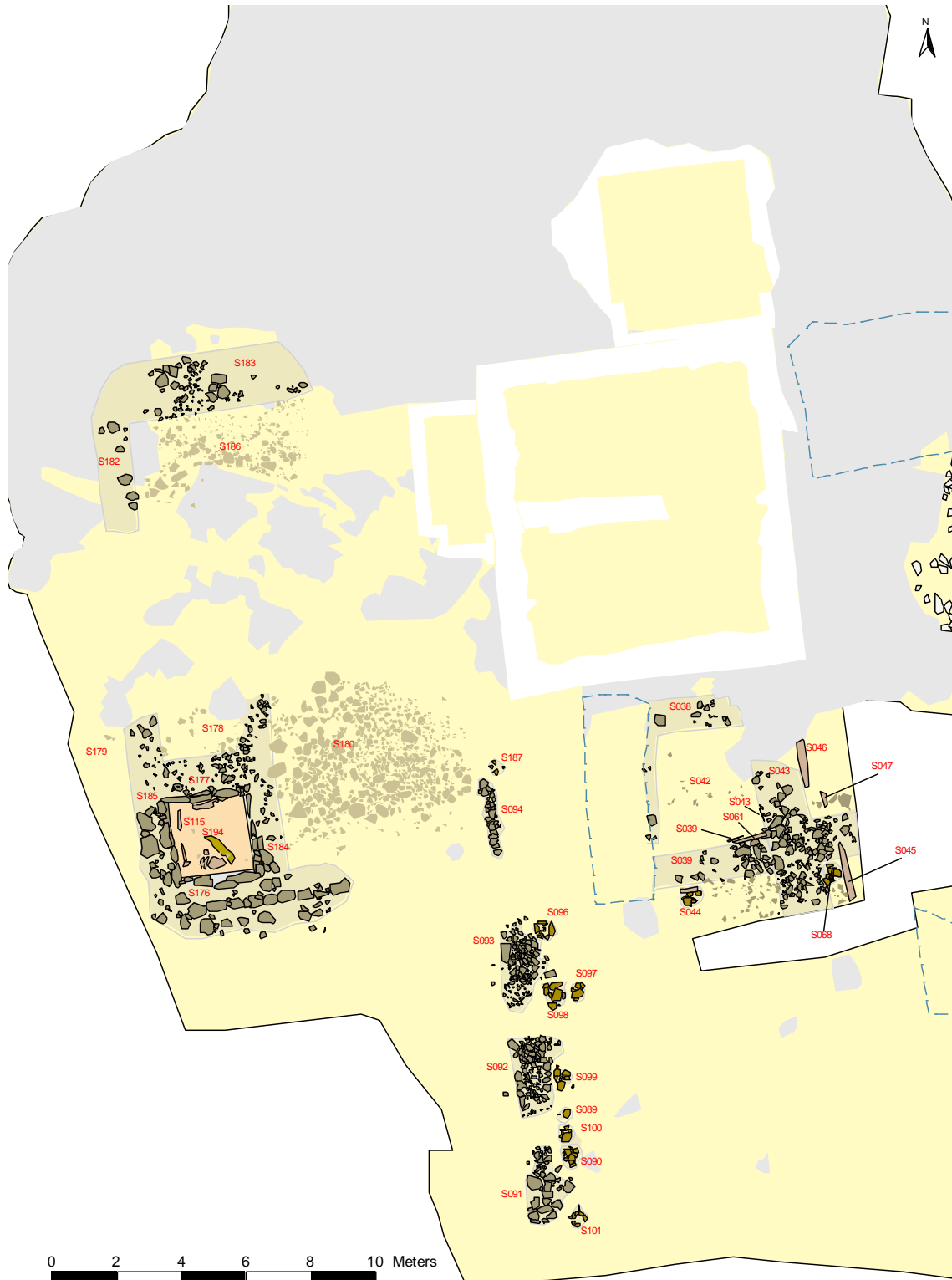

Figur 6. Kart over utgravningen, med husene som ble revet i 2007.

Figur 7. Kart over utgravningsområdet, med husene slik de stod i 1897, med bygninger fra 2007 lagt oppå. Strukturene i område VI tilsvarer vestlig del av låve. Veien mellom de to bolighusene er brolagt med stein.

Figur 8. Avdekte strukturer i område I, III og IV på Robrud.

5.5 UNDERSØKELSEN

Til sammen 137 strukturer ble dokumentert i plan fordelt på syv delområder (hus 1 og område I-VI).

5.5.1 HUS 1 - BOLIGHUSET PÅ ROBSRUD

Huset som ble revet lå på et berg på den mest markerte høyden i området. Utgravningen startet rett etter rivningen av huset, 23. februar 2007. Huset er markert på et kart fra 1897. Det ble foretatt en større ombygging på 1900-tallet.

Utgravningen av huset startet med at man gikk gjennom rivingsmassene, det ble funnet gjenstander fra flere faser. Det ble funnet rikelig med stein, tegl, tre, sagflis og store mengder ubrente leiresteiner. Til dokumentasjon ble leiresteinene samlet inn og fra den sydlige delen av huset. Steinene ble fotografert, men ikke katalogisert.

Figur 9: Leiresteiner fra sydlig del av hus 1, (Cf33724_05).

Samtidig med at rivningsmassene ble gravd gjennom og kjørt bort, ble muren frilagt. Muren i den eldre delen av huset (grunnmur S-206) var oppmurt med fint tilhugne stein og leire. Bygningsteknikken minnet om en middelaldersk skallmur. Muren ble fotodokumentert.

Figur 10: Del av veggen i sør i hus 1 med referansepunkter til sammenlegging av foto (rosa og gul markering, Cf33723:25).

Alle konstruksjoner og lag i huset ble dokumentert med totalstasjon. Enkelte strukturer, slik som to kjellerrom (S-213, S-214), rester av et ildsted (S-23, S-27) og et steinfundament (S-21) ble delvis gravd bort. To hardpakkede humuslag (S-20, S2-4) ble snittet. Lagene hadde ingen funn og ble tolket som natur. En samling stein ble gravd gjennom og viste seg å være en gjenfylling av et søkk i berget (S-22). Den ene kjelleren hadde en luke i gulvet fram til en renovering av gulvet for et 20-talls år siden, den andre var ukjent for huset eiere (muntlig meddelse, Jon Robsrud, mars 2007). Det ble funnet et teglfundament/hylle (S-26) med en del gjenstander som kunne knyttes til oppbevaring av mat i den ene kjelleren (S-214).

Figur 11: Kart over hus 1 med innmålte strukturer (KW.)

Også i den andre kjelleren (S-213) ble det funnet en trekonstruksjon (S-25) som var tilpasset bergets form, og som kan ha vært en hylle, eventuelt et gulv (Figur 10). I tilknytning til dette ble det funnet et tjuetalls korker, noen lokk, syltetøyglass og knuste oppbevaringsfat/krukker. Det ble også funnet en mynt (C56988/1) i form av en dansk 1 Skilling med årstallet 1771.

Figur 12: Trekonstruksjon S-25 (gulv/hylle) i kjeller S-213, hus 1 (Cf33725_06).

Den andre kjelleren (S-214) kan være noe yngre, da det ble funnet borrehul og bruddflater. Flere av de borthugne stenene lå fortsatt igjen i kjelleren, men på et lavere nivå enn det opprinnelige berget.

Det ble funnet en krittpipe datert til 1640-1680 (C56988/27) i veggfyllingen til kjelleren, mynten fra 1771 gir en yngre datering. Det er mulig at mynten har blitt mistet senere, og at krittpipen kan stamme fra bygningsfasen. I så fall kan huset ha blitt oppført allerede på midten av 1600-tallet.

5.5.2 OMRÅDE I

Det ble funnet et leirelag (S-40) i sjakt 1, og et tykt kulturlag sør for hus 1. Det ble derfor besluttet å åpne opp et 8x8 m område sør for hus 1, kalt område I. Området viste seg å bestå av to terrasselignende formasjoner. Laget ble vurdert som et omrotet kulturlag/avfallslag, og under dette ble det funnet flere strukturer. Det ble i felt tolket som rester etter eldre bygninger under og ved hus 1.

Ambisjonene var å grave i lag for å identifisere flere faser og tolke områdets stratigrafi. Graving i lag ble testet ut området som ble kalt sjakt 6. Dessverre gav dette ikke et entydig resultat. Det ble observert stein i flere nivåer og lag, men ingen tydelige mønster.

Figur 13: Leirelaget (S-40) ved stikkstangen. Lysere partier på berget viser fjernede masser (Cf33727_15).

Leirelaget (S-40) ble først tolket som et gulv, men viste seg å være et 1,8x0,8 m (Ø-V) lag omgitt av tre (S-39, S-43, S-61). Det ble funnet tre også under leiren, det er mulig at trevirket er rester av en kasse og at denne har vært fylt med leire. To prøver ble sendt til datering, en fra leirelaget og en fra laget under. Prøven fra leirelaget var til AD 1320-1440, og laget under til AD 1700-1960. Dateringene tyder på at massene er omrotet, og at strukturene er fra nyere tid. Det var ikke mulig å avklare hvilken funksjon den mulige kassen har hatt.

Det ble funnet trestrukturer som fortsatte inn under muren i hus 1. Det ble i felt tolket som rester av et eldre hus på samme sted som hus 1. En prøve fra brannlag S-35, sør for muren til hus 1, er datert til AD 1430-1620. Prøven er datert på furu, om man regner med treets egenalder er mulig at dateringene er litt eldre enn strukturens brukstid. Strukturene knyttet til et mulig eldre hus lå over brannlaget, og sett i lys av dateringene er det mer sannsynlig at strukturene har sammenheng med oppføringen av hus 1 på midten av 1600-tallet

I kulturlaget/avfallslaget ble det funnet flere fragmenter av en eller flere trefotsgryter (C56989/13,17). Gjenstandene er av en type som var i bruk fra 1400-tallet til begynnelsen av 1700-tallet (Lindh et al. 2002). Funnomstendighetene samsvarer med dateringene av hus 1.

De øvrige strukturene er sannsynligvis også etterreformatoriske.

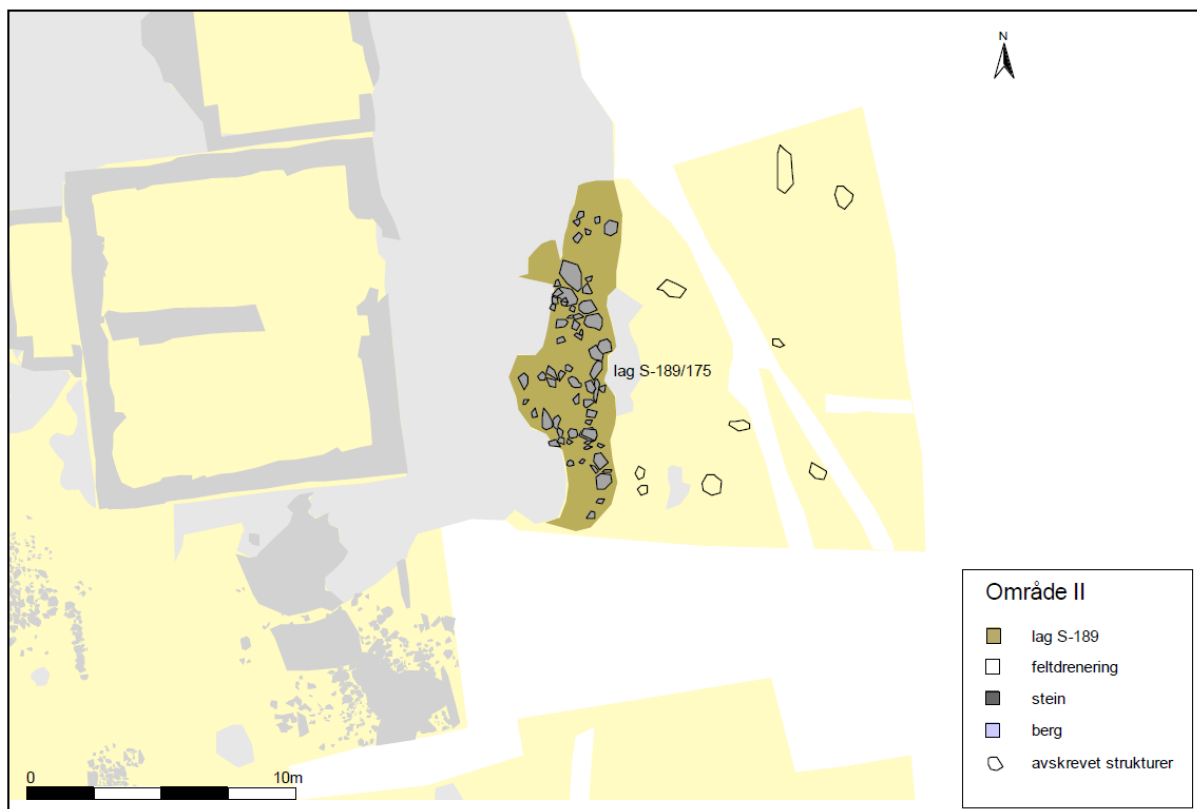
5.5.3 OMRÅDE II

Det ble lagt en sjakt, Sjakt 5, øst for hus 1 og nedover berget. Et funnrikt avfallslag (S-189) og rikelig med stein (S-175) lå inntil berget. En flate mot øst ble inkludert i område II (14x12m). Lagets utbredning tilsvarer husets bredde. Resten av strukturene ble avskrevet som steinopptrekk eller rester etter nedgravde kabler/rør.

Både steinene og avfallslaget (S-175, S-189) ble tolket som rydning fra hus 1 og feltet lengre øst. Funnmaterialet omfattet mest husholdsavfall som keramikk og brente bein, men også glass og metallgjenstander. Flaten i øst var nærmest funntom. Ingen prøver ble datert fra dette området, og aktiviteten ble tolket til å være fra nyere tid.

Figur 14: Område II med avfallslag og steiner (S-175, S-189) t.v. Kevin Wooldridge måler inn feltet (Cf3728_20).

Figur 15: Kart over område II med avfallslag S-189 og rydningsstein S-175 (KW)

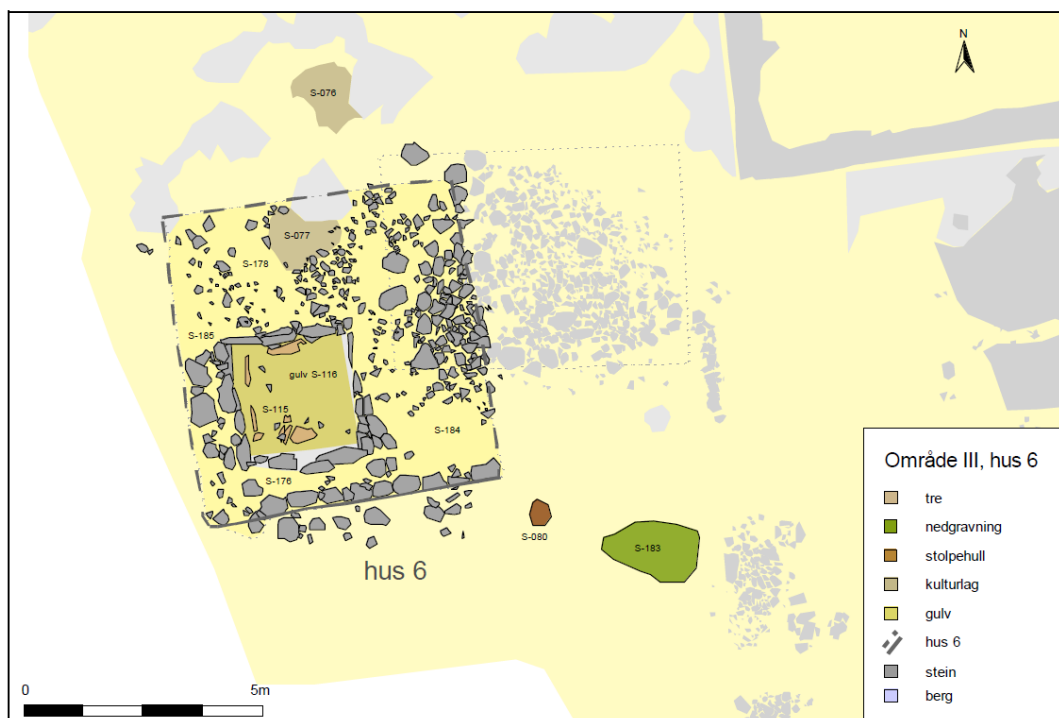
5.5.4 OMRÅDE III

Område III (14x23 m N-S) var en bergflate vest for hus 1. Berget hullet mot vest og sør, og hadde en bratt avslutning mot nord. Massene på berget varierte fra tynne i de høyere liggende partiene, og opp mot en meter tykke i de lavere. Området bestod for det meste av berg med mindre forsenkninger og sprekker.

I felt ble vurdert til at det kunne ha stått flere hus i dette området. Steinrader ble vurdert som mulige syllstein til laftete bygg, og konsentrasjoner av mindre stein ble tolket som mulige gulvflater. En datering av kull funnet under en av steinene i den mulige gulvflaten, er til AD 1520-1950. Steinene kan være rester av utplanering og bearbeiding av tunområdet.

Hus 6 er den eneste sikre strukturen i dette området. Før opprensning var huset nesten usynlig, gjemt under fyllmasser og stein. Etter opprensning viste bygningen å bestå av to kraftige murer i sør og vest, en steinsatt kjeller med to gulvfaser (S-115, S-116), samt ett brannlag (S-77) mellom flere steiner (S-178). Brannlaget ble tolket som et mulig ildsted. I likhet med grunnmuren i hus 1, var syllsteinene og kjellerveggene oppmurte med stein og leire.

Figur 16: Kart over hus 6 i område III (KW).

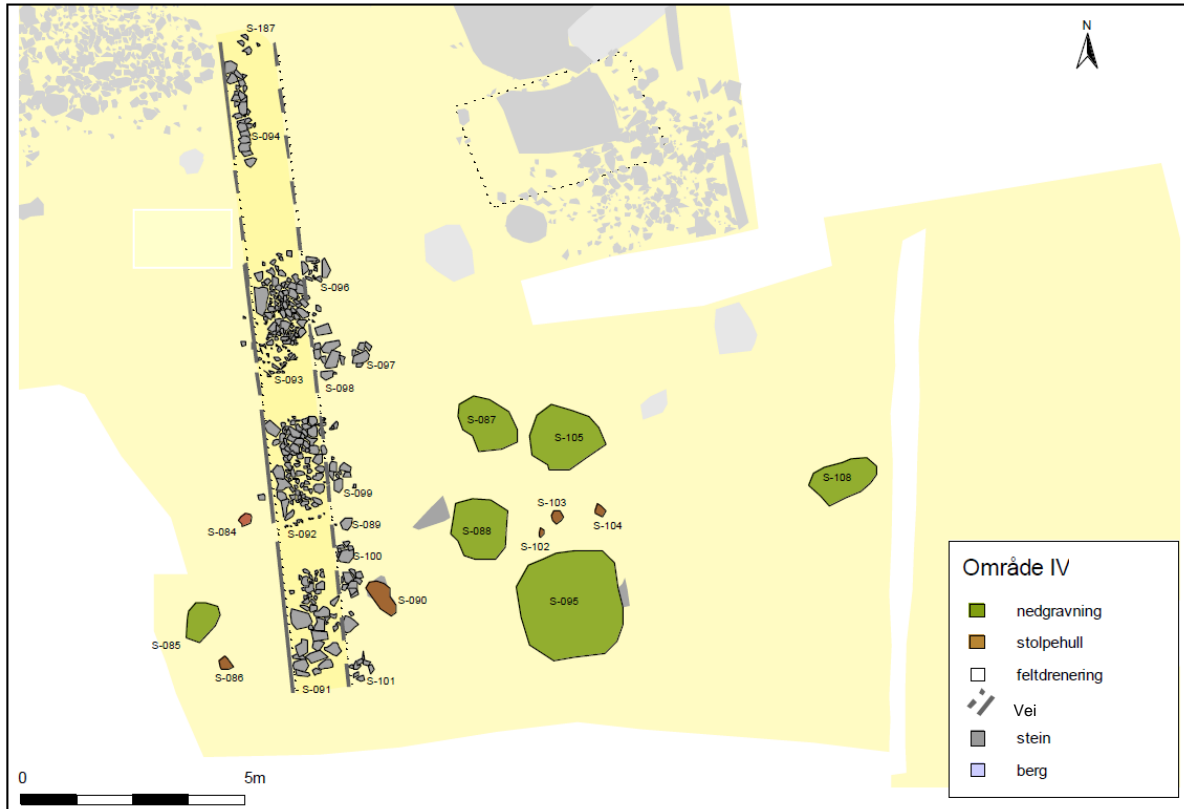

Flere kritt Piper og en mynt med årstallet 1764 (C56991/1) ble funnet mellom steinene i kjelleren. På grunn av nærheten til hus 1, er det mindre sannsynlig at det er er bolighus. Kjeller og ildsted antyder at det har vært en lagerbygning og/eller brukt til å lage mat i. Kanskje var det er eldhus.

Figur 17: Hus 6 med kjeller.

5.5.5 OMRÅDE IV

Område IV var en flate på 17x10 m sør for område 1. Området ble avgrenset mot sør av et hus som ble revet i mars 2007. Området ble nedprioritet, og få strukturer ble arkeologisk undersøkt. Blant annet ble det funnet rester av en brolegging mellom de to husene som ble revet i 2007. Denne var ikke synlig i overflaten. Langs den steinlagte veien ble det funnet flere stolpehull som kan være rester etter et gammelt gjerde.

Figur 18: Kart over område IV (KW).

Figur 19: Snitt gjennom vei (Cf33731_17).

5.5.6 OMRÅDE V

Det siste området som ble avdekket var område V, 27x13 m (N-S). Ved flateavdekkingen av området ble det funnet et lag med smieslagg. Det ble i felt vurdert til at laget kunne være fra førreformatorisk tid, og det ble besluttet i samråd med prosjektleder å avdekke hele laget og strukturer i tilknytning til dette.

Figur 20: Område V etter avdekning (Cf33732_15).

Smielaget, S-188, viste seg å være uregelmessig, 14,4x12,2 m (N-S), og mellom 5 og 20 cm tykt. Området ble renset frem, og det ble gravd en sjakt gjennom laget i en gammel vannledning i den nordlige delen av laget.

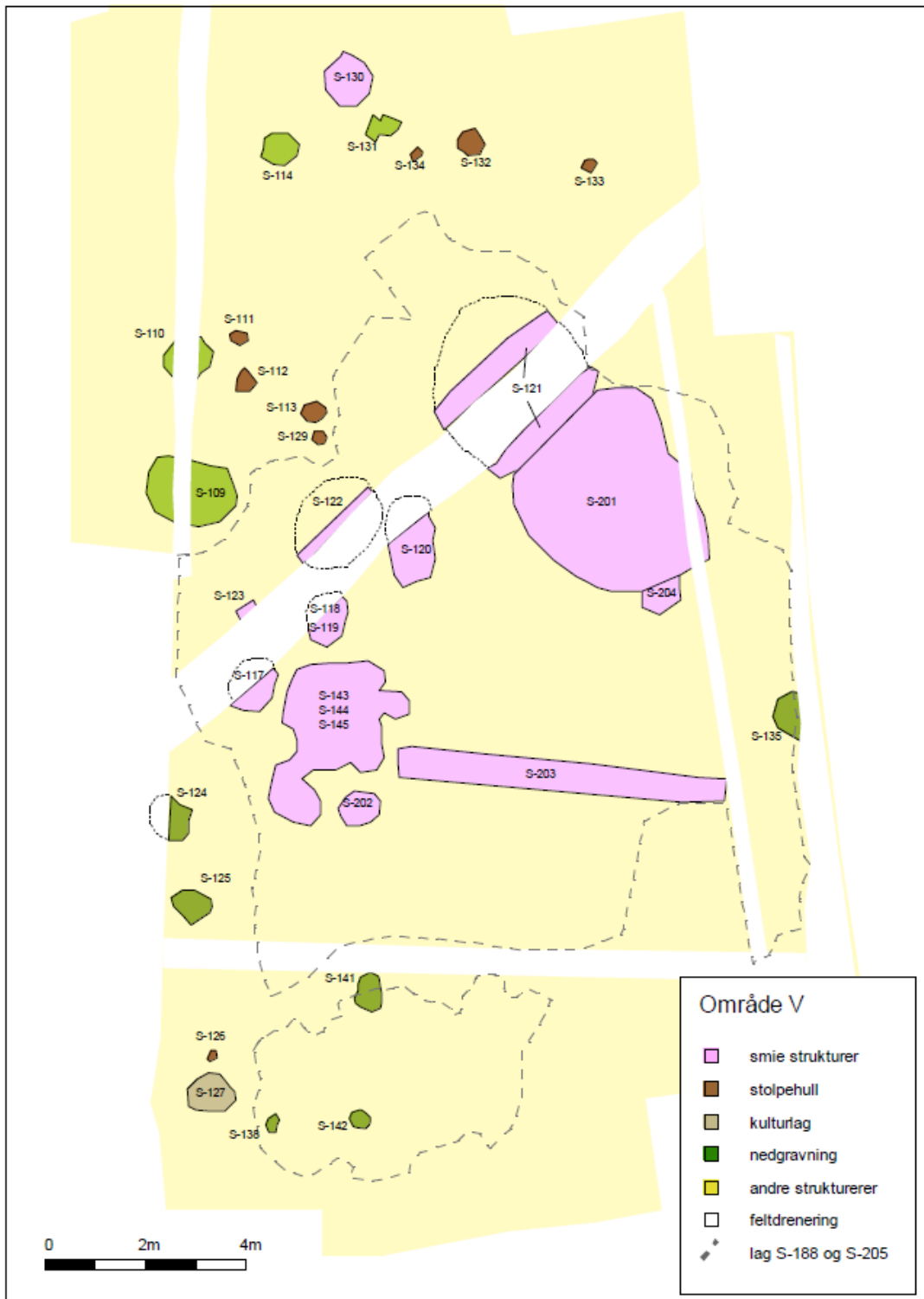
Figur 21: Smielag S-188 med nedgravninger og esser etter snitting gjennom en gammel vannledning (Cf33732_24).

Profilene ga informasjon om lagets tykkelse og det ble funnet syv strukturer i sjakten som ikke var synlige i overflaten. I felt ble strukturene tolket som to nedgravninger (S-117, S-122), en avfallsgrop (S-121), tre esser (S-118, S-119, S-120) og et stolpehull (S-123).

En nedgraving (S-130) i den nordlige delen av området har blitt tolket som en del av smieaktiviteten, selv om den lå noen meter fra smielaget. Ved snitting viste den seg å være 1 m bred og 0,23 m dyp. I fyllmassene ble det funnet stein og slagg. Et stort fragment av bunnslagg (ca 1,5 kg) fra nedgravingen ga en preliminær typologisk datering til middelalder, ca 1400-1500 tallet (e-post fra Arne Jouttijärvi 30 mai 2007).

Figur 22: Kart over område V med strukturer (KW).

I tillegg til strukturene som ble snittet i sjakten, ble også en mulig avfallsgrop (S-201), en nedgraving (S-135) og to mulige esser (S-143, S-144) snittet og dokumentert med foto.

En svakt gråfarget renne (S-203) og en mulig esse (S-145/S-202) ble dokumentert i plan men ikke snittet på grunn av store mengder vann på feltet.

Figur 23: To mulige esser (S-143, S-144) under smielaget (S-188) etter snitting (Cf33733_26).

Det ble også funnet et hardpakket, tilnærmet sirkulært lag (2,8-3 m i diameter) av stein, tegl og slagg i den sørlige delen av området. Laget ble tolket som et gulvlag i et hus, i felt kalt hus 8.

Figur 24: Mulig gulv og brannlag S-205 (IMG 280507_38).

Brannlaget S-205 lå under gulvlaget. Det ble også funnet tre mulige stolpehull. To av disse ble kun dokumentert i plan (S-141, S-142) fordi de hadde fyll av brun humus, leire og tegl, og derfor ble tolket til å være fra nyere tid. Disse stolpene ble

tolket til å være samtidige med det hardpakkede gulvlaget. Det tredje stolpehullet, S-138, ble tolket som eldre, et snitt gjennom strukturen viste at denne var 30 cm bred og 12 cm dyp. Strukturen var usikker, og kan også være et steinopptrekk med fyll fra brannlaget S-205.

Gulvet, med det hardpakkede steinlaget, ble tolket som det sikreste elementet i et mulig hus. Det fremkom mange funn i form av keramikk, glass, kritt Piper, spiker, tegl og slagg i og over gulvet. Dateringen på bakgrunn av funn er til 1700-1800 tallet. Mengden av slagg i gulvet indikerer at smieaktivitetene har pågått en stund, og at bygningen stammer fra en yngre fase av smieaktiviteten. Det er mulig at brannlaget S-205 er rester av en eldre bygning på samme sted. Gulvlaget som lå over brannlaget viste ingen indikasjoner på brann.

Det er mulig at huset har vært en smiebygning. I såfall er det mulig at de to større steinene kan ha sammenheng med smieing, for eksempel at det har blitt brukt som amboltsteiner eller lignende.

I følge tidligere eiere (muntlig meddelelse, Jon Robsrud 29. mai 2007) har det stått en smie lengre sør i området tidligere. Denne smien kan ha blitt bygd senere. Ingen prøver fra det mulige huset ble datert, men seks prøver fra smieområdet viser at denne aktiviteten er fra nyere tid.

5.5.7 OMRÅDE VI

Område VI tilsvarer tre sjakter som ble gravd i mars 2007. Sjaktingen ble gjennomført i og ved en delvis revet låve.

Det ble ikke funnet strukturer av forhistorisk karakter. Derimot ble det funnet fundamenter fra en låve som brant i 1938. Samtlige strukturer som ble påvist ble tolket som samtidige eller yngre enn denne låven.

Figur 25: Fundamenter i sjakt 4, område VI, og nedgravning S-28 (Cf33725_15,16).

5.6 FUNN

Små undersøkelser og store funnmengder krever harde prioriteringer, både i felt og i forbindelse med katalogisering av materialet. Det meste av gjenstandsmaterialet var etterreformatorisk. Nesten all keramikk, glass, kritt Piper og metallgjenstander (utenom spiker) ble samlet inn under utgravningen, bein, slagg, tegl og leirklining ble bare delvis innsamlet. Ingen beinbiter ble analysert, og kun et beinfunn ble katalogisert (C56993/42). Et større antall metallfunn ble røntgenfotografert og enkelte ble konserverert og katalogisert. Et utvalg av slagg, leirklining og tegl fra flere delområder er registrert som prøver.

Funn er katalogisert under samlingsposter, dvs at hver funnpost inneholder 1-85 fragment av samme materiale og fra samme kontekst. Funnene er fragmenterte og har blitt grovt inndelt i undergrupper i det følgende. Til sammen 344 funnposter har blitt registrert i databasen, 62 av disse er prøver. De resterende 282 funn er inndelt i fire hovedgrupper: 1) Mynter og kritt piper, 2) Keramikk, 3) Metallgjenstander og 4) Glass, bryner og flint.

5.6.1 MYNTER OG KRITTPIPER

Fem mynter ble funnet i forbindelse med den arkeologiske undersøkelsen av tunområdet. Fire mynter ble katalogisert. En mynt fra 1939 (C56991/2), to fra 1700-tallet (C56988/1, C56991/1) og en fra 1876 (C56990/1). Myntene fra 1700-tallet ble funnet i to ulike bygninger. Det ene under en trekonstruksjon i kjelleren til hus 1 og den andre mellom steinene i kjelleren til hus 6. Begge var danske 1 skillingmynter, den ene fra 1764 og den andre har årstallet 1771. Myntene har blitt preget i enten Altona-Tyskland, København-Danmark eller Kongsberg-Norge (Pedersen 1991). Den fjerde mynten var en 5-øring fra 1876 og den femte, som ikke er katalogisert, var en 5-øring fra 1971.

Tabell 3: Mynter og kritt Piper fra tunområdet.

Mynter & Kritt Piper		Hus 1		Område I		Område II		Område III		Område IV		Område V		Totalt
		Antall funn	Antall deler	Antall funn	Antall deler	Antall funn	Antall deler	Antall funn	Antall deler	Antall funn	Antall deler	Antall funn	Antall deler	
Mynt		1				1		1						3
Kritt pipe	hode	1	1	6	11	3	4	7	40			2	2	
	stilk	3	6	1	34	1	41	2	135	1	2	2	30	
Totalt antall funn		4		7		4		9		1		4		29
Totalt antall deler			7		45		45		175		2		32	306

I tillegg til mynter er kritt piper blant det enkleste funnkategoriene å datere. Et stempel eller en dekor kan ofte knyttes direkte til en produsent og en periode, og også form, materiale og bearbeiding viser til begrensede perioder. Produksjonen av kritt piper i Europa er kjent siden 1580 i England (Atkinson & Oswald, 1969) og ca 1600 i Holland (Duco 1987). De tidligste pipene er uvanlige i Skandinavia og det er først rundt 1620-tallet at de dukker opp i arkeologiske sammenhenger i vårt område (Åkerhagen 2006).

Kritt pipene fra Robsrud er sammenlignet med og datert etter Dagfinn Skre (1981) og Atkinson & Oswald (1969). Ved enkelte tilfeller er også Duco (1982) og Åkerhagen (2006) brukt.

29 funnposter med til sammen 306 fragmenter fra ulike kritt piper er registrert i databasen. Den største posten består av 85 fragmenter av ulike stilker og de minste postene består av enkelte biter av hode. En engelsk kritt pipe (C56988-24) tilsvarer type 11/12 med en bred hjerteformet knast som kan dateres til perioden 1640-1670 (Atkinson & Oswald 1969). Den ble funnet i veggfyllet til hus 1, hvilket antyder husets datering til midten av eller slutten av 1600-tallet. Ytterligere en kritt pipe kan dateres til 1600-tallet. Det er en såkalt "Jonapiper", en relieffdekorert pipe som også går under navnet "Sir Walter Raleigh-piper" (C56991/44). Modellen, med et vel modellert ansikt og en kraftig nese, er nederlandsk og produksjonen av disse startet ca 1630-1640. En enklere type ble produsert fra ca 1650 til ca 1700 (Åkerhagen 2006:22). Kritt pipen fra Robsrud tilsvarer sannsynligvis den senere typen med datering til slutten av 1600-tallet. Pipen ble funnet i område III.

Selv om det fins enkelte fragmenter av piper fra 1600-tallet, er materialet dominert av typer fra 1700-tallet, med alminnelige typer og store dateringsintervaller.

5.6.2 KERAMIKK

En funngruppe som keramikk kan deles inn i mange undergrupper utifra leirens sammensetning, brenningsteknikk, glasur og opprinnelsesland. I tillegg bruker man å skille mellom lokal produksjon og etablert (industri) produksjon. Deretter kan gjenstandene deles inn i grupper som kokekar, oppbevaring og servering, som igjen kan deles inn i gryter, kanner, fat, kopper, skåler osv. Nåværende katalogisering er gjort på bakgrunn av KHMs referansesamling av middelalder og etterreformatorisk keramikk, samt et utvalg av publisert materiale. Katalogiseringen bygger på en inndeling i porselen, steingods/steintøy, flintgods/steingods, fajanse, rødgods og leirgods. Det katalogiserte keramikkmaterialet er vist i tabellen nedenfor med antall funnposter, fragmenter og vekt per delområde (tabell 4).

Tabell 4: Keramikk fra tunområdet.

Keramikk	Hus 1			Område I			Område II			Område III			Område IV			Område V			Sammenlagt
	Antall funn	Antall deler	Vekt	Antall funn	Antall deler	Vekt	Antall funn	Antall deler	Vekt	Antall funn	Antall deler	Vekt	Antall funn	Antall deler	Vekt	Antall funn	Antall deler	Vekt	
Porselen	1	4	64	1	1	1	2	2	11							2	3	44	
Steingods																			
Westwald				4	7	45	2	3	18	5	7	58				2	2	6	
øvrige	4	12	712	3	6	15	1	1	2	7	23	254				3	51	162	
Flintgods	8	33	252	2	3	11	4	32	48	7	39	147	1	3	17	6	21	89	
Fajanse	3	3	14	7	25	43	3	11	42	5	31	56	2	2	4	5	19	25	
Rødgods																			
Kokekar				10	40	216	7	16	91	5	16	130				6	25	59	
øvrige	5	28	126	8	48	260	12	110	592	18	202	1164	3	4	74	5	51	447	
Leirgods				1	3	7	5	10	106	2	7	78							
Kakel/flis				1	1	8	1	1	3										
Funn	21			37			37			49			6			29			179
Deler		80			134			186			325			9			172		906
Vekt			1168			606			913			1887			95			832	5501

Porselen ble fremstilt i Kina allerede på 800-tallet og den europeiske importen startet på midten av 1500-tallet. Den europeiske produksjonen begynte i 1710 ved Meissen i Tyskland og etter det spredte teknikken seg raskt, og ved midten av 1700-tallet fantes den over hele Europa. Flere fabrikker produserte da både ekte porselen (*true hard-paste*) og andre porselenslignende materiale (*soft-paste*, Draper 2001:53), disse ble også produsert i Skandinavia.

Gruppen porselen er liten og består kun av fem funn med ni fragment og en sammenlagt vekt på 120 gram. En kopp med hank og guldfarge, samt et bunnskår med et fabrikkstempel (II.II) kan være fra en produksjon fra 1800-tallet. Et par fragmenter med blå dekor på hvit bunn og/eller brun-gulbrun utside er kinesisk porselen fra 1700-tallet. Gruppen omfatter dermed både lokalt og importert gods. Av interesse er mangelen på porselen fra område III som ellers har et stort keramikkmateriale. En forklaring til det kan være at funndeponeringen i område III er eldre enn i de øvrige områdene.

Steingods/ steintøy

Gruppen steingods/steintøy består av et tett sintret gods som kan variere i farge fra ulike nyanser av grått til brunt (Urth 1981:117). En europeisk produksjon av steingods begynte allerede i høymiddelalder ved Siegburg i Tyskland, men det er først i løpet av 1400-tallet at det blir en vanlig eksportvare i form av krus og kanner til Skandinavia (Lindahl et. al. 2002:132). I løpet av 1400-talet økte produksjonen av det helt sintrede ”ekte” steingodset (*steintøy*) der tilgangen på god leire, tre og vann var utslagsgivende for produksjonen. Tyskland fortsatte å være en ledende eksportør av steintøy i renessansen, men også steingods fra Raeren, som ligger inntil den tyske grensen i nåværende Belgia, ble eksportert. Raeren var sentrum for eksport på 1400/1500-tallet, men i forbindelse med politiske uroligheter på 1500-tallet, ble denne rollen overtatt av Westerwaldregionen (www.museumoflondon.org.uk/ceramics). På slutten av 1600-tallet startet den første industrielle produksjonen av steingods i England (Draper 2001:33).

Steintøy fra Westerwald dateres i KHMs referansesamling til 1600-1700-tallet. Det lysegrå godset med en klar saltglasur over blåmalte felt og reliefmønstre med blant annet linjer, blomster, rosetter og løver ble produsert fra sent 1500-tall til ca 1900. Visse elementer kan begrense dateringen til en spesifikk periode (se t.ex. www.museumoflondon.org.uk/ceramics; Stoneware / Westerwald).

Til tross for at steintøy er relativt vanlig i den aktuelle perioden er bare 32 funn med 118 skår (1280 g) katalogisert fra tunområdet. Av disse er ett Raeren-type og 11 Westerwald-type. De resterende 20 funnene kunne ikke proveniensbestemmes, men omfatter blant annet et rødbrent steintøy med kremhvitt, tykk, innvendig glasur av en relativt sen type, en bartmannskrukke og et kar med en brun marmorering. Ett funn av hvitt steintøy har en fuglefigur.

Alle de proveniensbestemte skårene er fra krus/kanner, det rødbrente godset kommer fra en (bartmanns-) krukke og et større oppbevaringsfat/skål med hank.

Flintgods/steintøy

Denne gruppen omfatter det som i England blir kalt *soft-paste*. Det er hardere og tettere enn den eldre fajansen, men som gruppe består den av halv-sintret materiale med mange ulike sammensetninger. I norsk terminologi blir dette kalt flintgods/ steintøy, som ikke må forveksles med helsintret steintøy. Denne inndelingen omfatter også det som iblandt klassifiseres som *hvitt stentøy* i form av et engelskt gods som ble produsert ved Staffordshire (brukes f.eks. av Fjellheim 1981:128). Ved midten av 1700-tallet ble det produsert flintgods rundt om i Europa, også i Skandinavia. I likhet med den eldre og mykere *fajansen* forsøkte man å etterligne det kinesiske porselenet ved hjelp av en heldekkende, tett og hvit grunnglasur (Draper 1984:53).

Til tross for at tunområdet på Robsrud var i bruk helt frem til 2007, var gruppen flintgods/steintøy liten. 26 funn med 128 skår (534 g) tilsvarer mindre enn 10 % av keramikken. Flintgods er generelt datert til perioden fra midten av 1700-tallet og fremover, men former, fabrikkstempel og den store variasjonen i farger og mønstre tyder på en relativt sen datering av Robsrudmaterialet. Et av funnene kan knyttes til lokal produksjon gjennom et fabrikkstempel fra Kristiania. Materialet omfatter sannsynligvis både fat og kopper.

Fajanse

Gruppen fajanse tilsvarende vanligvis et lyst (gul-gulhvitt), usintret leirgods med tinnglasur på en eller begge sider (Fjellheim 1981:125). En type fajanse, Majolica, ble produsert allerede på 1200-tallet på Mallorca, og hollandsk produksjon startet rundt 1500. Til Skandinavia ble fajanse importert i siste del av 1600-tallet. Den svenske produksjonen startet på 1720-tallet (Elfwendahl 1999:54–55) og den eldste norske produksjonen var på Herrebøe fajansefabrikk som ble grunnlagt i 1757 (Fjellheim 1981:125).

Også fajansen er et forsøk på å etterligne kinesisk porselen. Det porøse godset ble dekket med en hvit, hard og tett glasur som i løpet av 1600-tallet var dominert av blå dekor. På begynnelsen av 1600-tallet ble en egen europeisk dekor utviklet, med motiv fra det ettertraktede kinesiske porselenet (Fjellheim 1981:125).

Fajansefunn fra Robsrud tilsvarende 25 funn med 91 skår (184 g), som tilsvarende ca 10% av keramikkmaterialet. Mange skår kommer fra ulike gjenstander. En skål og en hank ble funnet. Skårene skifter i farge fra brunt til blått, svart, lilla, grønt, rosa og oransje. Også motivene varierer fra enkle geometriske motiv, til blomster, vekstranker, personer og dyr. To skår (12 g) er en del av en veggflis med motiv av en mann på en hest.

Den store variasjonen av farge og dekor tyder på at materialet hovedsaklig kommer fra 1700-tallet, men enkelte skår med blå dekor kan være fra 1600-tallet.

Rødgods

Gruppen rødgods består av rødt til oransje leirgods med spor av glasur eller lignende på minst en side. Mange undersøkelser av et delvis etterreformatorisk materiale er dominert av blyglasert leirgods (Molaug 1981:53), også på Robsrud. Til sammen er materialet av rødgods 81 funn med 566 skår og en vekt på 3287 gram av den totale keramikkevekten på 5456 gram (knappt 60 %). Rødgods fra Robsrud er inndelt i to undergrupper, kokekar med 28 funn og 97 skår (496 g) og øvrige med 53 funn og 469 skår (2791 g).

Produksjonen av leirgods økte og hadde flere produsenter i løpet av senmiddelalder og tidlig nyere tid. I løpet av 1500-tallet ble det innført fat og skåler, og fat ble til og med den viktigste gjenstandsformen på 1600-tallet (Lindahl et. al. 2002:133). Også rødgodset fra Robsrud er dominert av fat, alt fra tallerkener til store og små serverings-/oppbevaringsfat. De fleste har en hornmalt dekor i form av konsentriske sirkler og/eller bølgebåndsmønster eller enkle blomstermotiv i hvitt, gult eller grønt. Dessuten forekommer rullestempeldekor, marmorering eller heldekkende fargedekor. I tillegg til fat og diverse kokekar omfatter rødgodset krukker og skåler, samt et funn med et hull som kan være deler av et hengekar (C56990/19).

I følge Lindahl (et. al. 2002:132ff) ble trefotsgrøtler introdusert allerede i høymiddelalder (1200-1400) og i likhet med øvrig leirgods ble det vanlig med en innvendig glasur i løpet av 1400-tallet. Trefotsgrøtler var fortsatt vanlig på 1600-tallet, men opphørte på 1700-tallet.

Kokekarene fra Robsrud er identifisert i form av ben/fot (7 st.), rørskaft (2 st.), hanker (4 st.), markerte riller og sotete overflater. En sekskantet fot i grått leirgods hører til en jydepotte med en delvis yngre datering enn de rødbrunte kokekarene.

Øvrig leirgods

Gruppen øvrig leirgods er den absolutt minste og tilsvarer bare seks funnposter med 15 skår og 50 gram. To funn består av et lysebrunt gods som kan inngå i gruppen rødgods eller leirklining. Øvrigt leirgods er grått-gulhvitt med eller uten glasur og grønn dekor.

5.6.3 METALLGJENSTANDER

Allerede i felt ble det gjennomført en selektiv innsamling av jerngjenstander. Antallet metallfunn er deretter redusert i to omganger, dels før gjenstandene ble sendt til røntgen og dels etter røntgenfotografering. Det som ble sortert bort er spiker, nagler, ringer, tinn og beslag. Deler av en jerngryte ble kastet da denne var fragmentarisk og kraftig rustet. Spiker, nagler og jernringer kan for eksempel stamme fra ulike bygninger. Tinn og beslag kan ha tilhørt klesdrakter, skrin eller kister, hesteutstyr eller vogner.

Tabell 5: Metallgjenstander fra tunområdet

METALL	Område I		Område II		Totalt
	poster	antall	poster	antall	
jern, tinn & koberlegeringer (ingen mynter)					
Nøkkel	1	1			
Doppsko	1	1			
Fingerbøl	2	2			
Fiskekrok			1	1	
Gaffel	1	1			
Hestesko	1	1			
Knapp			3	4	
Kniv	1	1	2	2	
Linhekle?	1	1			
Nål	2	3	1	1	
Plate	1	1			
Spenne			1	1	
Funnposter	11		8		19
Gjenstander		12		9	21

Det ble katalogisert 19 funnposter med 21 metallgjenstander (mynter ikke medregnet). Funnene er gjort i to delområder, I og II.

Fem gjenstander kan høre til klesdrakter i form av fire knapper (tre funn) og en spenne. Fire nåler (tre funn), to fingerbøl og et mulig linhekle stammer fra håndarbeid med tekstiler. En krok indikerer fiske og en hestesko forekomsten av en hest. Det ble også funnet en jernplate med hull og en doppsko.

5.6.4 ØVRIGE FUNN

Funngruppen glass representerer et utvalg drikkeglass, skåler, flasker og vindusglass. Drikkeglassene var svakt til mørkt grønne, melkehvite eller helt klare. Enkelte skår hadde glasspest, et par glass har hatt stett og enkelte har hatt dekor. Skålene var grønne og har vært dekorert med blant annet glasstråder i ulike farger. Gods, form og dekor forekommer allerede på 1600-tallet, men det fins ingen sikre funn til denne perioden, og en datering til 1700/1800-tallet er mer sannsynlig.

Også flaskene varierer mellom et fåtall i klart glass til flere i ulike grønne nyanser. Forekomst av glasspest samt et tykkere gods (C56989/54,56; C56991/66) tyder på at enkelte skår kan være fra 1700-tallet, men hovedsaklig er dateringen til 1800/1900-tallet. Et skår hadde et fabrikkstempel (C56991/62) og en flaske hadde blågrønt glass (C56992/8). Tilsvarende dateringer gjelder også for utvalget av vindusglass, der ulike nyanser av grønt dominerer.

Tabell 6: Glassfunn fra tunområdet

GLASS	Hus 1		Område I		Område II		Område III		Område IV		Område V		Totalt
	poster	fragment	poster	fragment	poster	fragment	poster	fragment	poster	fragment	poster	fragment	
Drikkeglass	1	3	5	17	3	10	2	4	1	4	1	4	
Skål	1	2					2	6			1	3	
Flaske	1	10	3	4	3	6	5	8	1	2	3	6	
Vindusglass	1	4	1	5	1	6	2	6			2	5	
Funnposter	4		9		7		11		2		7		40
Fragmenter		19		26		22		24		6		18	115

11 funnposter viser til 43 ulike fragmenter flint og 6 bryner. Flintfragmentene besto delvis av stykker som har blitt utsatt for varme eller frostsprengning, enkelte hadde cortex bevart. 4-5 biter var børsflint og et titalls var ildslagningsflint. Brynene fordelte seg på fire sandsteinsbryner og to skiferbryner.

Tabell 7: Bryner og flint fra tunområdet

Flint / Bryner	Hus 1		Område I		Område II		Område III		Område IV		Område V		Totalt
	poster	fragment	poster	fragment	poster	fragment	poster	fragment	poster	fragment	poster	fragment	
Flint	1		1		2						1		5
		22		7		13						1	43
Bryner			2				4						6

5.7. PRØVER OG ANALYSER

Til sammen ble det samlet inn 262 prøver fra den arkeologiske undersøkelsen. I materialet inngår jordprøver til metallurgisk analyse og kullprøver. Et utvalg av prøvene ble katalogisert, av disse er 11 jordprøver og 31 kullprøver, resten er kassert.

5.7.1 VEDART OG C14-DATERINGER

En kullprøve som ble samlet inn ved undersøkelsen i november 2006 har blitt katalogisert sammen med resten av prøvematerialet, tilsammen er det derfor 32 kullprøver. 13 prøver ble vedartsbestemt av Helge I. Høeg (se vedlegg). Tilsammen 490 biter ble vedartsbestemt, disse fordeler seg på furu, bjørk, eik og selje, vier/osp.

Tabell 8: Vedartsbestemmelse (13 prøver) fordelt på antall biter og treslag

Pinus (furu)	Betula (bjerk)	Quercus (eik)	Salix/Populus (selje, vier/osp)
397	51	41	1

Ni prøver ble datert ved Beta Analytic og fire ved Laboratoriet for radiologisk datering i Trondheim (se vedlegg). Syv prøver er fikk en verdi under 250 BP, som gir en datering fra 1500-tallet fram til nåtid. En datering til romersk jernalder (T-19497, 1745±50, Cal AD 240-385) er fra usikker kontekst og dateringen er gjort på eik. Eiketree kan bli gamle, men avviket på over 1000 år er for gammel til at den kan regnes til treets egenalder. Prøven (KP171) ble tatt under ett leirelag (S-76) på berget i område III. Sannsynligvis har ikke kullet sammenheng med bosetningsporene vi avdekte på Robsrud. Om kullet stammer fra en periode med menneskelig aktivitet i eldre jernalder er også usikkert, ingen andre dateringer fra Robsrud indikerer bosetning i denne perioden.

Tabell 9: Analyserte kullprøver. Datert vedart markert med fet tekst.

C-nr	Prøve Nr	Struktur/ område	Vedart	Lab-Nr	Datering
C56989/71	KP146	S40. Leirelag. Omr. I.	1 Betula , 19 Pinus	Beta-237951, 490±40	Cal AD 1320-1350 & 1390-1440
C56989/72	KP150	Trestruktur S38, under hus 1	40 Pinus	T-19495, 425±70	Cal AD 1430-1620
C56989/73	KP147	S40 kulturlag under leirelag, Omr. I	14 Betula , 26 Pinus	Beta-237952, 40±40	Cal AD 1700-1720, 1820-1840, 1880-1920, 1950>
C56991/88	KP149	S186. Prøven er tatt ut under en sten. Område III	1 Betula , 39 Pinus	Beta-237953, 240±40	Cal AD 1520-1590, 1620-1670, 1770-1800, 1940-1950
C56991/89	KP170	S75 stolpe/ fundament., omr. III	8 Betula , 22 Pinus	Beta-237958, 0 BP	Max 50 år
C56991/90	KP171	S76 leirelag, omr. III	40 Quercus	T-19497, 1745±50	Cal AD 240-385
C56993/63	KP155	S118 esse, omr. V	9 Betula , 1 Quercus , 30 Pinus	Beta-237954, 120±40	Cal AD 1660-1960
C56993/64	KP156	S119 esse, omr. V	40 Pinus	T-19496, 365±50	Cal AD 1460-1635
C56993/65	KP158	S121B avfallsgrop, omr. V	3 Betula , 37 Pinus	Beta-237955, 0 BP	Max 50 år
C56993/66	KP161	S123 stolpe, smie, omr. V	7 Betula , 33 Pinus	Beta-237956, 320±40	Cal AD 1460-1660
C56993/67	KP162	S135 nedgravning, omr. V.	4 Betula , 36 Pinus	Beta-237957, 100±40	Cal AD 1670-1780, 1800-1950, 1950-1960
C56993/68	KP164	S144 esse, omr. V.	4 Betula , 36 Pinus	Tua-7256, 235±30	Y. enn AD1655
C56988/33	K1	Ildsted S6, sjakt nov. 2006	1 Salix/Populus , 39 Picea	Beta-224622, 260±60	Cal AD 1470-1690, 1730-1810 & 1930-1950

De to eldste dateringene er fra leirelag S-40 og S-76 og er begge fra usikre kontekster. Prøven fra S-40 (KP 146) viste en eldre datering enn laget under (KP147), dette betyr at kullet kan ha havnet i leirelaget sekundært og den yngste dateringen til yngre 1700 er en mer sannsynlig datering av strukturen. S-76 med datering til romersk jernalder er også usikker, og kan ikke brukes til å datere aktiviteten på Robsrud. Det betyr at det ikke fins dateringer som med sikkerhet kan vise til aktivitet i førreformatorisk tid.

Fire dateringer kan gå tilbake til 1400-tallet, men om man regner med treets egenalder er dateringen til 1600-tallet mer sannsynlig. Det betyr at dateringene samlet sett viser til en hovedaktivitet i etterreformatorisk tid, og det stemmer godt med skriftlige kilder om en rydning av gården på 1600-tallet.

Smieaktiviteten er datert med seks dateringer. Det er sannsynlig at denne aktiviteten stammer fra 1600-tallet og at smien senere ble flyttet bort fra gårdstunet.

Dateringen fra det mulige ildstedet S6, som ble funnet ved sjakting i november 2006, er datert til AD 1470-1950, dateringen passer godt med andre dateringer fra tunområdet.

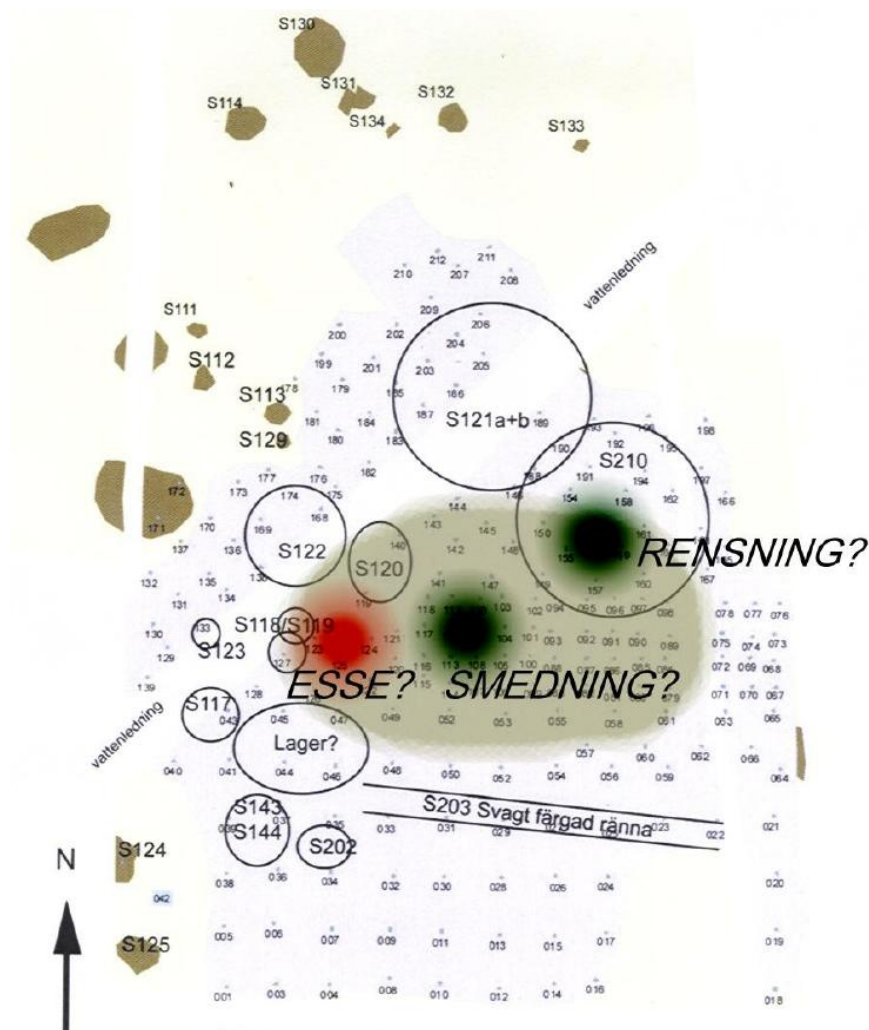
5.7.2 JORDPRØVER TIL METALLANALYSE

224 prøver ble samlet inn til metallanalyse, både fra smielaget og andre strukturer. Ni jordprøver og to slaggrøver ble analysert av Arne Jouttijärvi (Heimdal-archaeometry, DK).

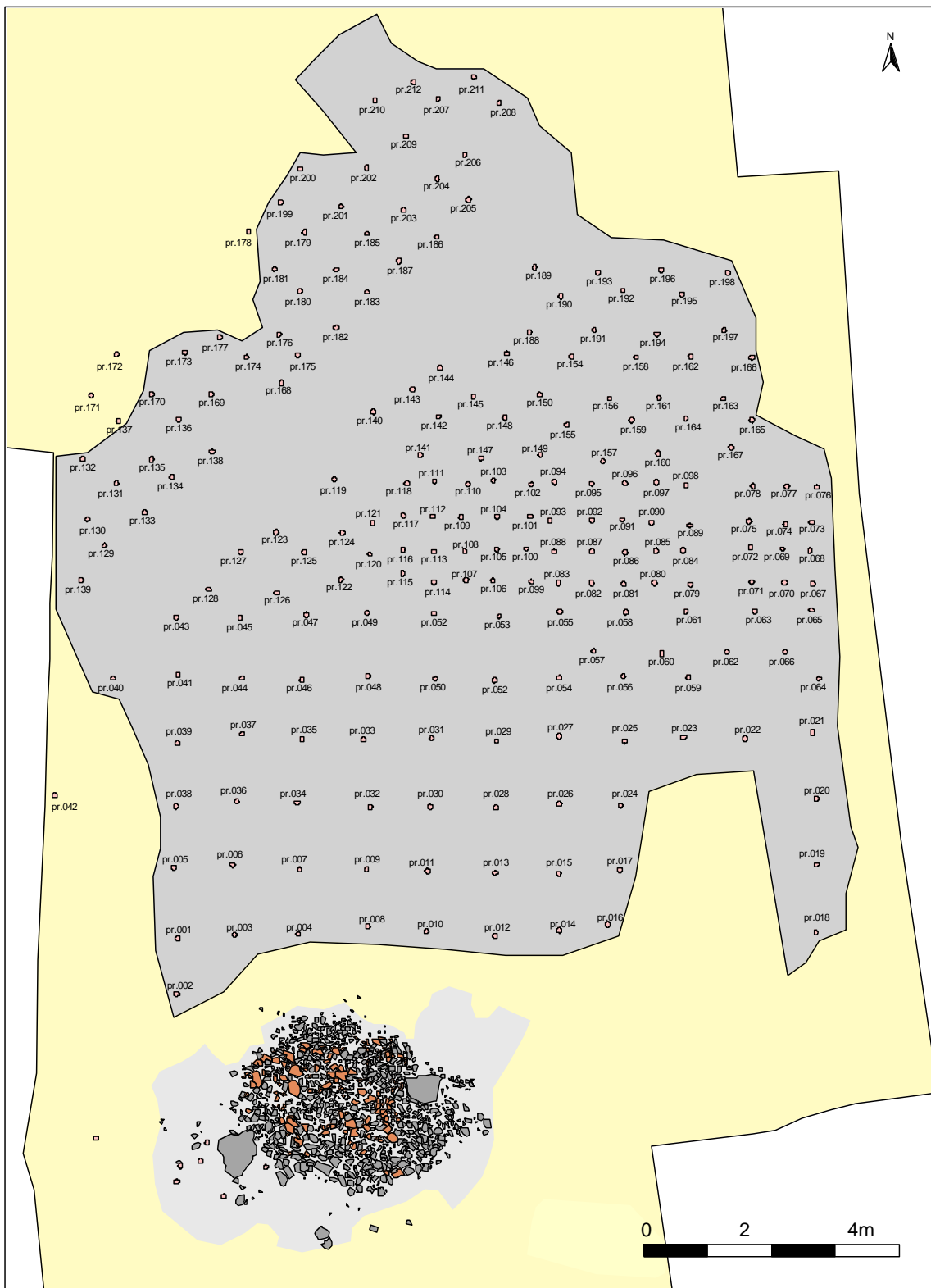
To prøver, JP 112 og JP156 inneholdt mye glødeskall og slaggekuler. Begge prøvene indikerer at en ambolt har stått i nærheten. Ulikheten mellom prøvene kan tolkes som to ulike funksjonsområder, et til rensing av luppjern og et til selve smien. JP112 inneholdt også en del glassert leire som ofte finnes i eller inntil en esse. Den samlede tolkningen er at prøvene ble tatt mellom en esse og en ambolt.

Jordprøven S121B inneholdt mye kull og slagg. Innslaget av glødeskall, slaggkuler og glassert leire var sparsomt. Sammensetningen tyder på at massene kommer fra utrensingen fra en esse. Allerede i felt ble strukturen tolket som en avfallsgrop, hvilket analysen bekrefter.

De resterende prøvene omfattet bare små innslag av materiale fra jernbearbeiding, og de ble tolket som utkanten av selve arbeidsområdet. Slagganalysene viste at disse var en rensing av luppjern. Den kjemiske sammensetningen indikerte dessuten at jernet er lokalprodusert og tilsvarer utvinningsslagg fra Norge/Sverige (Jouttijärvi 2009).

Figur 26. Jouttijärvis tolking av smieområdet, basert på analyserte jordprøver.

Figur 27: Kart over alle jordprøver fra smieområdet (KW).

5.8 VURDERING AV UTGRAVNINGSRISULTATET, TOLKING OG DISKUSJON

Tunområdet på Robsrud ble revet i 2007. Området besto da av to bolighus, et stabbur, et uthus og en låve. Disse husene samsvarer i stor grad husene slik de er markert på et kart fra 1897. Låven brant i 1938, men ble oppbygd på samme sted, og uthuset har blitt påbygd mot sør.

Det ble besluttet å grave under hovedhuset på grunn av at grunnmuren hadde en oppbygning som lignet middelalderens murteknikk. Det ble ikke gjort funn som tyder på at huset er fra middelalder. En datering av et brannlag under huset er til AD 1430-1620, dateringen er på furu, og regner man med treet egenalder er den etterreformatoriske dateringen mest sannsynlig.

Skriftlige kilder forteller om en rydning av gården på 1600-tallet. Dette stemmer godt med ¹⁴C-dateringene. Funnet av det ukjente hus 6 er det mest oppsiktsvekkende på gården, dette huset hadde kjeller og kan ha hatt en lager/matlagings-funksjon. Av ukjente årsaker har huset blitt revet, eller kanskje flyttet. Et annet viktig funn er smielaget som indikerer at det har stått en smie nærmere gårdsbebyggelsen enn den som var kjent for siste beboere på gården. Dateringene viser at hus 6 og smieaktiviteten er fra etterreformatorisk tid, men ingen er markert på kartet fra 1897.

Slagg som er funnet i byer og på gårder er oftest smieslagg. Viktige elementer i en smie er kullager, slagghaug, amboltstein, blåsebelg og esse. Også nærhet tilgang på vann er viktig i smieprosessen. Smiestrukturere på Robsrud inneholdt kull og slagg, men funksjonene kunne ikke sikkert identifiseres, enkelte kan være esser, andre avfallsgrøper. I følge den metallurgiske analysen kunne selve arbeidsområdet for smien lokaliseres i den sentrale delen av smielaget, og en eller flere esser i den sørvestre delen av laget. Det utrensede slaggmaterialet ble først og fremst funnet i den nordøstre delen av laget. En renne, S-203, som var 6,5x0,6 m og besto av lysegrå humus og leire har hatt en ukjent funksjon, i felt ble denne tolket som en veggkonstruksjon, men dette er usikkert.

Metallurgianalysene viser at det har foregått to forskjellige prosesser i området, både rensing av luppjern og smiing. Det ble ikke funnet strukturer som ble tolket som rester av en blåsebelg eller en amboltstein, men det ble funnet et hardpakket lag tolket som gulv og et kullag sør for slagglaget. Det er mulig at det har stått et bygg her der man har lagret kull, eller at det er rester av selve smien. Det ble funnet to store steiner i laget, man kan ikke utelukke at disse kan ha sammenheng med smieaktiviteter, f.eks. at de kan ha blitt brukt som amboltsteiner. En mulig tolkning er at slagglaget er et utkastlag fra selve smien.

Det ble ikke funnet konstruksjoner som kunne knyttes til en blåsebelg i noen av strukturerne tolket som esser. Enkelte av strukturerne ble tolket som gjenfylte esser, og det er mulig at de kun er grøper fylt med avfall fra en oppbygd esse, og ikke selve essen.

Enkelte strukturer ble det ikke tid til å undersøke, og det er mulig at de kan være rester av oppbygd esser, fundament til en ambolt, blåsebelg eller lignende.

Det lå en gårdsdam ca 15-20 meter vest for smielaget, og det er sannsynlig at nærheten til denne har vært sentral ved anleggelsen av smien. Dateringer av smien er til nyere tid, 1600-1700-tallet.

Det ble funnet enkelte gjenstander på Robsrud som kan føres tilbake til senmiddelalder, blant annet trefotsgrøter, men disse var også i frem bruk til tidlig 1700-tallet (Lindahl et. al 2002). Det fins også enkelte andre funn som kan ha vært i bruk i middelalder, men det er ingen sikre typologiske eller stratigrafiske elementer som med sikkerhet kan datere bebyggelsen på Robsrud til middelalder.

Ut i fra kartet fra 1897 ser vi at låven er bygd i flere faser. Hus 1, hus 6, den nordlige delen av låven og stabburet kan ha inngått i en eldre fase av tunet. Ved at låven har blitt påbygd mot sør, og hus 6 har blitt revet, har tunområdet blitt utvidet. Den arkeologiske utgravningen kunne ikke gi ytterligere informasjon om tunområdets utvikling og husenes relasjon til hverandre.

6. KONKLUSJON

Hovedformålet med undersøkelsen i tunområdet på Robsrud var å undersøke om det fantes eldre strukturer gjemt under byggene på gården, spesielt ble det vektlagt å undersøke grunnen under hovedhuset. En viktig problemstilling var å undersøke om det kunne påvises en kontinuitet i bosetningen fra middelalder av. Bosetningsfunn fra middelalder er vanskelig å påvise siden de ofte ligger under dagens hus. På Robsrud fikk man en unik mulighet til å undersøke dette. Robsrud er et navn som etymologisk kan føres tilbake til middelalder, og potensialet for å finne hus fra denne perioden ble vurdert som stort.

Utgravningen startet med å grave i rivningsmassene av hovedhuset, senere ble utgravningsfeltet utvidet til deler av gårdstunet. Hus fra middelalder er ofte bygd med lafteteknikk, og kun syllstein vil vitne om bygninger i dag. Deler av tunområdet ble derfor rensert frem, og alle stein ble målt inn, med tanke på at levninger av laftede bygg kunne være bevart. Det ble i felt tolket til å være rester av flere mulige bygninger, men ble ikke sikkert dokumentert. Blant annet ble det funnet treverk under muren på hus 1, som ble tolket til å være en eldre fase, men det er mer sannsynlig at de er rester av bygningsmateriale i forbindelse med oppføringen av muren.

Det fremkom rester av to ukjente hus på Robsrud. Dette er hus 6, som var et hus med kjeller og syllstein. Huset var ikke på kartet fra 1897 og må derfor ha vært revet allerede da. Funn i huset indikerer at det er fra 1700-tallet. Det ble funnet rester av et mulig ildsted, og det er mulig at huset er et eldhus. Det andre huset er rester av en smie, smien er fra etterreformatorisk tid, fra 1600-1700 tallet.

Det ble ikke gjort funn som sikkert kan vitne om aktivitet i middelalder. Undersøkelsen i tunområdet Robsrud bekreftet i stor grad at tunet først ble bebygd på 1600-tallet.

7. LITTERATUR

<http://www.museumoflondon.org.uk/ceramics>

Aasheim, R. M. 2005. Ny revidert rapport fra registrering av automatisk fredete kulturminner i forbindelse med reguleringsplan for terminalanlegg for Posten Norge AS på gbnr. 105/1 i Lørenskog kommune, Akershus fylke. Akershus fylkeskommune

Atkinson, D. & Oswald, A., 1969. London Clay Tobacco Pipes. Journal of the Archaeological Association. Third Series vol. XXXII.

Bartholin, T.S. & Schia, E., 1981. Fra Christianias bygrunn: arkeologiske utgravninger i Revierstredet 5-7, Oslo: archaeological excavations in Revierstredet 5-7, Oslo, Øvre Ervik: Alvheim & Eide.

Draper, J. 1984: Post-Medieval Pottery 1650-1800

Duco, D. H., 1982. Merken van Goudse pijpenmakers 1660-1940, Leiden.

Elfwendahl, M., 1999. *Från skärva till kärl: ett bidrag till vardagslivets historia i Uppsala*. Diss. Lund : Univ.

Fjellheim Bjørn.1981. Fajanse, porselen og hvitt steintøy. I: E. Schia (red): Fra Christianias bygrunn. Arkeologiske utgravninger i Reiverstredet 5-7. Riksantikvarens skrifter Nr.4, s 125-147.

Forenius, S., Andersson, D., Grandin, L., 2007. Analysrapporter från UV GAL 2007: En medeltida smedja i Salmered. RAÄ 87, Västergötland, Landvetter socken och kommun. Arkeometallurgisk undersökning.

http://www.arkeologiuv.se/publikationer/rapporter/gal_analysrapporter/2007/rga2007_03.pdf

Foss, O., 1984. *Lørenskog: gårdshistorien*, [Lørenskog]: Kommunen.

Helliksen, Jaksland & Simonsen. 2006. Prosjektplan. Undersøkelse av automatisk fredete kulturminner (graver, steinalderlokalitet, bosetningsspor, hulvei). Reguleringsplan for Østlandsterminal for Posten Norge AS. Robsrud 105/1, Lørenskog kommune, Akershus

Johansen, Jannie og Anne Skogsfjord 2010. *Rapport. Arkeologisk utgravning av bosetnings- og aktivitetsspor. Robsrud-prosjektet, Delrapport: id 91750, 91753, 91754, Robsrud (Rufsrud), 105/1, Lørenskog, Akershus*. KHMs arkiv.

Lindahl, A. et.al., 2002. *Keramik i Sydsverige: en handbok för arkeologer*, Lund: Keramiska forskningslaboratoriet, Univ.

Mjærum, Axel 2009. *Rapport. Arkeologisk utgravning. Steinalderboplass i dyrket mark, nedgravninger fra vikingtid-nyere tid og løsfunn fra middelalder-nyere tid. Robsrud-prosjektet, delrapport: id-91748 og id- 91751 Robsrud (Rufsrud), 105/1, Lørenskog kommune, Akershus*. KHMs arkiv.

Molaug, Petter B.1981. Blyglassert leirgods. I: E. Schia (red): Fra Christianias bygrunn, arkeologiske utgravninger i Revierstredet 5-7. Riksantikvarens skrifter Nr.4, s. 53-110.

Bark, R., 2004. Gårdar från förr: nordbohuslänsk bebyggelsehistoria utifrån arkeologiska undersökningar av tre medeltida gårdar, Stockholm: Riksantikvarieämbetets förlag.

Oswald, A. 1975. Clay pipes for the archaeologist, Oxford.

Pedersen, F. 1991. *1 skilling 1771 med appendiks om 1/2 skilling 1771*, Oslo: Norsk numismatisk forening.

Reitan, Gaute 2010. *Løsfunn fra eldre jernalder og mulig boplassfunn fra tidlig eldre steinalder Robsrud-prosjektet, Delrapport: ID 91749, 91752, Robsrud (Rufsrud),105/1, Lørenskog kommune, Akershus*. KHMs arkiv.

Skre, D.1981 Kritt Piper. I E. Schia (red). Fra Christianias bygrunn. Arkeologiske utgravninger i Revierstredet 5-7. Oslo. Riksantikvarens skrifter Nr. 4

Urth, K.H. 1981 Steintøy. I: E. Schia (red): Fra Christianias bygrunn, arkeologiske utgravninger i Revierstredet 5-7. Riksantikvarens skrifter Nr.4, s. 117-123.

Åkerhagen, A., 2006. Datera en kritt pipa: kortfattet beskrivelse, Stockholm:: Tobaks- og tändsticksmuseum. Available at: www.ttmuseum.nu/templates/page.aspx?page_id=25

8. VEDLEGG

8.1. STRUKTURLISTE

Strukturer i hus 1.
S-20 Lager, oregelbundet, 3,6x0,5-2,9 m, i profil 3,6 m bred og 0,05-0,2 m tjockt av brun, hårt packat humuslager med enstaka stenar på berget (under lera og rasmassor) i det NV hörnet i Hus 1. Lagret snittades med fotodokumentation. Cf33725:18-19. Cf33726:2-4.
S-21 Fundament, stenformation, inmått som ca 0,5 m i diameter og intill 0,15 m djup av ett tiotal 0,1-0,2 m stora stenar. Osäker konstruktion på berget i NV hörnet av Hus 1. Snittad med fotodokumentation Cf33725:18-19.
S-22 Grop, igenfylld hål i berget, 1,4x0,8 m og 1,2 m djup. Fyllt med lera og 0,2-1 m store stenar, spräckta från berget(?) i den NV delen av Hus 1. Snittad med fotodokumentation Cf33724:13-21, Cf33727:7.
S-23 Fundament og byggnadsmaterial till eldstad med rökgång, 1,8x0,7 m og 0,3 m hög. Oregelbunden ansamling, mest tegel intill mittväggen. Genomgrävda rasmassor med fotodokumentation. Cf33723:06-07. Cf33724:11.
S-24 Lagerrest, inmått som 2x0,8 m og 0,05-0,1 m tjockt av brunt, hårt sammanpressad humus og enstaka stenar på berget i SV delen av Hus 1. Troligen naturligt tilltrampat lager. Delvis genomgrävt utan fynd.
S-25 Golv/hylla av trä i källare (S-213), 2x1,1 m og 0,02-0,05 m tjock av sex 0,2 m breda plankor med tre tvärställda, sammanfogande plankor. Träkonstruktionen har sågats till og tagit ut för att passa in mot berget. Hela konstruktionen togs bort og under den hittades ett mynt från 1771. Cf33725:04-07. Cf33726:07-12.
S-26 Fundament (tegelhylla), 0,9x0,5 m og 0,2 hög av tegelstenar som vilade på berget. Del i källare (S-214) i SÖ delen av Hus 1. Enligt uppgift har det funnits en lucka i golvet över källaren (muntligt Jon Robsrud). Cf33725:9-12.
S-27 Fundament av tegel, rester efter eldstad med rökgång, kvadratisk 0,9x0,9 m og 0,5 m hög av 3-4 varv av sten, tegel og lera. Grävdes igen og togs bort med fotodokumentation. Cf33724:12-18, 21. Cf33726:5-6.
S-206 Grundmur, 10,3x9,3 m, 0,9-1,1 m bred og 0,2-1,3 m höga murar av 0,3-1,5 m stora, delvis tillslagna, stenar. Murverket bestod av mycket tätt lagda stenar som sammanfogats med gråblå lera. I ett senare skede har muren förstärkts med cement og byggts på med en yttre kantröskel S-207.
S-207 Murverk, 0,3-0,5 m bred og 0,1-0,2 m hög av 0,2-0,4 m stora, delvis tillslagna, stenar og cement. Yngre påbyggnad till grundmuren S-206. Tydliga avtryck efter träverk på insidan og ovanpå grundmurens inre del, golvstomme S-208.
S-208 Golvstomme, intill 0,5 m bred og en del av grundmuren S-206. Begränsad av murverk S-207 i ytterkant. Markerad med cement og träavtryck efter bottenstockar.
S-209 Avskriften, inkluderad i golvstomme S-208.
S-210 Murverk, mittvägg. Bevarad intill 4,7x0,9 m og 0,3 m hög av två till tre lager med delvis tillslagna, 0,2-0,5 m stora, stenar. Mittväggen har även omfattat rester efter fundament og byggnadsmaterial till husets eldstad med rökgång (S23, S-27).
S-211 Trappa/trapphus, 4,8x2,25 m av cementgjutna väggar og trappsteg. Tillhör en yngre tillbyggnad.
S-212 Tillbyggnad, 9,3x6,3 m av cementgjutna väggar där ca hälften motsvarar en källare.
S-213 Källare, oregelbunden delvis naturlig ficka i berget, ca 3,5x2,2 m. I botten av källaren fanns en träkonstruktion, S-25 som antingen fungerat som golv eller hylla. Ett stort antal korkar, trasiga glasflaskor og andra kärl visar att källaren har brukats till förvaring. Under träkonstruktionen S-25 hittades ett mynt från 1771. Förvaringsutrymmet var inte känt sedan tidigare.
S-214 Källare, oregelbunden delvis naturlig ficka i berget, ca 2,3x1,5 m. Den naturliga bergsskrevan har utökats genom att stenblock brutits loss med hjälp av borrhål. Flera stenblock og borrhål noterades i bergfickan. Förvaringsutrymmet var känt sedan tidigare genom förekomsten av en lucka i golvet som sattes igen vid en renovering i modern tid (muntligt Jon Robsrud). Ett fundament av tegel, S-26, har dokumenterats i botten av förvaringsutrymmet.

Strukturer område 1.
S-39 Träverk, 0,5x0,03 m og 0,01 m tjockt i S kanten av lerlager S-40. Har ingått i en tråkista samman med S-43 og S-61 som fyllts med lera. Cf33728:5-6.
S-40 Lerlager. Inmått som 2,3x1,3 men motsvarar ett 1,8x0,8 m og 0,2 m tjockt lager av ljusbeige-orange lera med inslag av kol. Lerlagret var koncentrerat till en tråkista (S-39, S-43, S-61), med rester av trä i alla kanter og under lerlaget. Fynd av bränd lera og brända ben i strukturen og rikligt med kol og brända ben i ett kulturlager under tråkistan. Kolprov 146 togs i lerlaget og kolprov 147 under lagret av RMA den 1/6. Cf33726:19-23. Cf33727:15-18, 24. Cf33728:4-6, 9. Cf33733:35-36.
S-42 Stenrad, del av vägg? Består av 15 stycken 0,1-0,2 m stora stenar i norra kanten av S-40. Sammanlagd utbredning, 2,4x0,7 m. Diverse foto finns samman med lerlager S-40.
S-43 Träverk, 0,4x0,05 m og 0,01 m tjockt. Har ingått i en kistkonstruktion samman med S-39 og S-61 som fyllts med lera (S-40).
S-61 Träverk, 1x0,15 m og 0,01 m tjockt i SÖ kanten av lerlagret (S-40). Har ingått i en tråkista samman med S-39 og S-43 som fyllts med lera. I fält redovisad som lerlager som nu finns under S-62. Kolprov 63 togs i strukturen av SP den 23/4. Cf33728:5-6.
S-34 Lerlager, del av golv? 1,2x0,8 m og 0,05 m tjockt av gråbeige lera. Delvis genomgrävt under bevarat trä (S-36, S-37) og ovanpå ett äldre brandlager, S-35. Cf33726:14.
S-35 Brandlager, ojämnt, 1,2x0,7 m og 0,05 tjockt av kol, sand og lite lera. Delvis genomgrävt under Hus 1. Kolprov 150 togs av RMA den 1/6. Cf33726:24.
S-36 Träverk, flera fragment inom ett 0,5x0,5 m stort område, ca 0,02 m tjockt. Kolprov 167 togs av SP den 21/3. Cf33726:15-18.
S-37 Träverk, 1,2x0,3 m og 0,03 m tjock. Kolprov 166 togs av SP i plan den 21/3. Cf33726:13-14, 17-18.
S-38 Mulig hus 3, under S väggen i Hus 1. Tolkad utbredning utifrån S-34, S-35, S-36 og S-37 samt ett tiotal 0,1-0,3 m stora

stenar. Cf33726:13-18, 24. Cf33727:19. Avskrevet.
S-41 <i>Lerlager/brandlager?</i> ojämnt, 3,5x3,3 m och 0,02-0,05 m tjockt av humus, lera och kol. Rester etter golv och/eller väggar som anhopats på berget. Diverse fynd av boplatskaraktär som brända ben och keramik. Under trä S-36, S-37 och delvis över kollager S-35.
S-44 <i>Nedgrävning</i> med bränt trä, närmast rund, inmått som 0,7 m i diameter. I profil med trä intill 1,4 m bred och 0,3 m djup. En plank, 0,55x15 m och sex stenar (0,15–0,25 m stora) ingår i strukturen. Fyllning av mörkgrå humus, kol och lerblandad sand. Liknar S-68 som tillsammans kan utgöra ett par. Kolprov 64 togs i profil av RMA den 24/4. Cf33727:21-22. Cf33728:2-3, 7-8, 10-13. T14 S-44.
S-45 <i>Träverk</i> , del av plank(?), 1,8x0,25 m och intill 0,01 m tjockt. Bildar tillsammans med S-46 och S-47 gräns mellan ett modernt avfallslager och hus 2.
S-46 <i>Träverk</i> , del av plank(?), 1,45x0,25 m och intill 0,02 m tjockt. Bildar tillsammans med S-45 och S-47 gräns mellan ett modernt avfallslager och hus 2.
S-47 <i>Träverk</i> , del av plank(?), 0,5x0,15 m och intill 0,01 m tjockt. Bildar tillsammans med S-45 och S-46 gräns mellan modernt avfallslager och hus 2. Kolprov 153 togs från strukturen av RMA den 17/4.
S-55 <i>Lerlins</i> , oval, 0,4x0,25 och 0,03 m tjockt av ljusgrå lera. Ansluter till träkonstruktion som består av S-45-47. Markerar gräns mellan ett modernt avfallslager och hus 2.
S-62 <i>Lerlager</i> , ojämnt, 2x1,1 m och intill 0,2 m tjockt av ljusgrå lera. Låg över ett allmänt utbrett brandlager. Rekonstruerad inmätning, i fält redovisad som S-61, nu som del av tråkista. Delvis lagergrävt. Cf33728:14-18. Cf33729:2-3.
S-65 <i>Nedgrävning</i> , 0,5 m i diameter och 0,3 m djup av humös, kol och lerblandad sand. Halv struktur intill schaktkant. Under ett omrört kulturlager.
S-67 <i>Brandlager</i> , ojämnt, 3x2,4 m och 0,02-0,1 m tjockt av gråsvart humus, silt, sand och enstaka stenar i SÖ delen av område I. Frilagt och bortgrävt S om och under S-62 i hus 2. Kan motsvara ett större lager som fanns fläckvis över stora delar av område I. Cf33729:4-9.
S-68 <i>Nedgrävning</i> , närmast oval, ca 0,6 m i diameter av mörkgrå humus, kol och lerblandad sand. Delvis undersökt. Inkluderar stenar och liknar S-44 som därmed kan utgöra ett par och ingå i hus 2. SP
S-70 <i>Avskrivet stolphål</i> , 0,4 m i diameter och 0,07 m djup av gråsvart humös och kolblandad sand. Under lerlager S-62 i hus 2. Cf33729:10-12. SP

Strukturer i område II.

S-175 <i>Sten i avfallslager</i> S-189, 0,1-1 m stora. Anhopat från Hus 1 och röjningssten från område II. Cf33728:19-24. SP
S-189 <i>Avfallslager med röjningssten</i> , oregelbundet avlång, 10,4x1,4-2,8 m av mörkgrå humus inom undersökt område. Nedan berg och i klippskrevor, anhopat utan identifierbar stratigrafi. Stenarna tolkades dels som röjningssten från intilliggande åker, dels som nedrullad sten från husområdet på berget. Över och mellan de 0,2-0,5 m stora stenarna låg rikligt med utkastat avfallsmaterial som brända och obrända ben, diverse keramik, kritpipor, olika metallföremål osv. Lagret bottengrävdes på ett par ställen utan att några konstruktioner eller stratigrafiska relationer kunde urskiljas. Inkluderar S-175 Sten i avfallslager. Cf33728:19-24. SP
S-191 <i>Stenlyft</i> . Dokumenterad i plan och snittad. Översiktsfoto Cf33728:19-24.
S-192 <i>Stenlyft</i> . Dokumenterad i plan och snittad. Översiktsfoto Cf33728:19-24.
S-193 <i>Stenlyft</i> . Dokumenterad i plan och snittad. Översiktsfoto Cf33728:19-24.
S-194 <i>Stenlyft</i> . Dokumenterad i plan och snittad. Översiktsfoto Cf33728:19-24.
S-195 <i>Stenlyft</i> . Dokumenterad i plan och snittad. Översiktsfoto Cf33728:19-24.
S-196 <i>Stenlyft</i> . Dokumenterad i plan och snittad. Översiktsfoto Cf33728:19-24.
S-197 <i>Stenlyft</i> . Dokumenterad i plan och snittad. Översiktsfoto Cf33728:19-24.
S-199 <i>Stenlyft</i> . Dokumenterad i plan och snittad. Översiktsfoto Cf33728:19-24.
S-200 <i>Stenlyft</i> . Dokumenterad i plan och snittad. Översiktsfoto Cf33728:19-24.

Strukturer område III.

S-78 <i>Träverk</i> , 0,3x0,2 m och 0,02 m tjock. Del av plank eller stock. Framrensat utan ytterligare åtgärd. Cf33729:27.
S-79 <i>Träverk</i> , 0,45x0,3 m och 0,02 m tjock. Del av plank eller stock. Framrensat utan ytterligare åtgärd. Cf33729:28.
S-182 <i>Stenar</i> , 2,9x0,4 m av fem stycken 0,2-0,4 m stora, relativt platta, stenar. Tre av stenarna ligger direkt på berget. Cf33729:19.
S-183 <i>Avskrivnen</i> . Inkluderad i S-186.
S-186 <i>Stenlager</i> , oregelbundet 5,4x4,3 m av 0,1-0,4 m stora, vanligen flata, stenar i ett eller två lager. Kolprov 149 togs av RMA den 1/6. Cf33729:19.
S-75 <i>Fundament</i> , stenskodd stolpe? oregelbundet rund, 0,4-0,5 m i plan och intill 0,12 m djup. Två stenar stod vertikalt i NV, en stor sten låg över NÖ del. Fyllning av brun humus, skörbrända stenar, trä och bränd lera fortsatte in under den stora stenen. Flat till ojämn botten i profil mot en rödbrun morän och/eller berg. Fynd av keramik, glas och kritpipa. Kolprov 170 togs från profil av RMA den 1/6. Cf33729:26. Cf33730:13-14. T1_S-75. BR
S-180 <i>Stenlager</i> , 6,2x5,2 m och intill 0,3 m tjockt av ett till två lager av 0,1-0,6 m stora stenar. Över stenarna fanns ett lerlager, 0,2-0,1 m tjockt, som grävdes bort utan övrig dokumentation, synligt på foto. Diffus kontur, omfattar uppskjutande berg. Dokumenterad i plan, delvis undersökt. Kolprov 148 togs av RMA den 1/6. Diverse fynd från området, en kniv (F-81) finns dokumenterad med inmätning. Cf33729:17. SP
S-76 <i>Lerlager</i> , ojämnt, 1,4x1 m och 0,02-0,08 m tjockt av grå kolblandad lera. Pålagt lager i bergskreva. Delvis genomgrävt utan några säkra konstruktionsdetaljer, omrört med inslag av kol. Kolprov 171 togs under lerlaget av RMA den 1/6. Provet har daterats till romersk järnålder. Cf33729:24-25.

S-80 Stolphål? 0,35 m i diameter og 0,23 m djup av mørk brun-grå humus med obrånt trå i toppen (L2) og en nedgraving (L1) med grå og mindre humus i massorna ån i L2. I profil er den ena sidan nærmast rak, den andra svagt sluttande og avsmalnande mot botten. Två knyttnævsstore stenar i botten av nedgravingen, möjlig botten-/skonings- sten, men oklart om den tilhr nedgravingen. Nedgravingen var tydelig markert mot en botten av gul brun, grusig sand. Cf33730:10. T2. S-80.
S-83 Nedgraving, oregelbunden, 2x1,2 m av mrk grå brun, humös sand. Cf33730:22.
S-94 Stenrad, 2,5 m lång og intill 0,4 m bred av ett tjugotal 0,1-0,3 m store stenar. Troligen del av en byggnad, osäkert vilken. Dokumentert i plan, inte underskt. Cf33730:23.
S-107 avskrivne trstruktur med kopparspikar. Inmätning saknas. Kolprov 152 togs av RMA den 1/6. Cf33730:20.
S-179 avskrivna stenar, 2 st. V om Hus 6 = Allmänt stenslager
S-187 Stolphål, stenskott, 0,5 m i diameter av grå hums lera og fyra 0,1-0,2 m store stenar. Ansluter till S-94 stenrad. Dokumentert i plan, inte underskt.

Strukturer i hus 6, område III.

S-77 Brandlager, eldstad? ojmnt, 1,6x1,3 m og 0,03-0,09 m tjckt, delvis anhopat i bergsskreve. Flkig fyllning från rödorange till brun og svart. Delvis genomgrävt utan säkra konstruksjonsdetaljer. Kolprov 174 togs från profilsnitt av RMA den 1/6. Cf33729:23.
S-115 Golv, vre lager med trä i källare, sporadisk över hela golvytan på ca 2,2x2,2 m. Mest bevarat trä i halvkluvor längs kanterna. Yngsta fas i källaren till Hus 6. Kolprov 172 togs i kanten av en nedgrävd ränna/föra S-194 (miniprofil) av RMA den 24/5. Cf33730:4-5.
S-116 Golv, undre lager med trä i källare, troligen sporadisk över hela golvytan på ca 2,2x2,2 m. Endast frilagt i befintlig ränna/föra S-194. Omfatter även brun-grå hums silt som avsatts på golvet med en sammanlagt tjcklek av ca 0,05 m. ldsta fas i källaren till Hus 6. Kolprov 173 togs i kanten av ränna/föra S-194 (miniprofil) av RMA den 24/5.
S-176 Stensyll i sydvästra delen av Hus 6. Tydelig markert i söder, 6,2 m lång (-V) av ett tiotal 0,3-0,7 m store stenar og 3,3 m (N-S) i vstra vggen av likartet stensmaterial. Syllstenarna var dolda under pålagde stenar og lera. Ett flertal stenar sder om huset har tolkats som utrakade. Cf33729:16-17, 21, 29-33. Cf33730:6.
S-177 Stensatta kllarvggar, bevarade intill 0,6 m av 0,5-1 m store, tllslagne stenar. Ttt lagde som ett murverk liknande grundmurarna i hus 1. Kllaren, S-181, var fylld med stenar og avfall. Stenarna kommer troligen från et raserat hgre murverk. Cf33730:4-9.
S-178 Stenar i brandlager/eldestad S-77, ett tjugotal 0,1-0,3 m store stenar som ligger runt brandlagret. Cf33729:23.
S-181 Källare, kvadratisk, ca 3x3 m og 0,6 m djup till golvytan. Inkluderer stensatte väggar, S-177, enstake stenar i golvytan og en rnna/fra S-194, som skar gjennom två trgolv, S-115 og S-116. Ingår i Hus 6. Cf33730_02. Cf33730:3-9.
S-184 Avskrivet, stenar som delvis inkluderats i S-177 kllarvgg, resten motsvarer rasmassor og naturlige stenar.
S-185 Avskrivet, stenar som delvis inkluderats i S-176 vägg (syll) og S-177 kllarvgg, resten motsvarer rasmassor og naturlige stenar.

Strukturer i område IV.

S-89 Stolphål (i stensfundament), 0,25 m i diameter og 0,4 m djup med lite brun humus på toppen, i vrigt en fyllning av mörkgrå lera og rostspår i V kant. Snittet avslutades på 0,4 m djup utan synbar botten pga. av förekomsten av ett platt, stående järn i nedgravingens V kant. Botten av grå lera. Cf33731:12. Cf33732:20. T5. S-89.
S-90 Stolphål? oregelbunden, 0,8x0,4 m av mörkgrå humushaltig lera. Inte underskt. Cf33731:18.
S-91 Fundament, 2,4x1,4 m og intill 0,4 m högt av grå, delvis humus, lera med flere lager av 0,1-0,4 m store stenar. Mest humus mot botten under stenarna. Delvis snittet. Cf33731:15-16.
S-92 Steinfundament, oregelbunden, 2,4x1-1,6 m av grå, delvis humus, lera med flere lager av 0,1-0,4 m store stenar. Riklig med tegel. Dokumentert i plan, inte underskt. Cf33731:9-10.
S-93 Fundament, oregelbundet, 2,6x1,3 m av grå, delvis humus, lera med flere lager av 0,1-0,4 m store stenar og tegel. Dokumentert i plan, inte underskt. Cf33731:6.
S-96 Fundament/Stolpe, 0,65 m i diameter av grå humus lera, tegel og ett tiotal 0,1-0,4 m store stenar. Dokumentert i plan, inte underskt. Cf33730:24. Cf33730:24. Cf33731:05.
S-97 Stolphål, ovalt, 0,55x0,4 m av grå hums lera, tegel og sex 0,1-0,4 m store stenar. Dokumentert i plan, inte underskt. Cf33731:07.
S-98 Stolphål, ovalt, 0,9x0,65 m av grå humus lera og tta 0,1-0,4 m store stenar. Dokumentert i plan, inte underskt. Cf33731:08.
S-99 Stolphål, ovalt, 0,75x0,5 av grå hums lera og ett tiotal 0,1-0,3 m store stenar. Dokumentert i plan, inte underskt. Cf33731:11.
S-100 Stolphål, 0,45 m i diameter av grå hums lera og sex 0,1-0,4 m store stenar. Dokumentert i plan, inte underskt. Cf33731:13.
S-101 Stolphål, 0,65 m i diameter av grå humus lera og ett tiotal 0,1-0,2 m store stenar. Dokumentert i plan, inte underskt. Cf33731:14.
S-102 Stolphål, ovalt, 0,2x0,1 m av brun, ls fyllning og tegel. Dokumentert i plan, inte underskt. Cf33731:24. Cf33733:13.
S-84 Stolphål? 0,35 m i diameter og 0,25 m djup, oklar og ojmn i plan av mrkt grå brun humus med spridda kolbiter. Stensking av en strre flat sten (ca 0,15x0,15x0,05 m) samt en del mindre stenar längs ytterkanten av nedgravingen. Några mindre stenar og en halv tegelsten togs bort från den underskte delen. Rund, till spetsig botten i profil. Rtter kan ha bidragit till det organiske og omrrde fyllningen. Liknar S-86. Cf33730:17-19, 21. T3. S-84.

S-85 Nedgrävning, oval 0,75–0,9 m och 0,18 m djup av brun humusrik silt, lös homogen matjordliknande fyllning, svagt kolhaltig, små tegelbitar. En stor sten (ca 20x15x8 cm) centralt i toppen av nedgrävning, enstaka mindre stenar. En huvudstor sten och några knyttnävsstora stenar togs bort från botten av den utgrävda delen, troligen inte skoningssten. Oskarp, men jämnt rund botten i profil. Botten av ljus lera. Fynd av tegel, glas och fajans. Cf33730:11, 16. T4 S-85, S-86.
S-86 Stolphål, ovalt, 0,4x0,3 m och 0,2 m djup av gråbrun humus, ett tiotal stenar synliga i plan, liten försänkning centralt. I profil lutande sidor med stenskoning, två stora stenar (den ena ca 20x25x5 cm, den andra något mindre) avgränsar nedgrävningen. Några knyttnävsstora stenar. Fyllningen svagt, men tydligt mörkare än den beige bottenleran. Liknar S-84. Cf33730:12, 15. T4 S-85, S-86.
S-87 Nedgrävning, närmast oval, 1,35x0,95 m av gråbrun humös sand. Dokumenterad i plan, inte undersökt. Cf33731:21. Cf33732:2.
S-88 Nedgrävning, 1,25 m i diameter av gråbrun humös sand. Dokumenterad i plan, inte undersökt. Cf33731:4, 19, 21.
S-95 Nedgrävning, rund/kvadratisk, 2,3x2,3 m av gråbrun humös sand. Dokumenterad i plan, inte undersökt. Cf33731:20-21.

Strukturer från smidesverksamhet i område V.

S-117 Nedgrävning, 1,5 m i diameter och 0,2 m djup av svartbrun humus, kol, slagg och sten. Kant av lager. Botten av ljus lera. Skadad och snittad i modernt dike. Kolprov 154 och smidesprov 219 togs av RMA från profil den 25/5. Cf33732:27. T7 S-117.
S-118 Ässja, på plan redovisad tillsammans med S-119, troligen rund, 1 m i diameter. I profil 0,72 m bred och 0,14 m djup av svartbrun humus och kol. Över ässja S-119 och under smideslagret S-188. Botten av beige lera. Skadad och snittad i modernt dike. Kolprov 155 och smidesprov 217 taget från profil av RMA den 30/5. Cf33732:22. T8 S-118, S-119.
S-119 Ässja, på plan redovisad tillsammans med S-118, troligen 1 m i diameter. I profil 0,74 m bred och 0,38 m djup av svartbrun humus blandad med kol och beige lera. Tydligt markerad mot beige lera. Under smideslager S-188 och ässja S-118. Skadad och snittad i modernt dike. KP 156 och JP 218 togs från profil av RMA den 30/5. Cf33732:22. T8 S-118, S-119.
S-120 Ässja? oval eller rektangulär, 1,6x1 m, i profil 0,64 m bred och 0,32 m djup av lös svartbrun humus med mycket kol, slagg, sten (L1) och hård ljusgrå lera med kol i botten (L2, i profil A). Botten av ljusgrå lera. Skadad och snittad i modernt dike. Kolprov 157 och smidesprov 220 togs i profil av RMA den 30/5. Cf33732:23. T9 S-120.
S-121 Nedgrävning/avfallsgrop, ca 2,8 m i diameter och 0,8 m djup med 4-6 lager. I profil A från toppen, smideslager S-188 - av mörk, lös humus, kol, slagg och sten (L1), S-121- lera med mycket kol och bränd lera (L2), grå lera med spridda kolbitar och bottenskällor (L3), botten av nedgrävning - ljusgrå, lös lera (L4). I profil B från topp: S-188 enligt ovan (L1), S-121- med mörk, lös humus, lera, många bottenskällor, kol, sten (L2), mörk, kolblandad lera med slagg (L3), botten av grop - ljusgrå lera med spridda kolbitar och slagg (L4), nedgrävningskanter? - ljusgrå lera, samme färg och konsistens som L4 (L5) samt ljusgrå lera med rödbruna fläckar/järnutfällningar (L6). Botten av ljusgrå lera. KP158-159 samt JP 213-214 togs i profil av RMA den 29/5. Skadad och snittad i modernt dike, dokumenterad i två snitt. Cf33732:25, 29. Cf33733:33-34. T10 S-121A, T11 S-121B.
S-122 Nedgrävning, stenfylld, ca 1,9 m i diameter och intill 0,35 m djup. Igenfylld med stora stenar och brunsvart humus, kol, slagg (L1), ljusgrå lera med träkol (L2) och omrörda massor med ljus lera och mörk humus (L3). L2 är klart avgränsad i Ö av en möjlig nedgrävning. Ojämn, nästan platt botten i profil. Botten av ljusgrå lera. Skadad och snittad i modernt dike. Kolprov 160 och smidesprov 215 togs i profil av RMA den 30/5. Cf33732:28. T12 S-122.
S-123 Stolphål, troligen 0,4 m i diameter och 0,5 m djup av mörkgrå, lös humus, lera, kol (L1), svart humus, lera med mycket kol (L2). Skadad och snittad i modernt dike. Provtagningen visade att den bara bestod av den ena kanten med en tjocklek på några centimeter. Klart avgränsad mot ljus lera. KP161 och JP216 tog i profil av RMA den 30/5. Cf33732:26. T13 S-123.
S-129 Stolphål? 0,3 m i diameter av mörkgrå, humus, lera och kol. Kan vara del av smideslagret S-188 eller ett par till S-123. Dokumenterad i plan, inte undersökt. Cf33732:12, 14.
S-130 Nedgrävning, 1 m i diameter och intill 0,23 m djup av mörkgrå, lös, kolblandad humus, lerblandad mot botten. Mycket sten, slagg och bottenskällor har lagts ner som en del av konstruktionen. Ett 0,05 m tjockt gulbeigt lerlager identifierades mot botten och upp mot den Ö kanten. Dokumenterad och snittad i schakt 3A (nov-06). En stor bottenskälla har preliminärt daterats till medeltid, troligen 1400/1500-talen (e-post från Arne Jouttijärvi den 30 maj 2007). Cf33732:30. Cf33733:14-15.
S-135 Nedgrävning, 0,9 m i diameter (halva inom undersökt område) och 0,45 m djup av humus, kol och lera. Rikligt med kol, slagg och sten. Kolprov 162 togs centralt mot botten av RMA den 1/6. Cf33733:32.
S-143 Ässja, 0,6 m i diameter och 0,4 m djup av grå humus, kol, slagg, järn och enstaka stenar mot botten. Skär genom äldre ässja, S-144. Osäker placering i plan, kartlagd med skiss i ösregn. Kolprov 163 och smidesprov 225 togs i profil av RMA den 1/6. Cf33733:22-23, 26.
S-144 Ässja, 0,3-0,6 m i diameter och 0,3 m djup av grå humus, kol, slagg, järn, lera och enstaka stenar mot botten. Svår att avgränsa mot en yngre ässja, S-143. Kolprov 164 och smidesprov 224 togs i profil av RMA den 1/6. Osäker placering i plan. Kartlagd med skiss i ösregn. Cf33733:22-23, 26.
S-145 Ässja. Svartgrå fläckig silt, rikligt med kol, slagg, järn, enstaka stenar mot botten. Stor sten i Ö kant. Kolprov 165 togs i V kant av strukturen och två smidesprover 222-223 tillskrivs strukturen. Cf33733:29-31.

Strukturer i hus 8, område V.

S-128 Golv, packning av sten, tegel och slagg, oregelbundet rund, 3x2,8 m och intill 0,2 m tjock av 0,1-0,3 m stora stenar, tegel, slaggbottnar och lera. Två 0,5-0,7 m stora stenar avslutar stenpackningen, en mot öster och en mot väster. Delar av stenpackningen grävdes bort genom en kombination av hand- och maskingrävning i schakt 8. I samband med det noterades två stolphål med en skoning av sten och tegel, S-141 och S-142. Under och runt stenpackningen dokumenterades ett brandlager S-205 som kan motsvara en äldre byggnad. Rikligt med keramik, kritpipor och järnföremål på och i stenpackningen. Cf33733:4-8.
S-138 Stolphål, 0,3 m i diameter och 0,12 m djup av kolblandad humus, järn, brända ben och jord i toppen. Under brandlager S-205 vid hus 8 mot en gråbeige botten. Kolprov 139 togs av SP den 31/5. Cf33733:17-18.
S-141 Stolphål, ovalt, 0,75x0,5 m av brun humus, lera och tegel. I/under golv S-128. Påträffad vid schaktgrävning, inte snittad.
S-142 Stolphål, 0,4 m i diameter av brun humus, lera och tegel. I/under golv S-128. Delvis undersökt vid schaktgrävning (schakt 8), inte snittad. Framträdde mot en beige omgivning.

S-205 *Brandlager*, oregelbundet, ca 5,5x3,7 m og 0,01-0,1 m tjøckt av ett homogent kollager med inslag av brända ben og bränd lera. Delvis genomgrävt. Lagret markerar troligen en byggnad, redovisad som hus 8, men lagret är äldre än det stensatta golvet S-128. Kolprov 136 togs från lagret av SP den 31/5. Cf33732:18. Cf33733:4-8

Övriga strukturer i område V.

S-109 *Nedgrävning*, oval, 1,8x1,25 m av gråsvart humus, kol og lera. Skadad av dike. Dokumenterad i plan, inte undersøkt. Kan tillhöra smidesverksamheten i området. Cf33732:11.

S-110 *Nedgrävning*, 0,9 m i diameter av grå, lätt humøs lera. Skadad av dike. Dok. I plan, inte undersøkt. Cf33732:10.

S-111 *Stolphål*, 0,3 m i diameter av gråbeige humøs lera. Dokumenterad i plan, inte undersøkt. Den ljusa fyllningen kan indikera en äldre fas än de övriga strukturerna. Cf33732:6.

S-112 *Stolphål?* 0,4 m i diameter av mörkgrå, humøs lera. Dokumenterad i plan, inte undersøkt. Cf33732:7.

S-113 *Stolphål?* 0,45 m i diameter av mörkgrå, humøs, kolblandad lera. Dokumenterad i plan, inte undersøkt. Cf33732:13-14.

S-114 *Nedgrävning*, 0,6 m i diameter av mörkgrå, humøs lera. Kan vara ett stenlyft. Dokumenterad i plan, inte undersøkt. Låg intill kanten av schakt 3A (nov-06). Cf33732:8.

S-124 *Nedgrävning (lagerrest?)*, 0,2x0,9 m intill schaktkant og 0,2 m djup av svartgrå, humus og kolblandad lera, svart mot botten. Modernt glas vid snitt. Kolprov 140 kasserat. Smidesprov 42 togs i strukturen av SP den 30/5. Cf33732:35. Cf33733:28.

S-125 *Nedgrävning*, 0,7 m i diameter og 0,05-0,1 m djup med en mörkgrå humøs lera. Tre 0,1-0,2 m stora platta stenar i toppen kan indikera en funktion som fundament. Några nedgrävningsskanter kunde inte identiferas i den blöta leran. Fotodokumentation Cf33732:36. Cf33733:27.

S-126 *Stolphål*, 0,2 m i diameter av grå humøs lera. Osäker koppling till brandlager og hus 8. Dokumenterad i plan, inte undersøkt. Cf33733:02.

S-127 *Kulturlager*, avskrivet stolphål, oval, 0,75-0,9 m i diameter av grå-brun humøs lera, ojämn botten, 0,05 m djup. Kolprov 140 togs men har kasserats, medan smidesprov 140 finns bevarat (togs av SP den 30/5). Cf33733:3, 19.

S-131 *Nedgrävning/stolpe?* 0,45 m i diameter og 0,15 m djup av grå, lös humus og sten. Tveksam, svært att se nedgrävningen. Dokumenterad og snittad inom schakt 3A (nov-06). Cf33732:31. Cf33733:9-10.

S-132 *Stolphål?* 0,55 m i diameter og 0,1 m djup av mörkgrå humus og sten. Modern, snittat vid registrering i schakt 3A (nov-06). Cf33732:33. Cf33733:11.

S-133 *Stolphål*, 0,25 m i diameter av mörkgrå humus og bevarat trä. Modern. Dok. i plan, inte undersøkt. Cf33732:34.

S-134 *Stolphål*, 0,5 m i diameter. I profil 0,24 m bred og 0,12 m djup av ljusgrå lera med en sten i toppen. Den ljusa fyllningen kan indikera att är en äldre struktur. Cf33732:32. Cf33733:16.

Strukturer i område VI (låve, brant i 1938).

S-28 *Nedgrävning/fundament*, närmast rund 1,1 m i diameter. Botten av stenfundament, gråsvart fyllning av sten, tegel og kol. Liknar S-29 som hade bevarade stenar i fundamentet. Rest efter lada som brann på 30-talet, se även S-31, S-32. Strukturen ingår i en rad (Ö-V) med cementgjutna pelare som inte är inmåttade men synliga på foto. Cf33725:15-16.

S-29 *Nedgrävning/fundament*, närmast rund 1,1 m i diameter og med två 0,5-1 m stora stenar liggande till ca 1 meters höjd. Gråsvart fyllning av sten, tegel og kol. Rest efter lada som brann på 30-talet. Låg kant i kant med en cementgjuten vägg till nedmonterad lada. Se även S-28, S-31, S-32.

S-30 *Brandlager*, kvadratisk, 3,8x2,4 m av gråsvart humøs kolblandad silt. Rest efter lada som brann på 30-talet. Framtaget i plan og delvis genomgrävd med maskin. Rikligt med djurben, främst i norra delen av strukturen. De flesta hade sågade brottytor og kan betraktas som moderna. Cf33725:20-22.

S-31 *Fundament*, rektangulärt 1,2x1 m av tätt lagda, 0,2-0,5 m stora, delvis tuktade og lagda i minst två lager. Bevarad till 0,1 m höjd og delvis omgivet av brandrester från ladan som brann på 30-talet. Cf33725:23-24.

S-32 *Fundament*, rektangulärt, 1,2x1 m av 0,3-0,5 m stora tuktade stenar. Delvis omgivet av ett brandlager från ladan som brann på 1930-talet. Cementpelare delvis bevarad.

S-33 *Dike (grøft)*, rektangulärt, 6,6x0,5 m av gråsvart humøs kolblandad lera. Framtagen i plan og delvis grävd, mest med maskin. Rikligt med sågade djurben. Cf33725:20-22.

8.2. TILVEKSTTEKST FRA GJENSTANDSBASEN

C56988/1-32

Boplassfunn fra **nyere tid** fra TUNOMRÅDET, HUS 1, ROBSRUD av RUFSTRUD (105/1), LØRENSKOG K., AKERSHUS.

- 1) En **mynt** av kobberlegering. Dansk 1 skilling fra 1771. T: 0,2 cm, diam: 30 cm.
- 2) Tre keramikkskår, et randskår og et skår av hank av **kar**. Rødgods med rester av inn- og utvendig rødbrun blyglasur, hornmaleri med hvit leire og begitning. Dekor: konsentriske ringer. Stm: 7,4 cm. Vekt: 46,6 g.
- 3) 17 keramikkskår, hvorav fire randskår av **kar**/kanne. Rødt leirgods med gråbrun inn- og utvendig tinnnglasur. T: 0,3 cm, stm: 3,3 cm. Vekt: 37,7 g.
- 4) Fire keramikkskår av **kar**. Rødgods med rester etter inn- og utvendig brun blyglasur. Stm: 3,5 cm. Vekt: 12,5 g.
- 5) Keramikkskår av **kar**, bunnskår. Rødgods med innvendig blyglasur. Stm: 5,6 cm. Vekt: 8,6 g.
- 6) Tre keramikkskår, hvorav 1 randskår av **kar**. Rødgods. Ingen glasur bevart. Vekt: 20,8 g.
- 7) Seks keramikkskår av bartmannskrukke. Grått steintøy med utvendig brun saltglasur. Rullestempeldekor på halsen. Krukken har hatt en hank og største diameter på tuten er 4,8 cm. T: 0,7 cm, stm: 14,5 cm. Vekt: 371 g. Det ble funnet til sammen 29 skår (907 g) fra en krukke i SV og SØ delen av hus 1, hvorav 6 av er samlet inn.
- 8) Et keramikkskår av bunnen av **kar**. Gråhvit steintøy med lys brun glasur. Stm: 3 cm. Vekt: 4,5 g.
- 9) To keramikkskår av **kar**/fat. Rødt steintøy med innvendig tykk gulhvit glasur. Dekor: brun marmorering. Stm: 9,6 cm. Vekt: 98,1 g. Det ble funnet ni skår (650 g), to skår er samlet inn.
- 10) Tre keramikkskår, hvorav et randskår og et av hank av **kar**. Rødt steintøy med brun utvendig glasur og gulhvit tykk/tett innvendig glasur. Stm: 14,4 cm. Vekt: 238 g. Til sammen ble det funnet 32 skår (1263 g), hvorav tre er samlet inn.
- 11) Et keramikkskår av **kar**. Fajanse, gulhvit steingods med rester av inn- og utvendig hvit tinnnglasur. Stm: 23 cm. Vekt: 2,9 g.
- 12) Keramikkskår av **kar**. Fajanse, gulhvit gods med inn- og utvendig hvit tinnnglasur. Dekor: blått trykt blomstermotiv. Stm: 3,5 cm. Vekt: 5,5 g.
- 13) Et keramikkskår av **kar**. Trolig fajanse. Gulhvit gods med inn- og utvendig hvit glasur. Dekor: brunt blomstermotiv. Stm: 4,9 cm. Vekt: 5,1 g.
- 14) Tolv keramikkskår, hvorav åtte randskår og et bunnskår av **kar**. Hvit steingods med inn- og utvendig hvit glasur. Dekor: blått billedmotiv. Stm: 5,3 cm. Vekt: 57,1 g.
- 15) Keramikkskår av **kar**, del av randen. Gulhvit steingods med inn- og utvendig grønn tett glasur. Stm: 2,7 cm. Vekt: 2,5 g.
- 16) To keramikkskår av bunnen av **kar**/tallerken. Gulhvit steingods med inn- og utvendig hvit glasur. Dekor: svart blomstermotiv. Fabrikkestempel. T: 0,4 cm, stm: 6,6 cm. Vekt: 19 g.
- 17) To keramikkskår, hvorav et randskår og et bunnskår av **kar**. Gulhvit steingods med inn- og utvendig hvit glasur. Dekor: malt blomstermotiv. Stm: 5,3 cm. Vekt: 16,7 g.
- 18) Tolv keramikkskår, hvorav fire randskår av **kar**. Gulhvit steingods med inn- og utvendig hvit glasur. Stm: 9 cm. Vekt: 131,7 g.
- 19) To keramikkskår av **kar**. Mulig fajanse, gulhvit steingods med inn- og utvendig hvit glasur. Dekor: blå blomstermotiv. Stm: 4,7 cm. Vekt: 7,3 g.
- 20) Keramikkskår av **kar**/tallerken, del av randen. Gulhvit steingods med inn- og utvendig hvit/lys blå glasur. Dekor: blått blomstermotiv. Stm: 5,1 cm. Vekt: 14,5 g.
- 21) Keramikkskår av **kar**. Gulhvit steingods med inn- og utvendig hvit glasur. Dekor: rosa og

svart motiv. Stm: 3,2 cm. Vekt: 3,2 g.

22) Fire skår av **kar**/kopp av hvit porselen. En hank med malt gull stripe og et skår, trolig av kopp med malt blomstermotiv. Stm: 11,5 cm. Vekt: 64,1 g.

23) Tre glasskår, hvorav et av bunnen av **drikkeglass** i klart glass. Vekt: 62,4 g.

24) To glasskår av **skål** av lyst grønt glass. Vekt: 79,5 g. 2 skår er samlet inn.

25) Ti glasskår av **flaske** av glass. Vekt: 181,5 g.

26) Fire glasskår av **vindusglass** av lyst grønt glass. Vekt: 41,4 g.

27) **Krittpipe**fragment, hode med hjerteformet knast og innrisset strek rundt røykåpningen. Trolig engelsk pipe lik Atkinson & Oswald (1969), type 11/12. Hodets høyde: 2,7 cm, hodets største diam: 1,8 cm. Røykåpningens diam: 1,4 cm.

28) Fire **krittpipe**fragmenter, stilker til hvorav 2 med rullestempeldekor. Stt: 1 cm.

29) **Krittpipe**fragment, stilk, udekorert. Stb: 1,7 cm.

30) **Krittpipe**fragment, stilk, udekorert. Stb: 0,5 cm.

31) **Bygningsstein**, biter av teglstein. Vekt: 181,2 g.

32) Biter av **slagg**, esse. Vekt: 28,8 g.

33) **Trekullprøve** fra ildsted 6. Vekt: 0,05 g. Vedartsbestemt til gran og selje, vier/osp. Datert på gran til 260+/-60 BP (AD 1470-1690 og AD 1730-1950, Beta-224622).

Funnomstendighet: For fellesopplysninger om prosjektet: Se C56121. Opplysninger om lokaliteten (felles for C56988-56993): Tunområdet på Robsrud gård ble registrert av Kulturhistorisk museum i forbindelse med en kompletterende registrering høsten 2006. Det ble da påvist flere strukturer tolket som bosetningsspor sør for det eksisterende bolighuset og gjort funn som indikerte bosetning i middelalder/tidlig historisk tid (Helliksen 2006). En kullprøve fra en av strukturene ble vedartsbestemt av Helge I. Høeg og 14C-datert av Beta Analytic.

Den arkeologiske utgravningen under tunet på Robsrud gård ble utført i to omganger, fra 23. februar til 26. mars og fra 10. april til 1. juni 2007 (Pettersson 2009). Undersøkelsesområdet ble i forbindelse med utgravningen inndelt i delområder; område I-V og i overgripende strukturer; hus 1 og smielag (C56988-56993). Undersøkelsen frembrakte i hovedsak et omfattende etterreformatorisk boplassmateriale (jf. Fjellheim 1981, Molaug 1981, Urth 1981). Tilsammen har 12 trekullprøver blitt 14C-datert, hovedsakelig til etterreformatorisk tid. Undersøkelsen frembrakte i hovedsak et omfattende etterreformatorisk boplassmateriale. Gjenstandsmateriale fra middelalder var vanskelig å identifisere, men det ble funnet keramikk som kan gå tilbake til til denne perioden. Kokepotter med tre bein og med innvendig glasur og dreieriller kan dateres innenfor en periode fra 1400-tallet til slutten av 1600-tallet. Det ble ikke gjort funn som sikkert kan vitne om aktivitet i middelalder. Undersøkelsen i tunområdet Robsrud bekreftet i stor grad at tunet ble oppbygd på 1600-tallet.

C56988: Hus 1 (C56988) omfatter det revete hovedhuset på tunet på Robsrud gård. Hus 1 ble undersøkt med maskinell avdekking samt manuell graving i fire graveenheter innenfor huset (NV, NØ, SV, SØ). Under utgravningen fremkom det et stort antall keramikkskår, blant annet en knust bartmannskrukke av steingods samt rødgoods med hornmaleri datert til middelalder/nyere tid. I tillegg ble det funnet et omfattende etterreformatorisk gjenstandsmateriale. Et utvalg av gjenstandene ble samlet inn fra de fire graveenhetene. Funn sammensetningen og en mynt fra 1771 antyder en datering av huset til siste del av 1700-tallet. Funnmaterialet som ble funnet utenfor bygningen kan være noe eldre. En krittpipe (C56988/27) kan antyde en bakre datering til siste halvdel av 1600-tallet.

Orienteringsoppgave: Lokaliteten lå under hovedbygningene og tunet på Robsrud gård. Hus 1 lå under hovedhuset på en bergknaus.

Kartreferanse: ØK, CP 045-5-2. *Projeksjon:* NGO1948 Gauss-K; Akse 3. N: 215941. 884. Ø: 12764.019.

Litteratur: Pettersson, S. 2010. Rapport fra arkeologisk utgravning av Tunområdet på Robsrud gård (105/1), Lørenskog k., Akershus. Kulturhistorisk museum, Fornminnseksjonen. Oslo.

Referanselitteratur:

- Atkinson, D.R. & Oswald, A. 1969. London Clay Tobacco Pipes, *Journal of the British Archaeological Association* 32 (reprinted by the Museum of London).

-Molaug, P. B.1981. Blyglassert leirgods. I: E. Schia (red): Fra Christianias bygrunn, arkeologiske utgravninger i Reiverstredet 5-7. *Riksantikvarens skrifter Nr.4*, s. 53-110.

-Urth, K.H.1981. Steintøy. I: E. Schia (red): Fra Christianias bygrunn, arkeologiske utgravninger i Reiverstredet 5-7. *Riksantikvarens skrifter Nr.4*, s. 117-123.

-Fjellheim B.1981. Fajanse, porselen og hvitt steintøy. s 125-147. *Riksantikvarens skrifter, 4*. Fra Christianias bygrunn. Arkeologiske utgravninger i Reiverstredet 5-7, Oslo. Alvheim og Eide. Øvre Ervik.

C56989/1-79

Boplassfunn fra nyere tid/middelalder fra ROBSRUD. TUNOMRÅDET, OMRÅDE I. ROBSRUD av RUFSTRUD (105/1), LØRENSKOG K., AKERSHUS.

- 1) **Nøkkel** av jern med asymmetrisk flatt hode, spiralformet avslutning på spiss. L: 6,3 cm, t: 0,3 cm, stb: 1,0 cm. Fra avfallsområde sør for hus 1.
- 2) **Doppsko** av jern. L: 9,0 cm, t: 1,8 cm, stb: 3,6 cm. Fra avfallslager sør for berg.
- 3) **Ukjent** av jern. Enkel stang med rundt tverrsnitt, konisk spiss, mulig linhekle. L:8,3 cm. Fra S63 brannlag.
- 4) **Nål** av bly. Nålbinding, strekdekor på nålhode. Ovalt tverrsnitt. L: 5,3 cm, b: 0,8 cm, t: 0,3 cm. Fra avfallsområde sør for hus 1.
- 5) To **nåler** av kobberlegering. Knappenåler med runde hoder. Den ene hel. L: 2,1 cm, t: 0,1 cm. Den andre knekt, hodedelen bevart. L: 1,2 cm, t: 0,1 cm. Fra S40, under leirgulv.
- 6) **Fingerbøl** av kobberlegering, prikkdekor. H: 1,4 cm, diam: 1,5 cm. Fra avfallsområdet.
- 7) **Fingerbøl** av kobberlegering, prikkdekor. H: 1,8 cm, diam: 1,8 cm.
- 8) **Gaffel** av jern, sammenleggbar med to tenner. Skaftet har konkav form og rester etter treverk. Stl: 7,8 cm., stb: 1,6 cm. Fra S46, trestruktur.
- 9) **Kniv** av jern med tange (6,5 cm). Tangen har rektangulært tverrsnitt og spisser av mot enden. Bladet har trekantet tverrsnitt, rett rygglinje, konkav egg som danner en spiss mot tangen. Svært erodert. L: 12,1 cm, b: 1,5 cm, t: 1,0 cm. Funnet sør for hus 1.
- 10) Fragment av **hestesko**, med lett bøydd spiss. Svært rustet. Mulig middelaldertype. L: 5,1 cm, b: 2,7 cm, t: 6,0 cm.
- 11) **Plate** av jern, avrundet i en ende, hull i motsatt del. Ukjent funksjon. L: 2,8 cm, b: 2,0 cm, stt: 0,6 cm. Fra S67, brannlag
- 12) Seks keramikkskår av fot og bunn av **kar**, trolig trefotskokepotte. Rødgods med utvendig gulbrun blyglasur. Stm: 2,8 cm. Vekt: 18,1 g. Trolig fra 1500-1750 tallet.
- 13) To keramikkskår av bunn og fot av **kar**, trolig trefotskokepotte. Rødgods med innvendig

gulbrun blyglasur. Stm: 5,8 cm. Vekt: 43,7 g.

14) Keramikkskår av fot av **kar**, mulig trefotskokepotte. Rødgods. Svartbrent. Stm: 4,4 cm. Vekt: 33,7 g. Trolig fra 1500-1750 tallet. Fra kulturlag.

15) Keramikkskår av buk av **kar**, kokepotte. Rødgods, innvendig og utvendig blyglasur. Noe sotet utside. T: 0,5 cm, stm: 3,5 cm. Vekt: 6,8 g. Trolig fra 1500-1750 tallet.

16) Syv keramikkskår av **kar**/kokepotte, hvorav et randskår med både innvendig og utvendig glasur og 1 skår med 3 furer. Rødgods med innvendig lys gulbrun blyglasur. Stm: 2,7 cm. Vekt: 10,7 g.

17) Keramikkskår av fot av **kar**/kokepotte. Lys grått leirgods. Stm: 3,0 cm. Vekt: 12,3 g.

18) Keramikkskår av **kar**/fat. Rødgods, med innvendig rødbrun blyglasur. Hornmaleri, mønster i lys gulgrønt. Stm: 5,6 cm. Vekt: 13,3 g.

19) Keramikkskår av rand av **kar**. Rødgods, med innvendig og utvendig gulbrun blyglasur. Hornmaleri, gulhvit mønster. T: 0,5 cm, stm: 3,4 cm. Vekt: 5,1 g.

20) Seks keramikkskår, hvorav et randskår og et bunnskår av **kar**/fat. Rødgods, med innvendig blyglassert, hornmaleri med gulgrønn leire. Dekor: hel ring rundt randen, mønster og konsentriske ringer på fat. Stm: 5,2 cm. Vekt: 31 g.

21) Ti keramikkskår, hvorav et randskår av **kar**/fat. Rødgods, med innvendig blyglassert, hornmaleri med hvit leire. Dekor: enkelte skår med konsentriske ringer, randskår med bølgedekor. Stm: 4,5 cm. Vekt: 29,2 g.

22) Tre keramikkskår, hvorav et bunnskår av **kar**, mulig kokepotte. Rødbrun leirgods med innvendig brun blyglasur. Stm: 3,5 cm. Vekt: 11,7 g.

23) To keramikkskår, hvorav et randskår av **kar**, mulig kokepotte. Et skår er brent. Rødgods, ingen glasur bevart. Stm: 4,3 cm. Vekt: 12,5 g.

24) Ni keramikkskår av **kar**. Rødgods, med rester etter innvendig blyglasur. Hornmaleri med hvit leire. Dekor: konsentriske ringer. Stm: 5,6 cm. Vekt: 61 g.

25) Ni keramikkskår hvorav et mulig randskår av **kar**, trolig kokepotte. Gråbrun leirgods. Et skår har rester etter innvendig blyglasur og tre furer på utsiden. Stm: 3,3 cm. Vekt: 55,2 g.

26) Åtte keramikkskår hvorav et randskår av **kar**, mulig kokepotte. Rødgods, med innvendig rødbrun blyglasur. Tre dreievulster på randskårets utside. Flere skår har brent utside. Et skår kan være fra et annet kar da det synes å ha både ut- og innvendig glasur og en smal fure. Stm: 2,4 cm. Vekt: 11,7 g.

27) Fire keramikkskår, hvorav to fra randen av **kar**. Rødgods, udekorert. Stm: 5, cm. Vekt: 30 g.

28) Elve keramikkskår hvorav randskår av **kar**. Et skår kan være fra en krukke og et fra fat. Rødgods, finmagret. Stm: 4,1 cm. Vekt: 18,6 g.

29) Seks keramikkskår hvorav to randskår av flere **kar**. Rødgods. Et skår mulig fra fat med rester av innvendig blyglasur, og et mulig fra krukke. Et skår med rester av ut- og innvendig glasur. Stm: 6, cm. Vekt: 72,2 g.

30) Tre keramikkskår hvorav to bunnskår av **kar**/skål. Gulhvit leirgods. Et uten bevart glasur og et med delvis kobbergrønn glasur bevart. Stm: 3,5 cm. Vekt: 7,2 g.

31) Tre keramikkskår av **kar**, trolig kanne/krus. Tysk Westerwalds steintøy. Gråhvit gods, med innvendig og utvendig saltglasur. Dekor: Grå relieffdekor på blå bakgrunn samt innriset dekor. Stm: 5,3 cm. Vekt: 19,9 g. Fra S35, kullager.

32) Keramikkskår av **kar**, trolig kanne/krus. Tysk Westerwalds steintøy. Gråhvit gods, med innvendig og utvendig saltglasur. Dekor: Grå relieffdekor på blå bakgrunn samt innriset dekor. Stm: 4,5 cm. Vekt: 10,4 g. Fra Hus 3.

33) To keramikkskår av **kar**, trolig kanne/krus. Tysk Westerwalds steintøy. Gråhvit gods, med innvendig og utvendig saltglasur. Dekor: Grå innstemplet rosett på blå bakgrunn. Stm: 3,3 cm. Vekt: 4,5 g.

- 34) Keramikkskår av hank av **kar**. Gråbrunt steintøy, trolig Westerwald, med spor etter klar glasur og blå dekor. Stm: 3,1 cm. Vekt: 10,5 g.
- 35) Keramikkskår av **kar**. Gråbrun steintøy med innvendig kremhvitt glasur og utvendig metallisk kobberfarget glasur. Dekor: Hvite og rosa dråper. Stm: 2,3 cm. Vekt: 2,1 g.
- 36) To keramikkskår **kar**. Gråbrunt steintøy, rester av glasur på en side. Vekt: 7,8 g.
- 37) Tre keramikkskår **kar**. Steintøy, gråhvitt gods. Stm: 2,6 cm. Vekt: 5,1 g.
- 38) Keramikkskår av **kar**. Fajanse, gulhvitt gods, med utvendig og innvendig tinnnglasur. Dekor: i gul og lilla på brun bakgrunn. Stm: 3,9 cm. Vekt: 2,2 g.
- 39) To keramikkskår, begge randskår av **kar**. Fajanse, gulhvitt gods med blyglasur og dekor innvendig og utvendig. Svart blomstermotiv på hvit bakgrunn. Stm: 3,2 cm. Vekt: 2,6 g.
- 40) Fire keramikkskår, hvorav et randskår av **kar**. Fajanse, hvit gods med tinnnglasur innvendig og utvendig. Rosa og gul dekor på hvit bakgrunn. T: 0,7 cm, stm: 3,0 cm. Vekt: 2,8 g.
- 41) Ti keramikkskår, hvorav to randskår av **kar**. Fajanse, gulhvitt gods med tinnnglasur og innvendig og utvendig dekor. Blå malt motiv på hvit bakgrunn. T: 0,8 cm, stm: 3,6 cm. Vekt: 22 g.
- 42) Tre keramikkskår hvorav et randskår og et bunnskår av **kar**. Fajanse, gulhvitt gods med innvendig og utvendig glasur. Dekor: Blå og grønn malt motiv på lys blå bakgrunn. Stm: 3,8 cm. Vekt: 10,9 g.
- 43) Fire keramikkskår av **kar**. Fajanse, gulhvitt gods med innvendig og utvendig glasur. Dekor: Oransje malt motiv på hvit bakgrunn. Stm: 2,3 cm. Vekt: 2 g.
- 44) Keramikkskår av **kar**. Fajanse, gulhvitt gods. Kun en overflate bevart. Dekor: Blå malt motiv på hvit bakgrunn. Stm: 1,3 cm. Vekt: 0,1 g.
- 45) Tre keramikkskår av **kar**. Gulhvitt steingods/flintgods, mulig klar glasur. Kun en overflate bevart. Stm: 3,2 cm. Vekt: 5 g.
- 46) To keramikkskår av **kar**. Hvit steingods. Kun en overflate bevart på et av skårene, innvendig og utvendig lys gul glasur på det andre. Stm: 2,9 cm. Vekt: 6,4 g.
- 47) Keramikkskår av **kar**. Porselen, hvit farge med hvit glasur og blå dekor. Stm: 0,8 cm. Vekt: 0,4 g.
- 48) Keramikkskår av **veggflis**. Fajanse, gulhvitt gods med tinnnglasur på begge sider. Blått mønster på hvit bakgrunn. T: 0,6 cm. Stm: 4,1 cm. Vekt: 8,3 g.
- 49) Syv glasskår, trolig av **drikkeglass** i klar til svak grønn gjennomskinnelig glass.
- 50) Fire glasskår, hvorav et randskår, trolig av **drikkeglass** i melkehvit glass. Stm: 3,5 cm.
- 51) To glasskår, trolig av **drikkeglass** i mørk grønt glass. Stm: 2,8 cm.
- 52) To glasskår, trolig av stett til **drikkeglass**, i grønt gjennomskinnelig glass. Glasspest. Stm: 4,4 cm.
- 53) To glasskår, trolig av **drikkeglass** i mørk grønt glass. Stm: 3,5 cm.
- 54) Glasskår, trolig av **flaske** i mørkt grønt glass. Glasspest dekker overflatene. Stm: 4,7 cm.
- 55) Glasskår, trolig av **flaske** i klart gjennomskinnelig glass. Stm: 3,2 cm.
- 56) To glasskår, trolig av **flaske** av mørk grønt glass. Dekket av glasspest.
- 57) Fem glasskår av **vindusglass** i grønn gjennomskinnelig glass. Stm: 8,7 cm.
- 58) **Krittpipe**fragment, hode med billedstempeldekor.
- 59) **Krittpipe**fragment, hode med millningdekor. Stm: 2,9 cm.
- 60) **Krittpipe**fragment, hode, udekorert, rest av knast eller spore.
- 61) Seks **krittpipe**fragmenter, hode.
- 62) **Krittpipe**fragment, hode med knast. Polert, trolig hollandsk. Skråstilt hode i forhold til stilk.
- 63) **Krittpipe**fragment, hode med knast. Polert, trolig hollandsk.
- 64) 34 **krittpipe**fragmenter, silker.

- 65) Fragment av **bryne** av gråbrun sandstein. Slipespor på to sider. Bryne er brukket i begge ender og har ett trekantet tverrsnitt. L: 8,3 cm, t: 1,2 cm, stm: 2,2 cm.
- 66) Fragment trolig av **bryne** av gråbrun sandstein. Slipespor på en side. Bryne er brukket i begge ender og har ett trekantet tverrsnitt. L: 6,1 cm, b: 2,1 cm, t: 2,3 cm.
- 67) 22 **fragmenter** av flint, hvorav 14 er varmepåvirket, en er vannrullet og to har cortex. Enkelte børseflint.
- 68) Biter av **bygningstein**, teglstein/murbruk. Vekt: 88,2 g.
- 69) Prøve av **leirklining**. Vekt: 133,3 g.
- 70) **Slagg**, produksjonsslagg. Deler av bunnskolle. Vekt: 580,9 g.
- 71) **Trekullprøve** fra S40, leirelag. Vekt: 0,5 g. Vedartsbestemt til betula og pinus, og datert til 490+/-40 BP (AD 1320-1350, AD 1390-1440, Beta-237951).
- 72) **Trekullprøve** fra trestruktur S38 under hus 1. Vekt:6,3 g. Vedartsbestemt til pinus, og datert til 425+/-70 BP (AD 1430-1620, T-19495).
- 73) **Trekullprøve** fra S40 kulturlag. Tatt ut under trekiste med leirelag i hus 2. Vekt: 5,5 g. Vedartsbestemt til betula og pinus, og datert til 40+/-40 BP, (y.enn 1700, Beta-237952).
- 74) **Trekullprøve** fra S44 nedgravning. Vekt: 5,5 g.
- 75) **Trekullprøve**.Vekt: 10,8 g.
- 76) **Prøve av ubrent tre** fra S61 hus 2. Vekt:10,5 g.
- 77) **Prøve av ubrent tre** fra S47 trestruktur. Vekt: 55 g.
- 78) **Prøve av ubrent tre** fra S37, syllstokk til hus 3. Vekt: 48,9 g.
- 79) **Prøve av ubrent tre** fra S36, treverk/gulv? i hus 3. Vekt: 51,1 g.

Funnomstendighet: For fellesopplysninger om prosjektet: Se C56121. For fellesopplysninger om lokaliteten: Se C56988. Område I (C56989) på tunområdet på Robsrud gård ble undersøkt med maskinell avdekking samt manuell graving (Pettersson 2009). Det ble påvist flere strukturer i forbindelse med undersøkelsen men disse var svært fragmentariske og vanskelig å avgrense. Området besto av to mindre terrasser med et omrotede kulturlag/avfallslag. Ved graving fremkom det et stort antall skår av keramikk, blant annet fragmenter av kokepotter datert til middelalder/nyere tid. I tillegg ble det funnet et omfattende etterreformatorisk gjenstandsmateriale (jf. Fjellheim 1981, Molaug 1981, Skre 1981, Urth 1981). Et representativt utvalg har blitt samlet inn og katalogisert. Den mest interessante stratigrafiske relasjonen er rester etter en trestruktur som gikk under grunnmuren til hus 1 (C56988). Tre trekullprøver ble vedartsbestemt av Helge I. Høeg og 14C-datert ved Beta Analytic og ved Nasjonallaboratoriet for 14C-datering, NTNU.

Orienteringsoppgave: Lokaliteten lå under hovedbygningene og tunet på Robsrud gård. Område I lå rett sør for hus 1; C56988.

Kartreferanse: ØK, CP 045-5-2. *Projeksjon:* NGO1948 Gauss-K; Akse 3.

Litteratur: Pettersson, S. 2010. Rapport fra arkeologisk utgravning av Tunområdet på Robsrud gård (105/1), Lørenskog k., Akershus. Kulturhistorisk museum, Fornminnseksjonen. Oslo.

Referanselitteratur:

-Molaug, Petter B.1981 Blyglassert leirgods. I: E. Schia (red): Fra Christianias bygrunn, arkeologiske utgravninger i Revierstredet 5-7. Riksantikvarens skrifter Nr.4, s. 53-110. Alvheim og Eide. Øvre Ervik.

-Urth, K.H.1981 Steintøy. I: E. Schia (red): Fra Christianias bygrunn, arkeologiske utgravninger i Revierstredet 5-7. Riksantikvarens skrifter Nr.4, s. 117-123. Alvheim og Eide. Øvre Ervik.

-Fjellheim Bjørn 1981 Fajanse, porselen og hvitt steintøy. s 125-147. Riksantikvarens skrifter, 4. Fra Christianias bygrunn. Arkeologiske utgravninger i Reiverstredet 5-7, Oslo. Alvheim og Eide. Øvre Ervik

-Skre, D. 1981 Kritt Piper. I E. Schia (red). Fra Christianias bygrunn. Arkeologiske utgravninger i Reiverstredet 5-7. Oslo. Riksantikvarens skifter Nr. 4. Alvheim og Eide. Øvre Ervik.

C56990/1-52

Boplassfunn fra middelalder/nyere tid fra ROBSRUD. TUNOMRÅDET, OMRÅDE II. ROBSRUD av RUFSTRUD (105/1), LØRENSKOG K., AKERSHUS.

1) **Mynt** av kobberlegering, 5 øre fra 1876. Funnet med metalldetektor i øvre del av kulturlag. T: 0,2 cm, diam: 2,7 cm.

2) **Spenne** av kobberlegering. Rektangulær form, noe smalere mot midten. To triangulære spisse festepigger. L: 3,1 cm, b: 2,1 cm, t: 0,3 cm.

3) **Keramikkskår** av sjert av **kar**/kokepote. Rødgods, med utvendig rødbrun blyglasur. Stm: 5,1 cm. Vekt: 29,4 g.

4) **Keramikkskår** av fot av **kar**/kokepote. Rødgods med utvendig rødbrun blyglasur. Stm: 3,8 cm. Vekt: 15,9 g.

5) Tre **keramikkskår**, alle randskår av **kar**/kokepote av keramikk. Rødgods, med innvendig gulbrun blyglasur. Furer på utsiden av godset. Stm: 4,4 cm. Vekt: 7,7 g.

6) **Keramikkskår** av rand av **kar**/kokepote. Rødgods med innvendig blyglasur. Stm: 4,1 cm. Vekt: 9,1 g.

7) Tre **keramikkskår**, alle randskår av **kar**, mulig kokepote. Rødgods med innvendig og utvendig gulbrun blyglasur. Stm: 4,7 cm. Vekt: 7,4 g.

8) To **keramikkskår** av **kar**, mulig kokepote. Rødgods med rødbrun blyglasur. Mål: Stm: 3,2 cm. Vekt: 8,7 g.

9) Ti **keramikkskår**, hvorav et randskår av **kar**. Rødgods, med innvendig og utvendig gulbrun blyglasur. Hornmaleri med gulhvit begitning. Stm: 5,2 cm. Vekt: 69,9 g.

10) **Keramikkskår** av **kar**. Finmagret rødgods med tett innvendig blyglasur. Mulig hornmaleri. Gulhvit begitning og malte rødbrune streker? Stm: 2, cm. Vekt: 1,6 g.

11) Syv **keramikkskår** hvorav seks randskår fra **kar**/fat. Rødgods, med innvendig blyglasur. Hornmaleri med brun rullestempellignende hemmerdekor. Hvit begitning under glasur og brunt og grønn/gult mønster på fanen og speilet. Skårene stammer trolig fra tre fat. Et fat har hatt innrissing rundt fanen. Stm: 7,2 cm. Vekt: 112,8 g.

12) Fem **keramikkskår** av **kar**. Rødgods med innvendig blyglasur. Grå glitter farget. Stm: 3,2 cm. Vekt: 7,8 g.

13) 36 **keramikkskår**, hvorav et randskår og et bunnskår av **kar**, trolig fat. Rødgods, finmagret. Stm: 8,2 cm. Vekt: 126 g.

14) Fem **keramikkskår**, hvorav et randskår av **kar**, trolig kokepote. Rødgods. Delvis tynn glasur på en side. Stm: 4,9 cm. Vekt: 12,7 g.

15) **Keramikkskår** av **kar**. Grågods, innvendig og utvendig tynn glasur. Finmagret leirgods. Stm: 3,3 cm. Vekt: 6,8 g.

16) Tre **keramikkskår** av **kar**. Gulhvit leirgods, glasur bevart på en side. To skår med kobbergrønn glasur og et med gul glasur. Stm: 2,8 cm. Vekt: 5,2 g.

17) **Keramikkskår** av **kar**. Finmagret rødgods, hvit begitning? på en side, gulgrønt mønster på en side. Stm: 1,8 cm. Vekt: 1 g.

18) Seks **keramikkskår**, hvorav et bunnskår av **kar**. Rødgods, med utvendig og innvendig rødbrun blyglasur. Stm: 5,1 cm. Vekt: 12,1 g.

19) Tre **keramikkskår**, hvorav et randskår og et bunnskår av **kar**. Rødgods. Ovalt hull ved

- randen. Trolig skår av hengekar, eventuelt dekor eller feste til lokk. Stm: 8,5 cm. Vekt: 77,8
- 20) Keramikkskår av randen av **kar**, trolig skål/fat fra S189 avfallslag. Rødgods, rester etter ut- og innvendig rødbrun blyglasur. Dekor: hvit begiting?, mulig rest hornmaleri. Stm: 3,2 cm. Vekt: 5,6 g.
- 21) Keramikkskår av bunnen av **kar**, trolig skål. Rødgods, med rester av innvendig grønn glasur og utvendig brun tett glasur. Vekt: 21,5 g.
- 22) Keramikkskår, randen av **kar**. Rødgods, med rester av innvendig lys grønn blyglasur. Stm: 4,8 cm. Vekt: 15 g.
- 23) 40 keramikkskår hvorav to randskår av **kar/fat**. Rødgods, innvendig blyglassert, hornmaleri med hvit og lys grønn leire. Dekor: Bred ring som følger randen, blomster mønster og konsentriske ringer på fat. Stm: 9,5 cm. Vekt: 210,8 g.
- 24) Keramikkskår av **kar**. Lys brunt hardt leirgods. Stm: 3,5 cm. Vekt: 10,3 g.
- 25) Keramikkskår, randen av **kar**. Rødgods med innvendig og utvendig kobbergrønn blyglasur. Dekor: ring på toppen av rand. Stm: 3,9 cm. Vekt: 8 g.
- 26) Tre keramikkskår av **kar**. Fajanse, gulhvitt gods. Innvendig og utvendig kremhvitt tinnnglasur. Dekor: billedmotiv i blåsort med mann og kvinne. Trolig også enklere dekor på utsiden. T: 0,3 cm, stm: 16, cm. Vekt: 2,6 g.
- 27) Syv keramikkskår, hvorav et randskår og to bunnskår av **kar**. Fajanse, gulhvitt gods, med innvendig og utvendig hvit tinnnglasur. Dekor: blå malt grov blomsterornamentikk, finere linjer av lys blå. T: 0,8 cm, stm: 4,9 cm. Vekt: 31,5 g.
- 28) Keramikkskår av **kar/skål**. Fajanse, gulhvitt gods med hvit innvendig og utvendig tinnnglasur. Dekor: blått forseggjort billedmotiv med hund/rev og blomsterornamentikk. T: 0,4 cm, stm: 4,6 cm. Vekt: 8 g.
- 29) Syv keramikkskår av **kar**. Gulhvitt gods, mulig fajanse. Innvendig og utvendig hvit dekor. T: 0,4 cm, stm: 4,6 cm. Vekt: 11,5 g.
- 30) Ni keramikkskår, hvorav to bunnskår av **kar**. Gulhvitt stein-/flintgods med innvendig og utvendig glasur. Hvit glasur innside, hvit glasur med lilla marmorering på utsiden. Dekor: blå malt billedmotiv, hest og blomsterornamentikk. T: 0,3 cm, stm: 4, cm. Vekt: 10,9 g.
- 31) Fire keramikkskår av **kar**. Gulhvitt steingods, rester etter innvendig og utvendig glasur. Stm: 4,8 cm. Vekt: 6 g.
- 32) 12 keramikkskår, hvorav to bunnskår av **kar**. Gulhvitt steingods med innvendig og utvendig gulhvitt tett glasur. Stm: 3,8 cm. Vekt: 20 g.
- 33) Keramikkskår av **kar/kanne**. Grått steintøy av westerwaldtype, med ut og innvendig klar saltglasur. Dekor: blå bemaling innenfor innrissede mønster. T: 0,5 cm, stm: 4,3 cm. Vekt: 9,2 g.
- 34) To keramikkskår av **kar/kanne**. Grått steintøy av westerwaldtype med innvendig og utvendig klar saltglasur. Dekor: innstemplet rosett med hjertemotiv, blå bemalning rundt rosetten. T: 0,5 cm, stm: 3,3 cm. Vekt: 8,5 g.
- 35) Keramikkskår av **kar**. Lys brunt steintøy, innvendig og utvendig lys grå glasur. T: 0,4 cm, stm: 2,2 cm. Vekt: 1,9 g.
- 36) Keramikkskår av **kar**. Hvit porselen, brun/gulbrun utside. T: 0,3 cm, stm: 1,4 cm. Vekt: 0,9 g.
- 37) To keramikkskår, begge randskår av **kar**. Lys brunt leirgods. Mulig rester av hvit dekor. Stm: 3,3 cm. Vekt: 6,4 g.
- 38) Keramikkskår av **veggflis**. Fajanse, gulhvitt tynt gods med tinnnglasur på begge sider. Dekor: blå malt billedmotiv, mann på hest. T: 0,3 cm, stm: 3,7 cm. Vekt: 3,1 g.
- 39) Fem glasskår, hvorav et randskår av **drikkeglass**. Klar gjennomskinnelig. T: 0,2 cm, stm: 3,5 cm.
- 40) To glasskår av **drikkeglass**. Hvit glass. T: 0,1 cm, stm: 2,7 cm. Vekt: 1,2 g.

- 41) Tre glasskår av **drikkeglass**. Grønn gjennomskinnelig. T: 0,2 cm, stm: 2,6 cm. Vekt: 3,9 g.
- 42) Tre glasskår av **flaske**. Mørk grønt og brunt glass. Til sammen 25 skår (509,2g) hvorav fire bunnskår. Tre skår er samlet inn. Vekt: 81,5 g.
- 43) Glasskår av **flaske**. Hvit glass. Stm: 2,2 cm. Vekt: 6,2 g.
- 44) To glasskår av **flaske**. Klar gjennomskinnelig. Stm: 5,9 cm. Vekt: 25,6 g.
- 45) Seks glasskår av **vindusglass**. Grønn. Et med rand. Stm: 5,7 cm.
- 46) **Krittpipe**fragment, hode. Billedstempel av anker. Stm: 2,8 cm.
- 47) **Krittpipe**fragment, hode med knast, udekorert. Trolig hollandsk type. Hodets høyde: 3,7 cm, hodets største diam: 1,9 cm, diam. på røykåpningen 1,5 cm.
- 48) To **krittpipe**fragmenter, hode, udekorert. Stm: 3,7 cm.
- 49) 41 **krittpipe**fragmenter, stilker, udekorert. Stt: 0,9 cm, stm: 4,4 cm.
- 50) Syv **fragmenter** av flint. To trolig børseflint og et trolig strandflint. Stm: 5,6 cm.
- 51) Biter av **bygningsstein**, teglstein. Vekt: 284,8 g.
- 52) **Slagg**. Vekt: 679 g.

Funnomstendighet: For fellesopplysninger om prosjektet: Se C56121. For fellesopplysninger om lokaliteten: Se C56988. Område II (C56990) på tunområdet på Robsrud gård ble undersøkt med maskinell avdekking samt manuell graving (Pettersson 2009). Ved graving fremkom det i hovedsak et omfattende etterreformatorisk gjenstandsmateriale (jf. Fjellheim 1981, Molaug 1981, Skre 1981, Urth 1981). Et representativt utvalg har blitt samlet inn og katalogisert. Det ble også funnet fragmenter av kokepottler datert til middelalder/nyere tid. Funnens sammensetningen tyder i hovedsak på aktivitet på 1600-1800-tallet. Funnene ble gjort i et avfallslag med ryddningstein, S189.

Orienteringsoppgave: Lokaliteten lå under hovedbygningene og tunet på Robsrud gård. Område II lå rett øst for hus 1, C56988.

Kartreferanse: ØK, CP 045-5-2. Prosjeksjon: NGO1948 Gauss-K; Akse 3.

Litteratur: Pettersson, S. 2010. Rapport fra arkeologisk utgravning av Tunområdet på Robsrud gård (105/1), Lørenskog k., Akershus. Kulturhistorisk museum, Fornminnseksjonen. Oslo.

Referanselitteratur:

-Molaug, Petter B.1981. Blyglassert leirgods. I: E. Schia (red): Fra Christianias bygrunn, arkeologiske utgravninger i Revierstredet 5-7. Riksantikvarens skrifter Nr.4, s. 53-110. Oslo. Alvheim og Eide. Øvre Ervik.

-Fjellheim, Bjørn1981. Fajanse, porselen og hvitt steintøy. s 125-147. Riksantikvarens skrifter, 4. Fra Christianias bygrunn. Arkeologiske utgravninger i Reiverstredet 5-7, Oslo. Alvheim og Eide. Øvre Ervik.

-Urth, K.H. 1981. Steintøy. I: E. Schia (red): Fra Christianias bygrunn, arkeologiske utgravninger i Revierstredet 5-7. Riksantikvarens skrifter Nr.4, s. 117-123. Oslo. Alvheim og Eide. Øvre Ervik.

-Skre, D.1981 Krittpiper. I E. Schia (red). Fra Christianias bygrunn. Arkeologiske utgravninger i Revierstredet 5-7. Oslo. Riksantikvarens skrifter Nr. 4. Oslo. Alvheim og Eide. Øvre Ervik.

C56991/1-95

Boplassfunn fra nyere tid/middelalder fra ROBSRUD. TUNOMRÅDET, OMRÅDE III. ROBSRUD av RUFSTRUD (105/1), LØRENSKOG K., AKERSHUS.

- 1) **Mynt** av sølv. Dansk 1 skilling fra 1764. Fra S181, kjellerhus. T: 0,1 cm. Diam: 1,4 cm.
- 2) **Mynt** av kobberlegering. 1 øre fra 1939.
- 3) **Knapp** av kobberlegering, med dekor av blomst/stjerne. Flat og rund med flatt festehull. T: 0,3 cm, diam: 1,8 cm.
- 4) **Knapp** av kobberlegering fra S181, kjellerhus. Rund og flat knapp, glatt overflate. Påsatt festehull på baksiden. T: 0,1 cm, diam: 1,9 cm.
- 5) **Knappenål** av kobberlegering, hode. Fra S77 ildsted/brannlag. Stm: 0,1 cm.
- 6) To **knapper** av tinn. En rund knapp med hvelvet overflate. Glatt overflate med innrisset blomster dekor. Festehull på baksiden. Fragment av lignende knapp. Diam: 1,5 cm.
- 7) Fragment av **kniv** av jern, blad. Avbrekt tange. Stb: 1,5 cm, stm: 8,9 cm.
- 8) **Kniv** av jern. Vridt spiss på tange. L: 11,1 cm. B: 1,0 cm.
- 9) **Fiskekrok** av jern, mothake i en ende og feste i andre enden. L: 5,6 cm.
- 10) Tre keramikkskår fot, stjert og hank av **kar**, kokepote. Rødgods, rest av utvendig blyglasur. Stm: 3,7 cm. Vekt: 10,8 g.
- 11) Åtte keramikkskår av **kar**/kokepote av keramikk. Rødgods med delvis blyglassert utside. Enkelte skår har glasert innside. Stm: 4,7 cm. Vekt: 39,1 g.
- 12) Keramikkskår av hank til **kar**/kokepote. Rødgods, rester av gulbrun blyglasur. Stm: 3,8 cm. Vekt: 19,5 g.
- 13) Fem keramikkskår av **kar**. Rødgods med utvendig rødbrun glasur. Dekor: pålagte grusaktige hvitmalte leirebiter. Stm: 4,3 cm. Vekt: 16,9 g.
- 14) Keramikkskår av randen av **kar**/fat. Rødgods med blyglasert ut- og innside. Dekor: innvendig brun/gul marmorering, utvendig hornmaleri med hvit leire og hvit begitning på grønn og rødbrun bakgrunn. T: 0,6 cm, stm: 11,3 cm. Vekt: 103,7 g.
- 15) Fem keramikkskår bunnen av **kar**, fra S75 i hus 5. Rødgods med innvendig og utvendig blyglasur, hornmaleri. Dekor: gulbrun marmorering. Stm: 5,2 cm. Vekt: 58,8 g.
- 16) Syv keramikkskår av **kar**. Rødgods, hornmaleri med hvit begitning og hemmerdekor. Stm: 3, cm. Vekt: 19,1 g.
- 17) 41 keramikkskår, hvorav syv randskår av **kar**/fat av keramikk Rødgods med innvendig rødbrun blyglasur, hornmaleri med hvit leire. Dekor: konsentriske sirkler rundt fanen, grønt blomstermønster og gulhvitt begitning på speilet. T: 0,9 cm, stm: 10,1 cm. Vekt: 223,5 g.
- 18) 31 keramikkskår, hvorav 12 randskår av **kar**. Rødgods med innvendig og utvendig rødbrun blyglasur, hornmaleri med hvit leire. Dekor: konsentriske sirkel rundt randen, grønt blomstermønster og gulhvitt begitning og konsentriske sirkler på speilet. Trolig fra fire ulike fat/skåler. T: 0,5 cm, stm: 8,9 cm. Vekt: 230,5 g.
- 19) Åtte keramikkskår, hvorav to av hank og tre av randen av **kar**/skål. Rødgods med innvendig og utvendig rødbrun blyglasur, hornmaleri med hvit leire. Dekor: konsentriske sirkler rundt fanen på utsiden. Trolig av skål med hank. T: 0,5 cm, stm: 4,7 cm. Vekt: 29,3 g.
- 20) 20 keramikkskår, hvorav åtte av randen og et av bunnen av **kar**/fat. Rødgods med innvendig og utvendig blyglasur, hornmaleri med hvit leire. Dekor: konsentriske sirkler rundt fanen. Rødbrun hemmerdekor. Malt med grønn og gul med klar glasur over og hvit begitning. T: 0,5 cm, stm: 8,1 cm. Vekt: 122,3 g.
- 21) 13 keramikkskår, hvorav to randskår og tre av hank av **kar**/skål. Rødgods med innvendig og delvis utvendig blyglasur, hornmaleri med hvit leire. Dekor: konsentriske sirkler rundt fanen. Trolig av skål med hank. T: 0,4 cm, stm: 4,4 cm. Vekt: 64 g.
- 22) Fire keramikkskår, hvorav tre av randen av **kar**. Rødgods med innvendig tett og utvendig tynn klar blyglasur. Grønn og gulgrønn bunn. Hornmaleri på brungrønn bunn på utsiden. T: 0,4 cm, stm: 3,5 cm. Vekt: 27,9 g.
- 23) 15 keramikkskår, hvorav fem av randen av **kar**. Rødgods med innvendig og utvendig rødbrun blyglasur, hornmaleri med hvit leire. Dekor: konsentriske sirkler rundt randen, gul

marmorering. Stm: 3,7 cm. Vekt: 42,2 g.

24) To keramikkskår, hvorav to av hank av **kar**/kokepotte. Rødgods. Rester etter tynn blyglasur. Stm: 5, cm. Vekt: 42,4 g.

25) To keramikkskår av **kar**, mulig jydepotte. Grått leirgods. Et skår med innvendig glasur, og et av sekskantet fot. Vekt: 18 g.

26) Keramikkskår av **kar**. Rødgods med innvendig og utvendig blyglasur. Dekor: innstemplet hemmerdekor. T: 0,7 cm, stm: 3,2 cm. Vekt: 5,2 g.

27) To keramikkskår, hvorav et av randen av **kar**. Rødgods med inn-og utvendig gulbrun blyglasur. T: 0,7 cm, stm: 5,1 cm. Vekt: 24,6 g.

28) Syv keramikkskår, hvorav et av randen av **kar**, mulig fat. Rødgods, fint magret. Stm: 6,8 cm. Vekt: 39,4 g.

29) Tre keramikkskår av **kar**. Rødgods. Mulig rester etter dekor av hvit leire. Stm: 4,4 cm. Vekt: 23,9 g.

30) 38 keramikkskår, hvorav fem av randen av et av bunnen av **kar**. Rødgods. Kun rester av glasur synlig på enkelte skår. Mål: Stm: 4,5 cm. Vekt: 122,9 g.

31) Keramikkskår av **kar**. Rødgods med innvendig tett og tykk brun glasur. T: 0,7 cm, stm: 3,8 cm. Vekt: 7,1 g.

32) To keramikkskår, hvorav et av randen av **kar**/bolle. Rødt gods med tett/tykk gulhvit innvendig glasur. T: 0,7 cm, stm: 11,5 cm. Vekt: 63,7 g.

33) Keramikkskår av hank av **kar**. Rødgods med tett/tykk grå glasur. Stm: 2,3 cm. Vekt: 2,3 g.

34) Fem keramikkskår, hvorav et av hank av **kar**. Gråbrunt leirgods. Ingen glasur bevart. Stm: 3,2 cm. Vekt: 13,8 g.

35) 22 keramikkskår, hvorav fem randskår av **kar**. Fajanse. Gulhvit gods med innvendig og utvendig hvit tinnnglasur. Dekor: blå malt blomsterornamentikk. T: 0,4 cm, stm: 2,6 cm. Vekt: 33,6 g.

36) Tre keramikkskår, hvorav et av randen av **kar**. Fajanse. Gulhvit gods med innvendig og utvendig hvit tinnnglasur. Dekor: blå blomsterornamentikk. Et skår har dekor på begge sider. T: 0,3 cm, stm: 3,9 cm. Vekt: 5 g.

37) Keramikkskår av randen av **kar**. Fajanse. Gulhvit gods med innvendig og utvendig hvit tinnnglasur. Dekor: brun trykkdekor, relieffmotiv. T: 0,4 cm. Stm: 2,5 cm. Vekt: 2,1 g.

38) Keramikkskår av **kar**. Fajanse. Gulhvit gods med utvendig og innvendig tinnnglasur. Dekor: lilla og sort motiv på hvit glasur. Stm: 2,1 cm. Vekt: 1,9 g.

39) Fire keramikkskår, hvorav et av randen av **kar**. Fajanse. Gulhvit gods med innvendig og utvendig gulhvit tinnnglasur. Dekor: svart billedmotiv. T: 0,3 cm. Stm: 4,4 cm. Vekt: 13,2 g.

40) 13 keramikkskår, hvorav to av bunnen og tre av randen av **kar**. Gulhvit stein-/flintgods, med innvendig og utvendig tynn glasur. T: 0,3 cm, stm: 4,1 cm. Vekt: 28,2 g.

41) Fem keramikkskår av **kar**. Hvit stein-/flintgods med innvendig og utvendig glasur. Stm: 1,9 cm. Vekt: 2,2 g.

42) To keramikkskår, hvorav et av randen av **kar**. Mørk grått steingods med innvendig gulhvit tykk/tett glasur og utvendig brun glasur. Brun marmorert. T: 0,5 cm, stm: 3,5 cm. Vekt: 21,1 g.

43) 12 keramikkskår, hvorav av randen og to av bunnen av **kar**. Gulhvit steingods med innvendig og utvendig grønnhvit glasur. Dekor: malte brede ringer rundt fanen i grønt og gult. Et skår med brun/brungul dekorert utside med svart plantemønster. T: 0,4 cm, stm: 8,4 cm. Vekt: 58,3 g.

44) Keramikkskår av **kar**. Gulhvit steingods med innvendig og utvendig glasur. Dekor: grønt blomster motiv. Stm: 3,4 cm. Vekt: 4 g.

45) Tre keramikkskår, hvorav et av randen av **kar**. Hvit steingods med hvit innvendig og

utvendig glasur. Dekor: Gul ring rundt randen, brun og oransje plantemotiv. Stm: 4,3 cm.
Vekt: 10,1 g.

46) To keramikkskår, hvorav et av randen av **kar**. Hvit steingods med innvendig og utvendig tett/tykk blå glasur. Stm: 4,7 cm. Vekt: 14,3 g.

47) Keramikkskår av **kar**/kanne. Grått steintøy av westerwaldtype med innvendig og utvendig klar saltglasur. Dekor: innstemplet rosett med blomstermotiv, blå bemalning rundt rosetten.

Stm: 3,5 cm. Vekt: 15,3 g.

48) To keramikkskår, hvorav et av randen av **kar**/krukke. Grått steintøy av westerwaldtype med innvendig og utvendig klar saltglasur. Dekor: innstemplet rosett med blomstermotiv, blå bemalning rundt rosetten. Riller rundt randen. Stm: 6,4 cm. Vekt: 21,3 g.

49) To keramikkskår av bunnen av **kar**/kanne. Westerwald. Grått steintøy med innvendig og utvendig klar saltglasur. Et skår med rullestempeldekor. Stm: 2,8 cm. Vekt: 12 g.

50) Keramikkskår av **kar**. Westerwald. Grått steintøy med innvendig og utvendig klar saltglasur. Stm: 1,7 cm. Vekt: 1,3 g.

51) Keramikkskår av hank av **kar**. Grått steintøy med glasur. Brun marmorert. Stm: 2,9 cm. Vekt: 9,8 g.

52) Keramikkskår av **kar**. Gråbrunt steintøy, trolig fra Raeren med utvendig og innvendig brun glasur. T: 0,6 cm, stm: 3, cm. Vekt: 7,9 g.

53) 12 keramikkskår, hvorav et av bunnen av **kar**. Grått steintøy med innvendig og utvendig mørk grå glasur. Sterkt varmpåvirket. Stm: 6,4 cm. Vekt: 56,2 g.

54) Keramikkskår av **kar**, mulig panne. Rødt steintøy med tett/tykk kobbergrønn innvendig glasur. Et randskår, et skår av hank. Stm: 7,3 cm. Vekt: 46,1 g.

55) Tre keramikkskår, hvorav et av randen av **kar**, mulig fat. Rødt steintøy med tett/tykk svart innvendig glasur. T: 0,6 cm, stm: 7,8 cm. Vekt: 51,6 g.

56) To keramikkskår, hvorav et av randen av **kar**/krukke. Rødt steintøy med tett/tykk gulhvit innvendig og brun utvendig glasur. T: 0,6 cm, stm: 9,5 cm. Vekt: 59,7 g.

57) To keramikkskår av **kar**. Rødt steintøy med utvendig brun og innvendig tett gulhvit glasur. Dekor: brun marmorering. T: 0,5 cm, stm: 2,5 cm. Vekt: 9,9 g.

58) Glasskår av randen av **drikkeglass**. Klart med hvit dekor. Stm: 3,2 cm. Vekt: 2 g.

59) Tre glasskår av **drikkeglass**. Stm: 3,4 cm.

60) Fire glasskår trolig av **skål**. Stm: 3,7 cm.

61) To glasskår av **skål**. Trolig fra to skåler. Et skår med hvite ringer og et med rød og blå ringer. Stm: 3, cm. Vekt: 7,1 g.

62) Tre glasskår, hvorav to av bunnen av **flaske**. Et med fabrikkstempel. Stm: 6,8 cm. Vekt: 79,2 g.

63) Glasskår av tuten av **flaske**. Største bredde ved tuten: 1,6 cm, stm: 3,7 cm. Vekt: 4 g.

64) Glasskår, trolig av **flaske**. Stm: 5,1 cm.

65) To glasskår, trolig av randen av **flaske**. Hvit glass. Stm: 2,7 cm.

66) Glasskår av **flaske**. Glasspest. Stm: 4,3 cm.

67) Fire glasskår av **vindusglass**. Lys grønn til mørk grønt. Stm: 4,3 cm.

68) To glasskår av vindusglass. Stm: 5, cm.

69) **Krittpipe**fragment, hode med knast. Trolig hollandsk type. Hodets høyde: 3,7 cm, hodets største dm: 1,9 cm. Røykåpningens dm: 1,5 cm.

70) To **krittpipe**fragmenter, hode med knast. Billedstempel av blomst på begge sider av hode. Trolig hollandsk type. Hodets høyde: 3,9 cm, hodets største dm: 1,9 cm. Røykåpningens dm: 1,5 cm.

71) **Krittpipe**fragment, hode med knast. Trolig hollandsk type. Hodets høyde: 3,9 cm, hodets største diam: 1,8 cm, diam., røykåpningens 1,5 cm, stm: 4, cm.

72) **Krittpipe**fragment, hode med knast. Innstemplet dekor av hjerte på begge sider av

knasten. Trolig hollandsk type. Hodets høyde: 3,4 cm, hodets største diam: 1,9 cm, røykåpningens dm: 1,7 cm.

73) **Krittpipe**fragment, hode med knast eller spore. Hodets høyde: 3,3 cm.

74) 20 **krittpipe**fragmenter, hoder. Seks har dekor, hvorav tre med rullestepledekor vertikalt langs siden av hode. Et fragment av pipe med støpt dekor, dype tette furer på undersiden av hode, mulig fragment av Sir Walter Raleigh pipe (fragment av håret). Stm: 2,1 cm.

75) 14 **krittpipe**fragmenter, hoder hvorav to med knast. Et med strekdekor rundt røykåpningen. Stm: 3,8 cm.

76) 85 **krittpipe**fragmenter, stilker hvorav to med knast og bokstavstempel på begge sider av knasten. På den ene viser stempelet en M og en krone og på den andre en W. Trolig engelsk, type 25 (Athkinson & Oswald 1969). Stt: 1,1 cm.

77) 50 **krittpipe**fragmenter, stilker. To med rullestempel dekor; en med spiraldekor. en med knast og fabrikkstempel fra Glasgow, W. White. Stt: 0,9 cm.

78) **Kule** av leire, rund. Diam: 1,2 cm.

79) Fragment av **bryne** i gråbrun sandstein. Avbrutt i begge ender. L: 5,5 cm, b: 1,7 cm, t: 1,1 cm.

80) Fragment av **bryne** av gråbrun sandstein. Avbrutt i en ende. L: 7,8 cm, b: 2,7 cm, t: 2,3 cm.

81) Fragment av **bryne** av grå skifer. L: 10,1 cm, b: 3,6 cm, t: 0,4 cm.

82) Fragment av **bryne** i grå skifer. L: 5,5 cm, b: 3,8 cm, t: 1,1 cm.

83) 12 **fragmenter** av flint, hvorav to børsflint (Mikkelsen 1981). De øvrige trolig ildslagningsflint. Stm: 2,9 cm.

84) Et **fragment** av flint, trolig ildslagningsflint.

85) Biter av **bygningstein**, teglstein. Vekt: 29,1 g.

86) Biter av **leirklining**. Vekt: 29,6 g.

87) **Slagg**. Vekt: 189,9 g.

88) **Trekullprøve** fra S186 gulv i hus 4. Vekt: 4,9 g. Vedartsbestemt til betula og pinus, og datert til 240+/-40 BP (AD 1520 eller y., Beta-237952).

89) **Trekullprøve** fra S75 stolpe/fundament. Vedartsbestemt til betula og pinus, og datert til maks 50 år (Beta-237958).

90) **Trekullprøve** fra S76 leirelag. Vekt: 28,3 g. Vedartsbestemt til pinus, og datert til 1745+/-50 BP (AD 240-385, T-19497).

91) **Trekullprøve** fra S107 treverk. Vekt: 18,6 g.

92) **Trekullprøve** fra S77 brannlag/ildsted i hus 6. Vekt: 1,3 g.

93) **Prøve** av ubrent tre fra hus 6. Vekt: 19,5 g.

94) **Prøve** av ubrent tre fra S115 gulvlag i kjeller av hus 6. Vekt: 21,7 g.

95) **Prøve** av ubrent tre fra S116 gulvlag i kjeller til hus 6. Vekt: 5,8 g.

Funnomstendighet: For fellesopplysninger om prosjektet: Se C56121. For fellesopplysninger om lokaliteten: Se C56988. Område III (C56991) på tunområdet på Robsrud gård ble undersøkt med maskinell avdekking samt manuell graving. Området omfatter restene etter et hus, hus 6 (kjellerhus). Ved graving fremkom det et omfattende etterreformatorisk gjenstandsmateriale som keramikk, kritt Piper, glass og bygningsrester (jf. Fjellheim 1981, Molaug 1981, Skre 1981, Urth 1981). Et representativt utvalg har blitt samlet inn og katalogisert. I tillegg ble det funnet 4 bryner, kniver, knapper og knappenåler av uviss alder. Det ble også funnet fragmenter av kokepotter og rødgoods med hormaleri datert til middelalder/nyere tid. Funnsammensetningen og en mynt fra 1771 tyder i hovedsak på aktivitet innenfor 1600-1700-tallet. Tre trekullprøver ble vedartsbestemt av Helge I. Høeg, og 14C-datert ved Beta Analytic og ved Nasjonallaboratoriet for 14C-datering, NTNU.

Orienteringsoppgave: Lokaliteten lå under hovedbygningene og tunet på Robsrud gård. Område III lå vest for hus 1 C56988.

Kartreferanse: ØK, CP 045-5-2. *Projeksjon:* NGO1948 Gauss-K; Akse 3.

Litteratur: Pettersson, S. 2010. Rapport fra arkeologisk utgravning av Tunområdet på Robsrud gård (105/1), Lørenskog k., Akershus. Kulturhistorisk museum, Fornminnseksjonen. Oslo.

Referanselitteratur:

- Atkinson, D. R. & Oswald, A. 1969. London Clay Tobacco Pipes, *Journal of the British Archaeological Association* 32 (reprinted by the Museum of London).

-Molaug, P.B. 1981. Blyglassert leirgods. I: E. Schia (red): Fra Christianias bygrunn, arkeologiske utgravninger i Revierstredet 5-7. Riksantikvarens skrifter Nr.4, s. 53-110. Oslo. Alvheim og Eide. Øvre Ervik.

-Fjellheim, B. 1981. Fajanse, porselen og hvitt steintøy. s 125-147. Riksantikvarens skrifter, 4. Fra Christianias bygrunn. Arkeologiske utgravninger i Reiverstredet 5-7, Oslo. Alvheim og Eide. Øvre Ervik.

-Urth, K.H. 1981. Steintøy. I: E. Schia (red): Fra Christianias bygrunn, arkeologiske utgravninger i Revierstredet 5-7. Riksantikvarens skrifter Nr.4, s. 117-123. Oslo. Alvheim og Eide. Øvre Ervik.

-Skre, D. 1981. Kritt Piper. I E. Schia (red). Fra Christianias bygrunn. Arkeologiske utgravninger i Revierstredet 5-7. Oslo. Riksantikvarens skrifter Nr. 4. Oslo. Alvheim og Eide. Øvre Ervik.

-Mikkelsen, E. 1981. Bruken av flint i etterreformatorisk tid. Fra Christianias bygrunn. Riksantikvarens skrifter 4. s205-211. Alvheim og Eide Akademisk forlag. Øvre Ervik.

C56992/1-10

Boplassfunn fra nyere tid fra ROBSRUD. TUNOMRÅDET, OMRÅDE IV. ROBSRUD av RUFSTRUD (105/1), LØRENSKOG K., AKERSHUS.

- 1) Keramikkskår av **kar**. Rødgods med rester etter utvendig brun glasur. Dekor: pålagte grusaktige leirebiter, malt gulhvite og brune. Stm: 5,7 cm. Vekt: 17,2 g.
- 2) 16 keramikkskår av **kar**. Rødgods. Rester av glasur på enkelte skår. Stm: 3,9 cm. Vekt: 45,7 g.
- 3) To keramikkskår av **kar**. Rødt steintøy med innvendig og utvendig rødbrun blyglasur. Stm: 3,2 cm. Vekt: 10 g.
- 4) Keramikkskår av randen av **kar**. Fajanse. Gulhvite gods med innvendig og utvendig tinnnglasur. Dekor: blå malt strekdekor. Stm: 1,4 cm. Vekt: 1,1 g.
- 5) Keramikkskår av randen av **kar**. Fajanse. Gulhvite gods med hvit innvendig og utvendig tinnnglasur. Dekor: svart trykt billedmotiv. T: 0,3 cm, stm: 3,2 cm. Vekt: 3,2 g.
- 6) Tre keramikkskår av **kar**. Gulhvite steingods med innvendig og utvendig tett/tykk hvit glasur. Dekor: blomstermotiv. Stm: 4,5 cm. Vekt: 16,5 g.
- 7) Fire glasskår, hvorav tre av randen og et av bunnen trolig av **drikkeglass**. Klart glass med tversgående ringer. Stm: 4,9 cm. Vekt: 29,4 g.
- 8) To glasskår, trolig av **flaske** i blågrønt glass. Stm: 2,4 cm. Vekt: 7,7 g.
- 9) To **kritt pipe**fragmenter, stilker, udekorert. Stt: 0,8 cm, stm: 2,7 cm.
- 10) **Slagg**, produksjonsslagg. Vekt: 101,2 g.

Funnomstendighet: For fellesopplysninger om prosjektet: Se C56121 For fellesopplysninger om lokaliteten: Se C56988 Område IV (C56992) omfatter en 17x10 m stor flate, beliggende

på tunområdet på Robsrud gård. Området ble undersøkt med maskinell avdekking samt manuell graving i sjakter (Pettersson 1981). I forbindelse med undersøkelsen fremkom det et etterreformatorisk gjenstandsmateriale (Fjellheim 1981). Funnsammensetningen tyder i hovedsak på aktivitet innenfor 1600-1800-tallet. Det ble videre avdekket enkelte nedgravninger samt rester etter en vei. Strukturene har karakter av å være etterreformatoriske.

Orienteringsoppgave: Lokaliteten lå under hovedbygningene og tunet på Robsrud gård. Område IV lå sør for område I, C56989.

Kartreferanse: ØK, CP 045-5-2. *Projeksjon:* NGO1948 Gauss-K; Akse 3. N: 215941.884, Ø: 12764.019.

Litteratur: Sussanne Pettersson. 2010. Rapport fra arkeologisk utgravning av Tunområdet på Robsrud gård (105/1), Lørenskog k., Akershus. Kulturhistorisk museum, Fornminneseksjonen. Oslo.

Referanselitteratur: Fjellheim, B. 1981. Fajanse, porselen og hvitt steintøy. s 125-147. Riksantikvarens skrifter, 4. Fra Christianias bygrunn. Arkeologiske utgravninger i Reiverstredet 5-7, Oslo. Alvheim og Eide. Øvre Ervik

C56993/1-76

Boplassfunn fra middelalder/nyere tid fra ROBSRUD. TUNOMRÅDET, OMRÅDE V. ROBSRUD av RUFSTRUD (105/1), LØRENSKOG K., AKERSHUS.

- 1) Keramikkskår av **kar**, mulig kokepotte. Rødgods med innvendig gulbrun blyglasur og omløpende furer på randen. Stm: 1,8 cm. Vekt: 1,3 g.
- 2) Keramikkskår av **kar**, mulig kokepotte. Rødgods med innvendig og delvis utvendig blyglasur. Stm: 2, cm. Vekt: 1,9 g.
- 3) Tre keramikkskår av **kar**, mulig kokepotte. Rødgods, et skår har rester etter blyglasur. Stm: 3,7 cm. Vekt: 10,3 g.
- 4) Keramikkskår av randen av **kar**, mulig kokepotte. Rødgods med rester av inn- og utvendig blyglasur. Stm: 2,6 cm. Vekt: 4,4 g.
- 5) 16 keramikkskår av **kar**, mulig kokepotte fra hus 8. Rødgods. En med rester av rødbrun glasur bevart. Stm: 3,4 cm. Vekt: 35,7 g.
- 6) Tre keramikkskår av **kar**, mulig kokepotte. Rødgods med innvendig blyglasur. Stm: 3,6 cm. Vekt: 5,2 g.
- 7) 20 keramikkskår, hvorav to av randen av **kar**. Rødgods. Enkelte med rester etter rødbrun blyglasur og hornmaleri med hvit leire. Dekor: rester av hvite konsentriske sirkler, hvit begitning og malt blomstermotiv. Et skår med gulbrun marmorering. Stm: 3,3 cm. Vekt: 55 g.
- 8) Keramikkskår av bunnen av **kar**. Rødgods med rester etter utvendig blyglasur og hvit begitning. Stm: 6,6 cm. Vekt: 34,4 g.
- 9) 11 keramikkskår, hvorav fem randskår av **kar**. Rødgods. Enkelte skår har rester etter hvit begitning og dekor av hvit leire (hornmaleri). Stm: 6,6 cm. Vekt: 57,4 g.
- 10) 18 keramikkskår, hvorav to av randen og et av bunnen av **kar**, mulig fat fra hus 8. Rødgods med rester etter rødbrun innvendig blyglasur og hvit begitning (hornmaleri?). Stm: 7,2 cm. Vekt: 137,4 g.
- 11) 19 keramikkskår, hvorav tre av randen og et av bunnen av kar fra hus 8. Rødgods med delvis utvendig brun blyglasur og hvit begitning? med klar glasur over innvendig, (hornmaleri?). Malt hvit sirkel med hvit leire langs randen. Stm: 7,5 cm. Vekt: 162,5 g.
- 12) Fire keramikkskår, hvorav to av randen og et av hanken av **kar**. Fajanse. Gulhvitt gods med ut- og innvendig hvit/lys blå tinnnglasur. Blå malt dekor. Stm: 3,2 cm. Vekt: 9,4 g.
- 13) Fem keramikkskår av **kar**. Fajanse. Gulhvitt gods med inn- og utvendig hvit tinnnglasur. Dekor: blått trykt billedmotiv. Stm: 2,3 cm. Vekt: 4,5 g.

- 14) Fem keramikkskår av **kar**. Fajanse. Gulhvit gods med inn- og utvendig tinnglasur. Dekor: svart trykt billedmotiv. Stm: 2,4 cm. Vekt: 7,5 g.
- 15) Fire keramikkskår av **kar**. Fajanse. Gulhvit gods med inn- og utvendig hvit tinnglasur. Dekor: malt motiv i grønt/brunt og blått. T: 0,9 cm, stm: 2,9 cm. Vekt: 3,3 g.
- 16) Keramikkskår av **kar**. Fajanse. Gulhvit gods med inn- og utvendig lys grønn tinnglasur. Stm: 1,2 cm. Vekt: 0,5 g.
- 17) Seks keramikkskår av **kar**. Gulhvit steingods med inn- og utvendig hvit glasur. Dekor: malte grønne striper. Stm: 2,7 cm. Vekt: 7,6 g.
- 18) Tre keramikkskår av **kar**, trolig krukke. Grått steintøy med utvendig brun glasur. Mulig skår av bartmannskrukke. Stm: 2,1 cm. Vekt: 8,2 g.
- 19) Fire keramikkskår, hvorav tre skår av bunnen og randskår av **kar**, tallerken. Gulhvit steingods med inn- og utvendig hvit glasur. Et skår har fabrikkstempel fra Kristiania, og et har dekor: innstemplet mønster. Stm: 7,6 cm. Vekt: 59,1 g.
- 20) Ni keramikkskår av **kar** fra hus 8. Gulhvit steingods med inn- og utvendig hvit glasur. Stm: 5,3 cm. Vekt: 17,4 g.
- 21) Keramikkskår av **kar** fra hus 8. Gulhvit steingods med grønne malte blader. Stm: 2,7 cm. Vekt: 2,6 g.
- 22) Keramikkskår av randen av **kar** fra hus 8. Gulhvit steingods. Stm: 3,2 cm. Vekt: 1,9 g.
- 23) Keramikkskår av **kar**. Westerwald. Grått steintøy med inn- og utvendig saltglasur. Stm: 1,2 cm. Vekt: 1,7 g.
- 24) Keramikkskår av randen av **kar** av keramikk. Grått steintøy med rester av utvendig klar glasur. Randskår med pyntevulst. Mulig Westerwald. Stm: 2,5 cm. Vekt: 3,8 g.
- 25) Keramikkskår av hanken av **kar**. Grått steintøy med brun tykk glasur. Stm: 4,4 cm. Vekt: 20,9 g.
- 26) To keramikkskår av **figur**, fugleformet fra hus 8. Hvit steintøy. Stm: 3,4 cm. Vekt: 13,7 g.
- 27) 51 keramikkskår, hvorav fire randskår av **kar**. Rødt steintøy med utvendig brun glasur og klar glasur innvendig over hvit maling. Stm: 5, cm. Vekt: 127,3 g.
- 28) To keramikkskår av **kar**. Hvit porselen. En med blå dekor. Stm: 2,8 cm. Vekt: 5 g.
- 29) Keramikkskår av bunnen av **kar** fra hus 8. Hvit porselen. Fabrikkstempel under: II.II. Stm: 8,1 cm. Vekt: 39,3 g.
- 30) Fire glasskår, trolig av **drikkeglass** eller skål. Klart glass med dekor. Stm: 2,8 cm.
- 31) Tre glasskår, trolig av bolle/**skål** i lys grønt glass. Et randskår. T: 0,3 cm, stm: 10,3 cm.
- 32) Tre glasskår, hvorav et av randen og et av hanken av **flaske**. Klart glass. Stm: 4,9 cm.
- 33) To glasskår av **flaske**, trolig fra to flasker. Mørk og lys grønt glass.
- 34) Glasskår av **flaske** av grønt glass, fra hus 8.
- 35) Glasskår av **vindusglass**. Dekket med glasspest. Stm: 3,9 cm.
- 36) Fire glasskår av grønt **vindusglass**, fra hus 8. Stm: 4,7 cm.
- 37) **Krittpipe**fragment, hode. Millningdekor. Stm: 2,3 cm.
- 38) **Krittpipe**fragment, hode med spore. Hodets høyde: 3 cm, hodets største diam: 1,7 cm, røykåpningens diam: 1,1 cm.
- 39) 22 **krittpipe**fragmenter, stilker. En med knast og fabrikkstempel på begge sider av knasten. Motiv: hjerte. Stt: 1,9 cm.
- 40) Åtte **krittpipe**fragmenter, stilker fra hus 8. En med knast og en med rullestempeldekor. Stt: 0,8 cm.
- 41) **Fragment** av flint, varmepåvirket fra S205 brannlag, hus 8. Stm: 2, cm.
- 42) **Brente bein** fra hus 8. Vekt: 24,1 g.
- 43) Biter av **bygningsstein**, teglstein. Vekt: 53,9 g.
- 44) Biter av **bygningsstein**, teglstein fra hus 8. Vekt: 56,1 g.
- 45) Biter av **leirklining** fra brannlag i smie. Vekt: 49 g.

- 46) Biter av **leirklining** fra hus 8. Vekt: 45,9 g.
- 47) **Prøve av brent leire** med sintret slagg, mulig ovnsforing fra hus 8. Vekt: 59,9 g.
- 48-58) 12 prøver av **slag**, esse. Analysert ved Arne Jouttijärvi (Heimdal-archaeometry, Dk).
48-52) fra S188 smielag, smieområdet.
- 53) fra S121A avfallsgrop, smieområdet.
- 54) fra S121B avfallsgrop, smieområdet.
- 55) fra S119 esse, smieområdet.
- 56) fra S144 esse, smieområdet.
- 57-58) fra S188 smielag, smieområdet.
- 59) **Slagg**, produsksjonslagg, bunnskoller fra smielag. Vekt: 1898 g.
- 60) **Slagg**, smie, prøve fra S120 smielag. Vekt: 2.3 g.
- 61) **Slagg**, slagpperler og glødeskall fra S120 esse. Vekt: 16 g.
- 62) **Slagg**, fra S205 hus 8. Vekt: 315,3 g.
- 63) **Trekullprøve** fra S118 esse. Vekt: 3,6 g. Vedartsbestemt til betula, quercus og pinus og datert til 120+/-40 BP (AD 1660-1960, Beta-237054).
- 64) **Trekullprøve** fra S119 esse. Vekt: 5,5 g. Vedartsbestemt til pinus og datert til 365+/-60 BP (AD 1460-1635, T-19496).
- 65) **Trekullprøve** fra S121B avfallsgrop, smie. Tatt ut i profil B fra L2. Vekt: 10,6 g. Vedartsbestemt til pinus og betula, datert til maks 50 år (Beta-237955).
- 66) **Trekullprøve** fra S123 stolpe, smie. Vekt: 9,2 g. Vedartsbestemt til pinus og betula, datert til 320+/-40 BP (AD 1460-1669, Beta-237957).
- 67) **Trekullprøve** fra S135 nedgravning. Vekt: 1 g. Vedartsbestemt til pinus og betula, datert til 100+/-40 BP (AD 1670 eller yngre, Beta-237957). Prøven er feilmarkert som KP163 til Beta.
- 68) **Trekullprøve** fra S144 esse, smie. Vekt: 4,2 g. Vedartsbestemt til pinus og betula, datert til 235+/-30 BP (AD 1655 eller yngre, TUA-7256).
- 69-76) Åtte **trekullprøver** fra S138 stolpe, S120 esse, S117 nedgravning, S121A avfallsgrop, S122 nedgravning, S205 brannlag, S143 esse og S145 esse.

Funnomstendighet: For fellesopplysninger om prosjektet: Se C56121. For fellesopplysninger om lokaliteten: Se C56988. Område V (C56993) på tunområdet på Robsrud gård ble undersøkt med maskinell avdekking samt manuell graving. Området omfatter et smieområde, trolig fra middelalder, samt restene etter et hus med steinsatt gulv (hus 8), stolpehull, flere esser og avfallsgroper (Pettersson 2009). Det ble samlet inn et stort antall slaggrøver fra smia. 12 av disse er analysert av Arne Jouttijärvi (Heimdal-archaeometry, Dk). Det øvrige gjenstandsmaterialet omfatter i hovedsak etterreformatoriske gjenstander som keramikk, krittperer, glass og bygningsrester (jf. Fjellheim 1981, Molaug 1981, Skre 1981, Urth 1981). Seks trekullprøver er vedartsbestemt av Helge I. Høeg, og 14C-datert ved Beta Analytic og Nasjonallaboratoriet for 14C-datering, NTNU.

Orienteringsoppgave: Lokaliteten lå under hovedbygningene og tunet på Robsrud gård. Område V lå øst for område IV (C56992) og sør for område II (C56990).

Kartreferanse: ØK, CP 045-5-2. *Projeksjon:* NGO1948 Gauss-K; Akse 3.

Litteratur: S. Pettersson. 2010, Rapport fra arkeologisk utgravning. Tunområdet ved Robsrud (Rufsrud) 105/1, Lørenskog, Akershus. Fornminneseksjonen, Kulturhistorisk museum, UiO. Oslo.

Referanselitteratur:

-Molaug, P.B. 1981. Blyglassert leirgods. I: E. Schia (red): Fra Christianias bygrunn, arkeologiske utgravninger i Revierstredet 5-7. Riksantikvarens skrifter Nr.4, s. 53-110. Oslo.

Alvheim og Eide. Øvre Ervik.

-Fjellheim, B. 1981. Fajanse, porselen og hvitt steintøy. s 125-147. Riksantikvarens skrifter, 4. Fra Christianias bygrunn. Arkeologiske utgravninger i Reiverstredet 5-7, Oslo. Alvheim og Eide. Øvre Ervik.

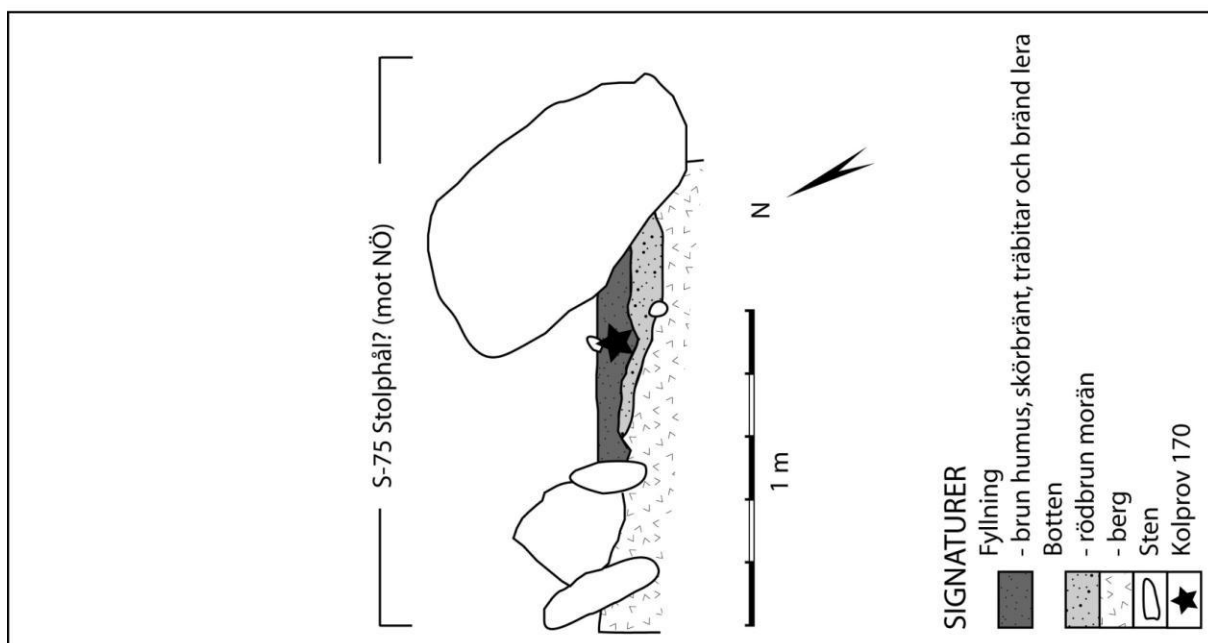
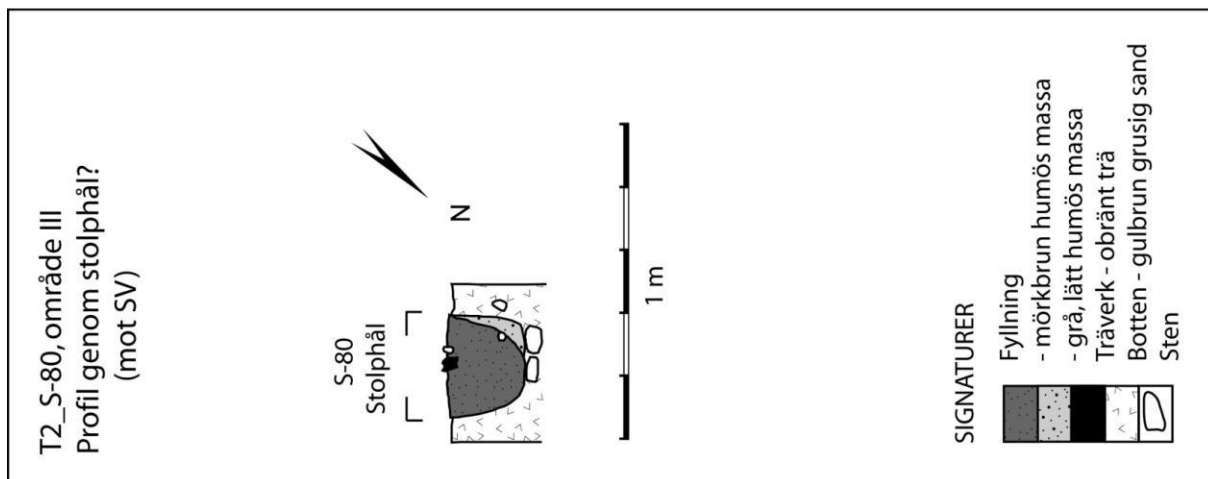
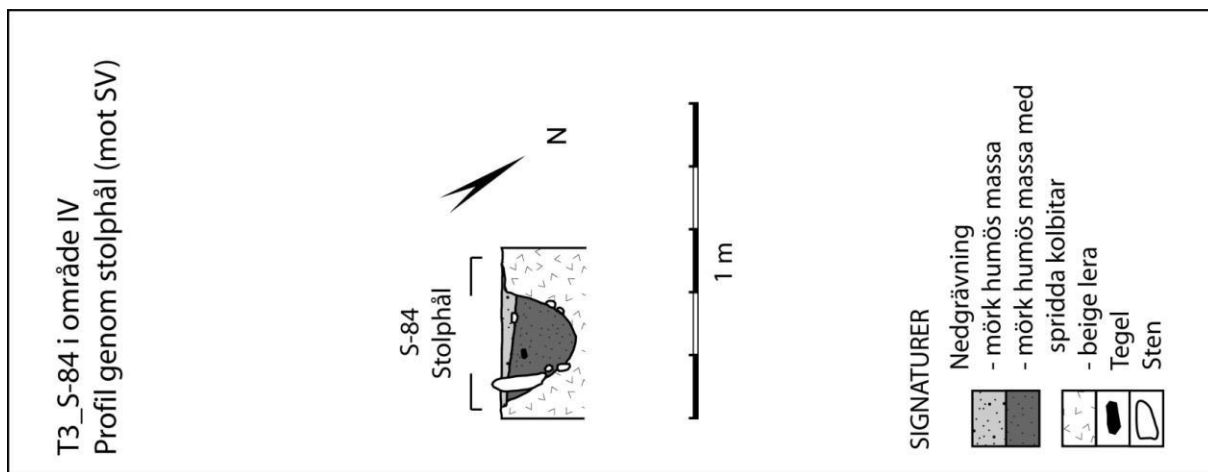
-Urth, K.H. 1981. Steintøy. I: E. Schia (red): Fra Christianias bygrunn, arkeologiske utgravninger i Revierstredet 5-7. Riksantikvarens skrifter Nr.4, s. 117-123. Oslo. Alvheim og Eide. Øvre Ervik.

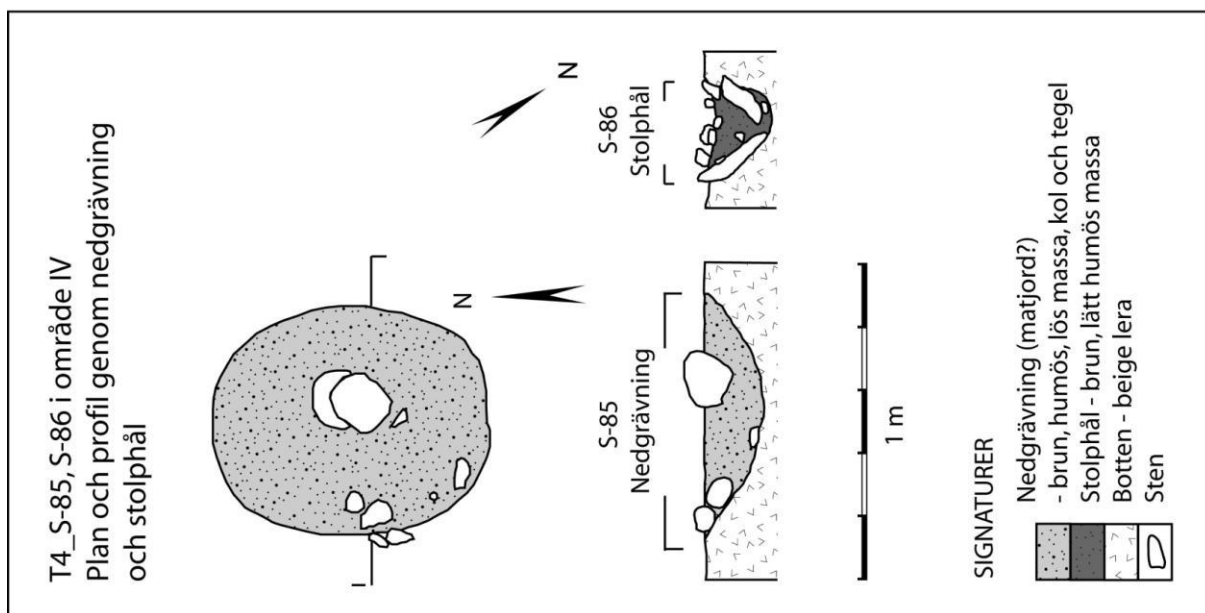
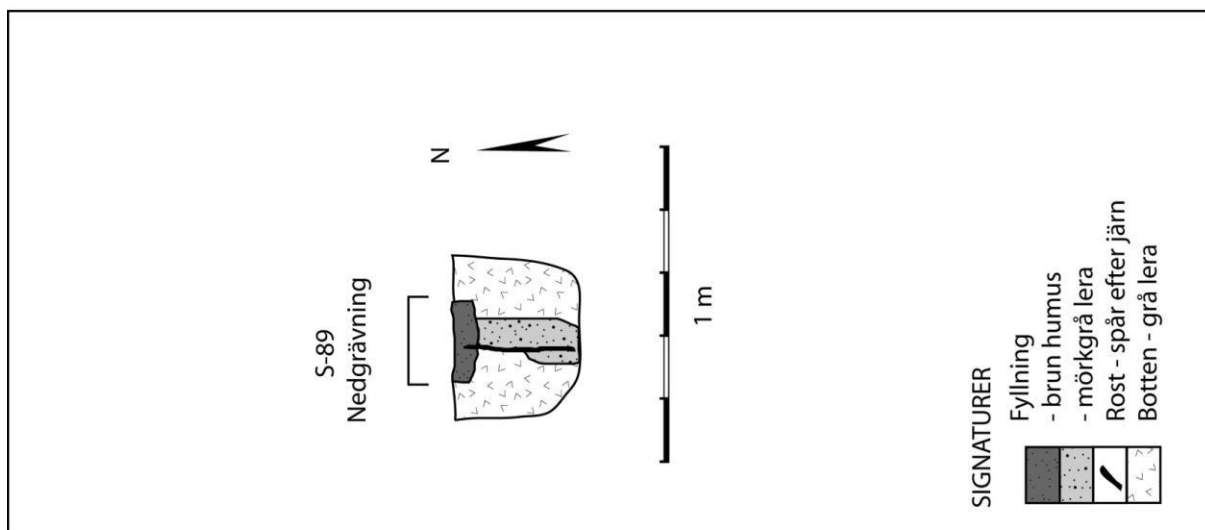
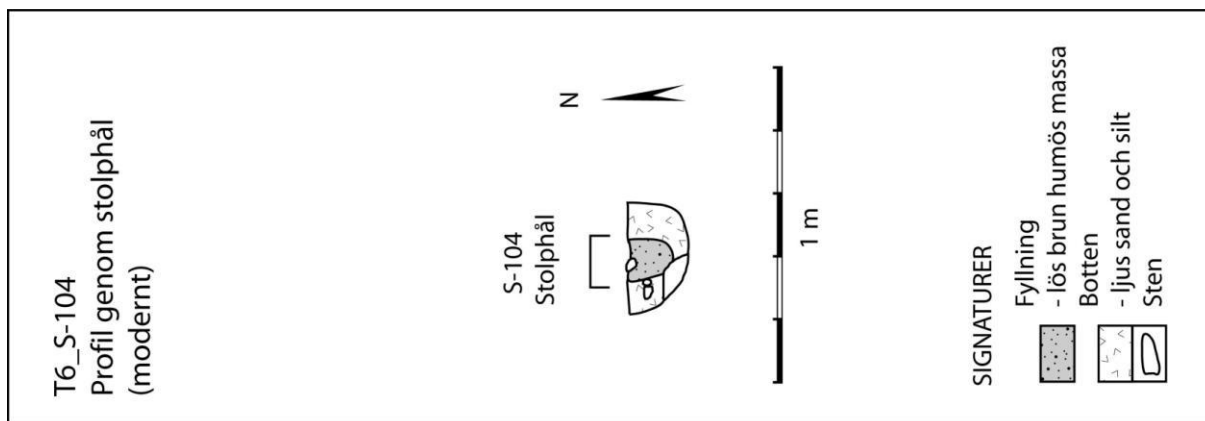
-Skre, D. 1981. Kritt Piper. I E. Schia (red). Fra Christianias bygrunn. Arkeologiske utgravninger i Revierstredet 5-7. Oslo. Riksantikvarens skrifter Nr. 4. Oslo. Alvheim og Eide. Øvre Ervik.

8.3. TEGNINGER

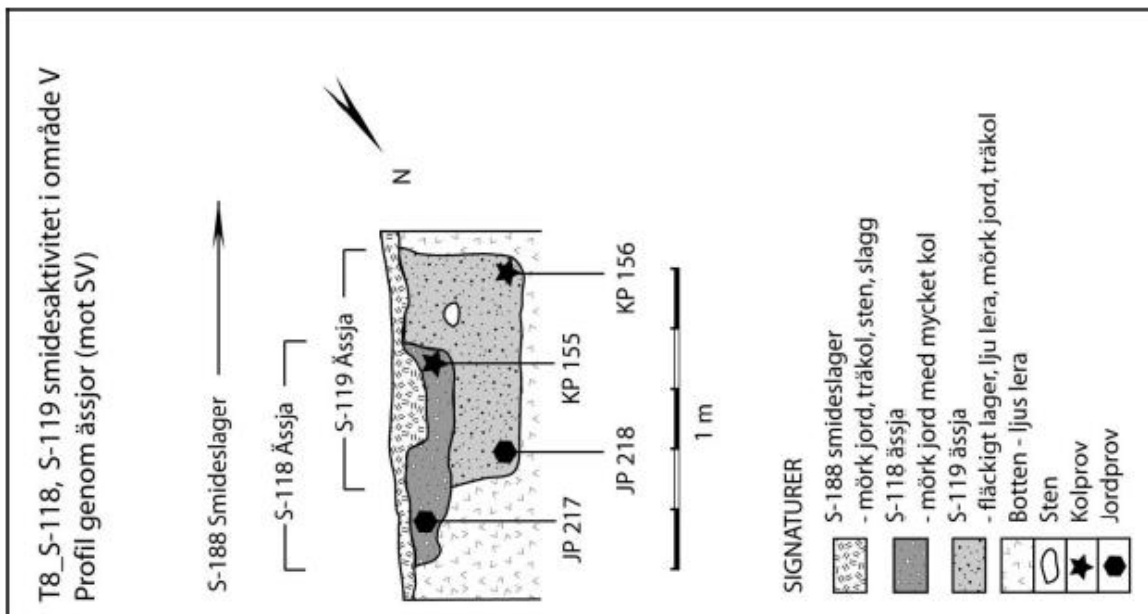
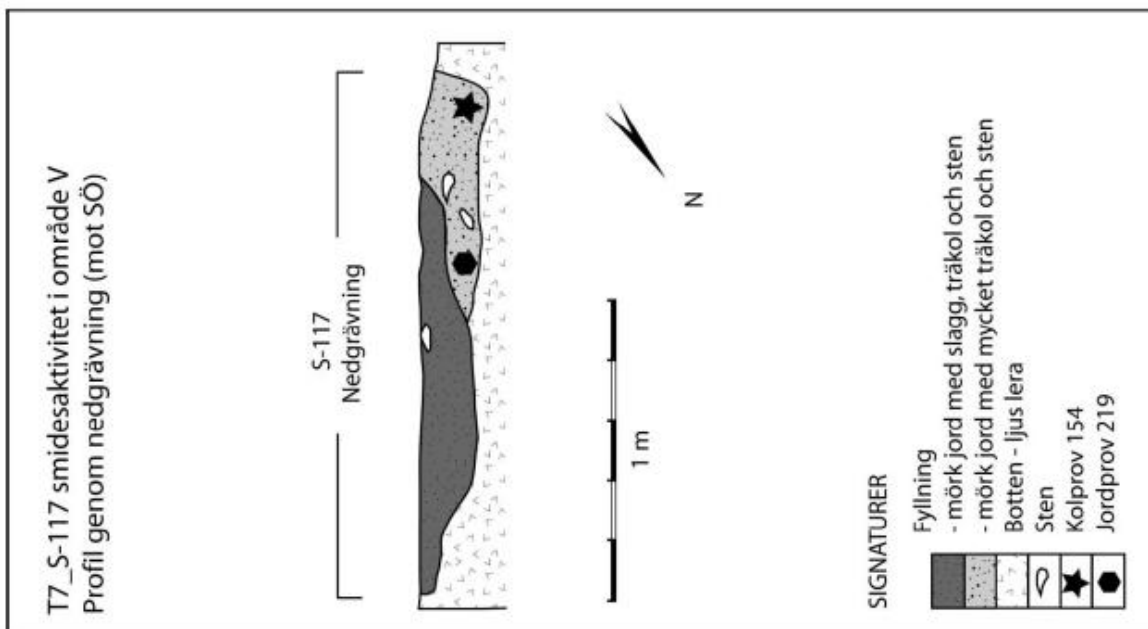
Förkortning	Hela namnet
CH	Christine Haakstad
GR	Gaute Reitan
RMA	Reidun Marie Aasheim
SP	Susanne Pettersson

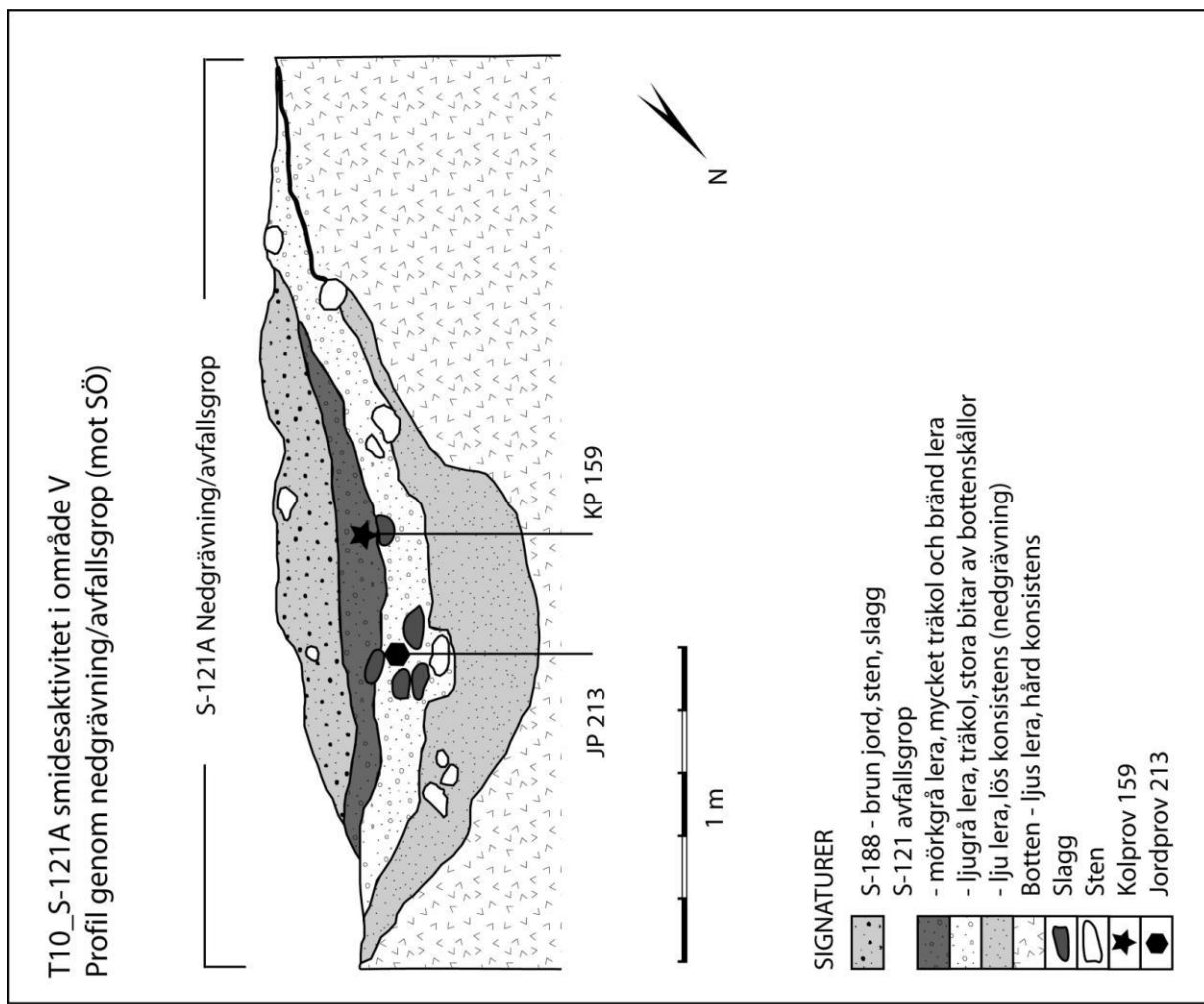
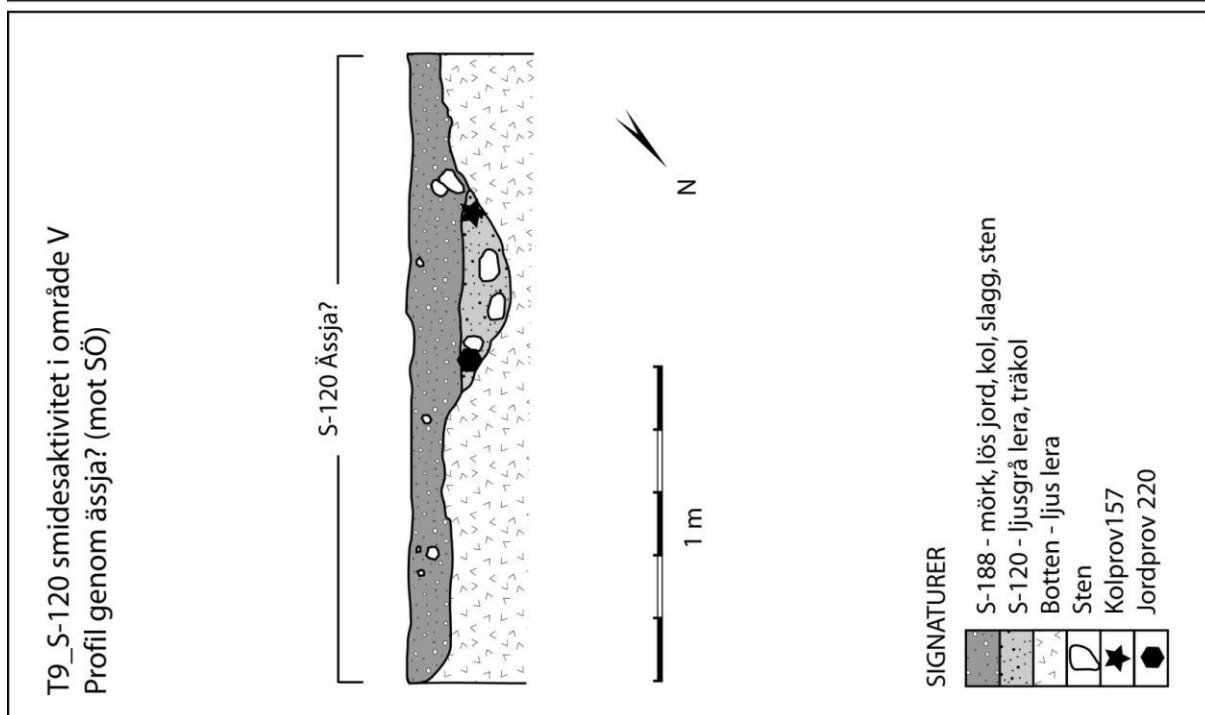
Teckning	Struktur	Kontexter	Av	Datum 2007	Renritad av	Prov
T1_S-75	S-75 hörnstolpe?	Hus 5 i område III	BR	24/5	CH/SP	KP 170
T2_S-80	S-80 stolphål? modernt	Område III	GR	23/5	CH/SP	
T3_S-84	S-84 stolphål?	Område IV	GR	23/5	CH/SP	
T4_S-85, S-86	S-85 nedgrävning, S-86 stolphål	Område IV	GR	23/5	CH/SP	
T5_S-89	S-89 nedgrävning, modern	Hus 7 i område IV	RMA	25/5	CH/SP	
T6_S-104	S-104 stolphål?	Hus 7 i område IV	RMA	25/5	CH/SP	
T7_S-117	S-117 nedgrävning	Smidesaktivitet i område V	RMA	30/5	CH/SP	KP 154, JP 219
T8_S-118, S-119	S-118, S-119 ässjor	Smidesaktivitet i område V	RMA	30/5	CH/SP	KP155-156,JP217-218
T9_S-120	S-120 ässja?	Smidesaktivitet i område V	RMA	30/5	CH/SP	KP 157, JP 220
T10_S-121A	S-121A nedgrävning/avfallsgrop	Smidesaktivitet i område V	RMA	29/5	CH/SP	KP 159, JP 213
T11_S-121B	S-121B nedgrävning/avfallsgrop	Smidesaktivitet i område V	RMA	29/5	CH/SP	KP 158, JP 214
T12_S-122	S-122 nedgrävning, stenfylld	Smidesaktivitet i område V	RMA	29/5	CH/SP	KP 160, JP 215
T13_S-123	S-123 stolphål	Smidesaktivitet i område V	RMA	29/5	CH/SP	KP 161, JP 216

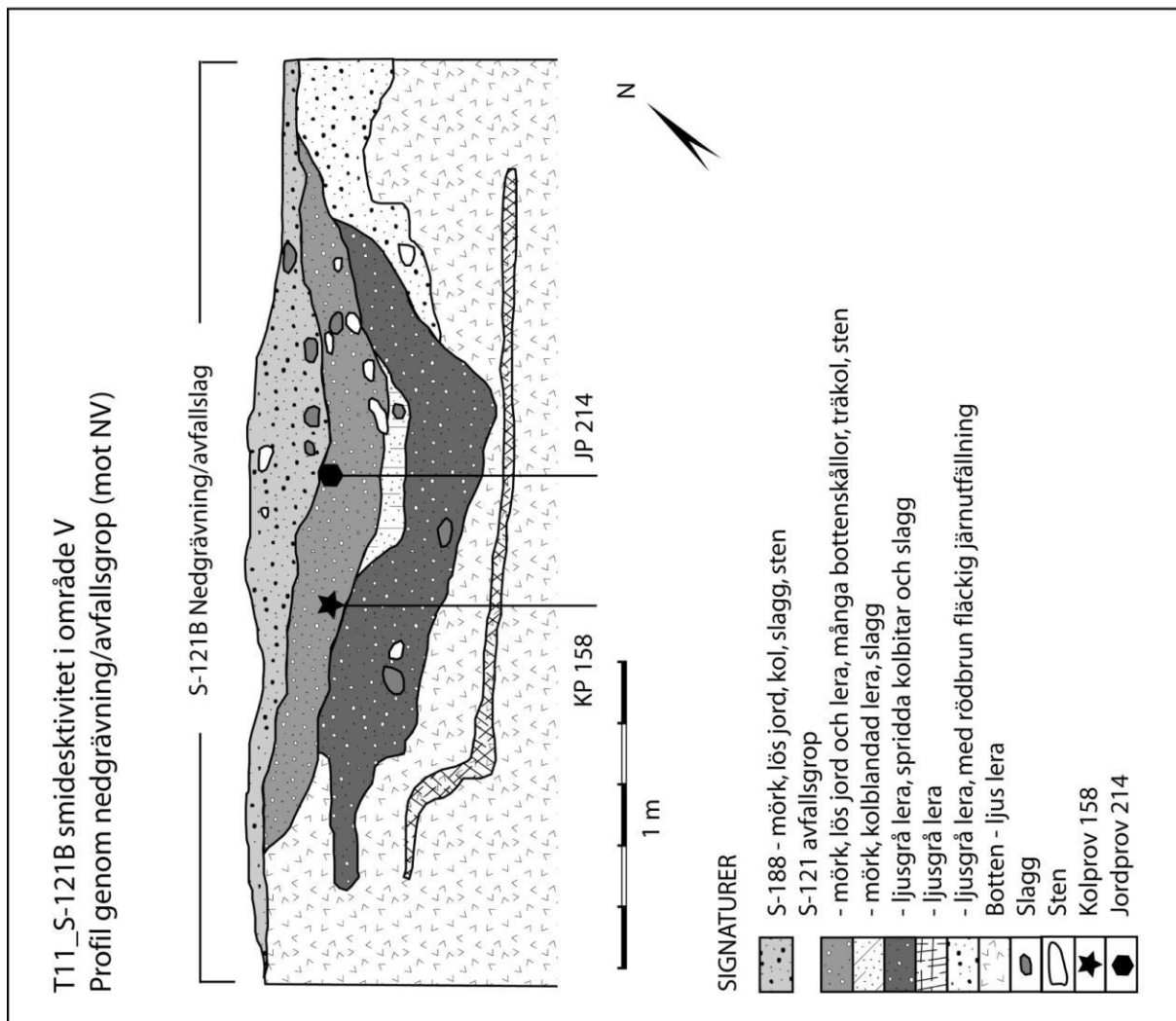

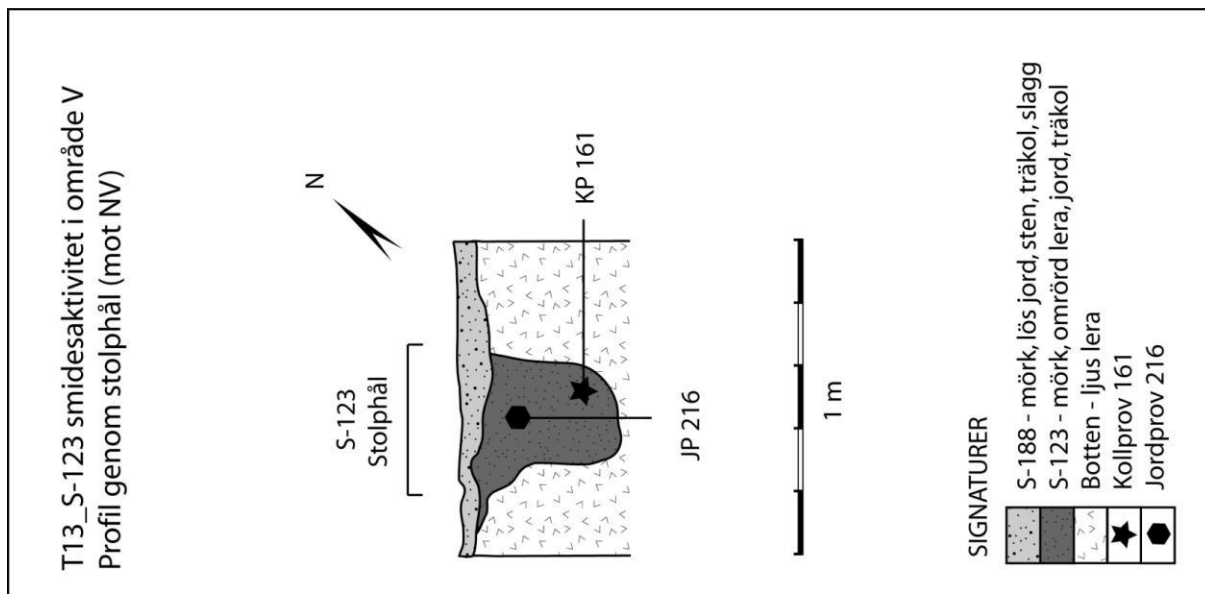
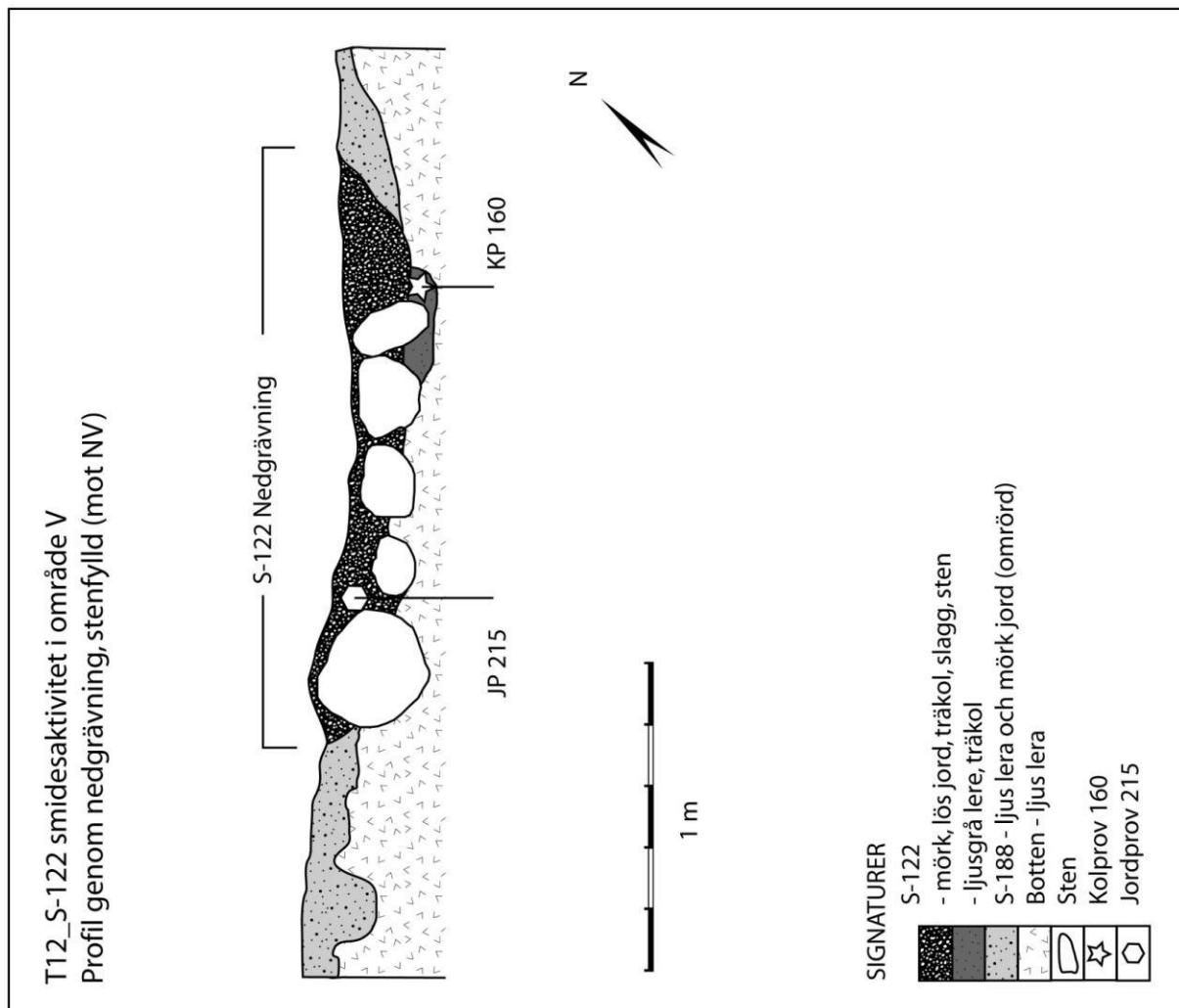

8.4. FOTOLISTE

Film 1	Motivbeskrivning	Mot	Fotograf	Datum
Cf33722_1-15	Motsvarar bilder som togs av:		Wenche Helliksen	nov-06
Cf33722_16	Hus 1, SV, påbegynt rensing.	SØ	Susanne Pettersson	27.02.2007
Cf33722_17	Hus 1, V del ved påbegynt rensing.	Ø	Susanne Pettersson	27.02.2007
Cf33722_18	Hus 1, S-211 trappa ved påbegynt rensing.	Ø	Susanne Pettersson	27.02.2007
Cf33722_19	Hus 1, V del ved påbegynt rensing.	SØ	Susanne Pettersson	27.02.2007
Cf33722_20	Hus 1, SV del ved påbegynt rensing.	S	Susanne Pettersson	27.02.2007
Cf33722_21	Hus 1, S-206 murverk S del ved påbegynt rensing.	Ø	Susanne Pettersson	27.02.2007
Cf33722_22	Hus 1, S-206 murverk S del ved påbegynt rensing.	N	Susanne Pettersson	27.02.2007
Cf33722_23	Hus 1, S del med leirmateriale.	Ø	Tone Wikstrøm	27.02.2007
Cf33722_24	Hus 1, S del med leirmateriale.	Ø	Tone Wikstrøm	27.02.2007

Film 2	Motivbeskrivning	Mot	Fotograf	Datum
Cf33723_01	ID-bilde			02.03.07
Cf33723_02	Hus 1, S del grovrensad med leirmateriale, detalj.	S	Tone Wikstrøm	02.03.07
Cf33723_03	Hus 1, S del grovrensad med leirmateriale, oversikt.	V	Tone Wikstrøm	02.03.07
Cf33723_04	Hus 1, S del grovrensad med leirmateriale, från høyde.	NV	Tone Wikstrøm	02.03.07
Cf33723_05	S-23 rester av ovn/pipe, Hus 1, S del innan rensing.	Ø	Tone Wikstrøm	02.03.07
Cf33723_06	S-23 rester av ovn/pipe, Hus 1, S del innan rensing.	N	Tone Wikstrøm	02.03.07
Cf33723_07	S-23 rester av ovn/pipe, Hus 1 S del innan rensing.	N	Tone Wikstrøm	02.03.07
Cf33723_08	S-214 kjeller, Hus 1 SØ, under arbeid med løse steiner.	S	Susanne Pettersson	05.03.07
Cf33723_09	S-214 kjeller, Hus 1 SØ, under arbeid med løse steiner.	S	Susanne Pettersson	05.03.07
Cf33723_10	Arbeidsbilde, SP renser Ø væggen	NØ	Tone Wikstrøm	05.03.07
Cf33723_11	Hus 1 N del før rydding, oversikt.	Ø	Susanne Pettersson	05.03.07
Cf33723_12	Hus 1 N del før rydding, oversikt.	V	Susanne Pettersson	05.03.07
Cf33723_13	Hus 1 N del før rydding, oversikt.	NV	Susanne Pettersson	05.03.07
Cf33723_14	Hus 1 Ø vegg, påbegynt rensing.	N	Tone Wikstrøm	05.03.07
Cf33723_15	Hus 1 Ø vegg, påbegynt rensing.	V	Tone Wikstrøm	05.03.07
Cf33723_16	Arbeidsbilde, Hus 1 Ø væggen, påbegynt rensing med maskin.	N	Tone Wikstrøm	06.03.07
Cf33723_17	Arbeidsbilde, Hus 1 oversikt i snø med maskin vid Ø væggen.	NV	Tone Wikstrøm	06.03.07
Cf33723_18	Arbeidsbilde, Hus 1 oversikt i snø med maskin vid Ø vegg.	SV	Tone Wikstrøm	06.03.07
Cf33723_19	Arbeidsbilde, Hus 1 oversikt i snø.	NØ	Tone Wikstrøm	06.03.07
Cf33723_20	Arbeidsbilde, Hus 1 NØ, TW renser i provisorisk telt.		Susanne Pettersson	06.03.07
Cf33723_21	Arbeidsbilde: TW, graving av S-22 grop i hus 1 i telt.		Susanne Pettersson	06.03.07
Cf33723_22	Arbeidsbilde: Hus 1 NØ, maskin och presseninger.		Susanne Pettersson	06.03.07
Cf33723_23	Lag og fjell under hus 1 med S-38 i hus 3.	NØ	Tone Wikstrøm	07.03.07
Cf33723_24	Fjerning av trapp og masser V del, Hus I.	Ø	Tone Wikstrøm	07.03.07
Cf33723_25	Innerside av murverk, grunnmuren S-206.	S	Rune Borvik	07.03.07

Film 3	Motivbeskrivning	Mot	Fotograf	Datum
Cf33724_01	ID-bilde			07.03.2007
Cf33724_02	Mengden leire fra S del av Hus 1.	S	Tone Wikstrøm	07.03.2007
Cf33724_03	Mengden leire fra S del av Hus 1.	V	Tone Wikstrøm	07.03.2007
Cf33724_04	Mengden leire fra S del av Hus 1 og arbeidsbilde SP.	N	Tone Wikstrøm	07.03.2007
Cf33724_05	Mengden leire fra S del av hus I.	S	Tone Wikstrøm	07.03.2007
Cf33724_06	Hus 1 SV hørne, grovrenset med løse steiner.	S	Susanne Pettersson	08.03.2007
Cf33724_07	Hus 1 SV hørne, grovrenset med løse	S	Susanne Pettersson	08.03.2007

	steiner.			
Cf33724_08	Arbeidsbilde TW og løs stein på murverk midt på S veggen.	SØ	Susanne Pettersson	08.03.2007
Cf33724_09	S-214 kjeller, Hus 1 SØ, under arbeid med løse steiner.	S	Susanne Pettersson	08.03.2007
Cf33724_10	S-214 kjeller, Hus 1 SØ, under arbeid med løse steiner.	S	Susanne Pettersson	08.03.2007
Cf33724_11	S-23 rester av ovn/pipe, Hus I etter første rens.	Ø	Susanne Pettersson	08.03.2007
Cf33724_12	S-23 rester av ovn/pipe, Hus I etter første rens.	Ø	Susanne Pettersson	08.03.2007
Cf33724_13	S-23 rester av ovn/pipe, Hus I etter første rens.	S	Susanne Pettersson	08.03.2007
Cf33724_14	S-22 steinfylld grop & S-27 ovn/pipe, Hus I etter lite rens.	Ø	Tone Wikstrøm	08.03.2007
Cf33724_15	S-22 steinfylld grop & S-27 ovn/pipe, Hus I etter lite rens.	SV	Tone Wikstrøm	08.03.2007
Cf33724_16	S-22 steinfylld grop & S-27 ovn/pipe, Hus I etter lite rens.	SV	Tone Wikstrøm	08.03.2007
Cf33724_17	S-22 steinfylld grop & S-27 ovn/pipe, Hus I rens, nærbilde.	SV	Tone Wikstrøm	08.03.2007
Cf33724_18	S-22 steinfylld grop & S-27 ovn/pipe, Hus I rens., nærbilde.	V	Tone Wikstrøm	08.03.2007
Cf33724_19	S-22 steinfylld grop & S-27 ovn/pipe, Hus I etter lite rens.	SØ	Tone Wikstrøm	09.03.2007
Cf33724_20	S-22 steinfylld grop & S-27 ovn/pipe, Hus I etter lite rens.	SØ	Tone Wikstrøm	09.03.2007
Cf33724_21	S-22 steinfylld grop, Hus I. Profil med avstandsbilde.	SØ	Tone Wikstrøm	09.03.2007
Cf33724_22	S-213 kjeller, Hus 1 (NØ) hjørne, under arbeid.	Ø	Øystein Dahle	12.03.2007
Cf33724_23	S-213 kjeller, Hus 1 (NØ) hjørne, under arbeid.	N	Øystein Dahle	12.03.2007
Cf33724_24	S-213 kjeller i Hus 1 (NØ), spritflaska under leirlag.	N	Øystein Dahle	12.03.2007

Film 4	Motivbeskrivning		Fotograf	Mot
Cf33725_01	ID-bilde			12.03.2007
Cf33725_02	S-213 kjeller, Hus 1 NØ, under arbeid.	N	Øystein Dahle	12.03.2007
Cf33725_03	S-213 kjeller, Hus 1 NØ, under arbeid.	N	Øystein Dahle	12.03.2007
Cf33725_04	S-25 golv/hylle, Hus 1 NØ.	N	Øystein Dahle	13.03.2007
Cf33725_05	S-25 golv/hylle, Hus 1 NØ.	N	Øystein Dahle	13.03.2007
Cf33725_06	S-25 golv/hylle, Hus 1 NØ.	Ø	Øystein Dahle	13.03.2007
Cf33725_07	S-25 golv/hylle, Hus 1 NØ.	V	Øystein Dahle	13.03.2007
Cf33725_08	S-210 Stein og masse ved muren, Hus I.	N	Øystein Dahle	14.03.2007
Cf33725_09	S-26 fundament i S-214 kjeller med tegl, tre og fyll.	S	Susanne Pettersson	14.03.2007
Cf33725_10	S-26 fundament i S-214 kjeller med tegl, tre og fyll.	V	Susanne Pettersson	14.03.2007
Cf33725_11	S-26 fundament i S-214 kjeller med tegl, tre og fyll.	V	Susanne Pettersson	14.03.2007
Cf33725_12	S-26 fundament i S-214 kjeller med tegl, tre og fyll.	S	Susanne Pettersson	14.03.2007
Cf33725_13	Profil av S sjakt i område VI, midtparti.	N	Øystein Dahle	15.03.2007
Cf33725_14	Profil av S sjaktet i område VI, midtparti.	NØ	Øystein Dahle	15.03.2007
Cf33725_15	Midtsjaktet under låven i område VI.	V	Susanne Pettersson	15.03.2007
Cf33725_16	Midtsjaktet under låven i område VI.	V	Susanne Pettersson	15.03.2007
Cf33725_17	Midtsjaktet under låven i område VI, fundamentrest.	Ø	Susanne Pettersson	15.03.2007
Cf33725_18	S-21 fundament/steinformation i lag S-20, område VI.	V	Susanne Pettersson	15.03.2007
Cf33725_19	S-21 fundament/steinformation i lag S-20, område VI.	V	Susanne Pettersson	15.03.2007
Cf33725_20	Norra sjaktet under låven i område VI.	Ø	Susanne Pettersson	15.03.2007
Cf33725_21	Norra sjaktet under låven i område VI.	Ø	Susanne Pettersson	15.03.2007
Cf33725_22	Norra sjaktet under låven i område VI.	Ø	Susanne Pettersson	16.03.2007
Cf33725_23	S-31 fundament, norra sjaktet under låven i område VI.	Ø	Susanne Pettersson	16.03.2007
Cf33725_24	S-31 fundament och trestokk i sjakt under låven.	S	Susanne Pettersson	16.03.2007

Film 5	Motivbeskrivning	Mot	Fotograf	Datum
Cf33726_01	ID-bilde			
Cf33726_02	S-20 lager, profil i Hus I, hela.	SØ	Øystein Dahle	16.03.2007
Cf33726_03	S-20 lager, profil i Hus I, midtre del.	SØ	Øystein Dahle	16.03.2007
Cf33726_04	S-20 lager med rest etter tre, Hus I.	V	Øystein Dahle	16.03.2007
Cf33726_05	S-27 fundament av tegl till ovn/pipe. Hus I midten.	S	Øystein Dahle	19.03.2007
Cf33726_06	S-27 fundament av tegl till ovn/pipe. Hus I midten.	Ø	Øystein Dahle	19.03.2007
Cf33726_07	S-25 gulv/hylle med tverrplanke under.	S	Øystein Dahle	20.03.2007
Cf33726_08	S-25 gulv/hylle med tverrplanke under.	S	Øystein Dahle	20.03.2007
Cf33726_09	S-25 gulv/hylle med tverrplanke under.	Ø	Øystein Dahle	20.03.2007
Cf33726_10	S-25 gulv/hylle med tverrplanke under.	Ø	Øystein Dahle	20.03.2007
Cf33726_11	S-25 gulv/hylle med tverrplanke under.	N	Øystein Dahle	20.03.2007
Cf33726_12	S-25 gulv/hylle med tverrplanke under.	N	Øystein Dahle	20.03.2007
Cf33726_13	S-38, og S-37 i forkant.	N	Susanne Pettersson	21.03.2007
Cf33726_14	S-38, og S-37 i forkant.	N	Susanne Pettersson	21.03.2007
Cf33726_15	S-36, S-38.	N	Susanne Pettersson	21.03.2007
Cf33726_16	S-36, S-38.	V	Susanne Pettersson	21.03.2007
Cf33726_17	S-36, S-38.	S	Susanne Pettersson	21.03.2007
Cf33726_18	S-36 og S-37.	Ø	Susanne Pettersson	21.03.2007
Cf33726_19	S-40 leirlag.	V	Øystein Dahle	23.03.2007
Cf33726_20	S-40 leirlag.	Ø	Øystein Dahle	23.03.2007
Cf33726_21	S-40 leirlag.	N	Øystein Dahle	23.03.2007
Cf33726_22	S-40 leirlag, SØ del.	N	Øystein Dahle	23.03.2007

Film 6	Motivbeskrivning	Mot	Fotograf	Datum
Cf33727_01	ID-bilde			23.03.2007
Cf33727_02	Hus 1, oversikt etter undersøkning.	SØ	Øystein Dahle	23.03.2007
Cf33727_03	Hus 1, oversikt etter undersøkning NØ del.	V	Øystein Dahle	23.03.2007
Cf33727_04	Hus 1, oversikt etter undersøkning, SØ Hus I.	V	Øystein Dahle	23.03.2007
Cf33727_05	Hus 1, oversikt etter undersøkning, SV del.	Ø	Øystein Dahle	23.03.2007
Cf33727_06	Hus 1, oversikt etter undersøkning, NV del.	Ø	Øystein Dahle	23.03.2007
Cf33727_07	S-22 grop intil midtmur i Hus 1.	V	Øystein Dahle	23.03.2007
Cf33727_08	S-210 V del av mur i Hus I.	S	Øystein Dahle	23.03.2007
Cf33727_09	Arbeidsbilde: SP i snødrevet.	SV	Øystein Dahle	23.03.2007
Cf33727_10	S-214 kjeller, Hus 1, etter undersøkning.	V	Øystein Dahle	23.03.2007
Cf33727_11	Diverse biter av leire fra Hus 1.		Øystein Dahle	23.03.2007
Cf33727_12	Diverse biter av leire fra Hus 1.		Øystein Dahle	23.03.2007
Cf33727_13	Leirbit med tegl fra Hus 1.		Øystein Dahle	23.03.2007
Cf33727_14	Leirbit med treverk fra Hus 1.		Øystein Dahle	23.03.2007
Cf33727_15	Lerlager S-40 etter andre rens.	N	Susanne Pettersson	12.04.2007
Cf33727_16	Lerlager S-40 etter andre rens.	N	Susanne Pettersson	12.04.2007
Cf33727_17	Lerlager S-40 etter andre rens.	V	Susanne Pettersson	12.04.2007
Cf33727_18	Lerlager S-40 etter andre rens.	S	Susanne Pettersson	12.04.2007
Cf33727_19	Lerlager S-40 etter andre rens.	S	Susanne Pettersson	12.04.2007
Cf33727_20	Arbeidsbilde: SP graver Ø om Hus 1.	N	Reidun M. Aasheim	13.04.2007
Cf33727_21	S-44 nedgravning for undersøkning.	N	Reidun M. Aasheim	13.04.2007
Cf33727_22	S-44 nedgravning for undersøkning.	N	Susanne Pettersson	20.04.2007
Cf33727_23	Lerlager S-40 etter tredje rens.	N	Susanne Pettersson	20.04.2007
Cf33727_24	Lerlager S-40 etter tredje rens.	N	Susanne Pettersson	20.04.2007

Film 7	Motivbeskrivning	Mot	Fotograf	Datum
Cf33728_01	ID-bilde		Reidun M. Aasheim	20.04.2007
Cf33728_02	S-44 nedgravning med brent plank.	Ø	Reidun M. Aasheim	20.04.2007
Cf33728_03	S-44 nedgravning med brent plank.	V	Reidun M. Aasheim	20.04.2007
Cf33728_04	S-40 leirlag ved påbegynt snitt.	V	Susanne Pettersson	20.04.2007
Cf33728_05	S-40 leirlag, profil ved påbegynt snitt.	N	Susanne Pettersson	20.04.2007
Cf33728_06	S-40 leirlag, profil ved påbegynt snitt, detalj.	N	Susanne Pettersson	20.04.2007
Cf33728_07	S-44 nedgravning med brent plank ved påbegynt snitt	Ø	Reidun M. Aasheim	20.04.2007
Cf33728_08	S-44 med brent plank ved påbegynt snitt.	V	Reidun M. Aasheim	20.04.2007
Cf33728_09	Arbeidsbilde: SP graver i lerlag S-40.	NØ	Reidun M. Aasheim	23.04.2007
Cf33728_10	S-44 nedgravning med brent plank.	Ø	Reidun M. Aasheim	23.04.2007
Cf33728_11	S-44 nedgravning med brent plank, ved snitt.	S	Reidun M. Aasheim	23.04.2007

Cf33728_12	S-44 nedgravning med brent plank.	Ø	Reidun M. Aasheim	23.04.2007
Cf33728_13	S-44 nedgravning med brent plank.	Ø	Reidun M. Aasheim	23.04.2007
Cf33728_14	S-62 leirlag, arbeidsbilde.	V	Susanne Pettersson	23.04.2007
Cf33728_15	S-62 leirlag, arbeidsbilde.	N	Susanne Pettersson	23.04.2007
Cf33728_16	S-62 leirlag, arbeidsbilde.	NV	Susanne Pettersson	23.04.2007
Cf33728_17	S-62 leirlag, arbeidsbilde.	V	Reidun M. Aasheim	24.04.2007
Cf33728_18	S-62 leirlag, arbeidsbilde.	S	Reidun M. Aasheim	24.04.2007
Cf33728_19	Inmålning (KW) og oversikt, område II etter avdekking.	N	Susanne Pettersson	26.04.2007
Cf33728_20	Ø for Hus I etter avdekking.	NV	Susanne Pettersson	26.04.2007
Cf33728_21	Inmålning (KW) og oversikt, område II etter avdekking.	V	Susanne Pettersson	26.04.2007
Cf33728_22	Inmålning (KW) og oversikt, område II etter avdekking.	S	Susanne Pettersson	26.04.2007
Cf33728_23	Oversikt, område II etter avdekking.	Ø	Susanne Pettersson	26.04.2007
Cf33728_24	Oversikt område II med S-189 avfallslag.	N	Susanne Pettersson	26.04.2007

Film 8	Motivbeskrivning	Mot	Fotograf	Datum
Cf33729_01	ID-bilde			27.04.2007
Cf33729_02	S-62 lerlager under arbetid, stein og steintomt område i SØ.	V	Susanne Pettersson	27.04.2007
Cf33729_03	S-62 lerlager under arbetid, stein og steintomt område i SØ.	V	Susanne Pettersson	27.04.2007
Cf33729_04	S-67 brannlag.	V	Susanne Pettersson	30.04.2007
Cf33729_05	S-67 brannlag.	V	Susanne Pettersson	30.04.2007
Cf33729_06	S-67 brannlag.	N	Susanne Pettersson	30.04.2007
Cf33729_07	S-67 brannlag.	N	Susanne Pettersson	30.04.2007
Cf33729_08	Tømming av brannlag S-67. Stein, sand i bunnen.	V	Susanne Pettersson	02.05.2007
Cf33729_09	Tømming av brannlag S-67. Stein, sand i bunnen.	N	Susanne Pettersson	02.05.2007
Cf33729_10	S-70 stolpehull, avskrevet og funnplass F-69, område 1.	V	Susanne Pettersson	03.05.2007
Cf33729_11	S-70 stolpehull, avskrevet med arbeidsprofil.	S	Susanne Pettersson	03.05.2007
Cf33729_12	S-70 stolpehull, avskrevet, profil.	V	Susanne Pettersson	04.05.2007
Cf33729_13	Oversiktsbilde: Før avdekking i område III.	Ø	Susanne Pettersson	07.05.2007
Cf33729_14	Oversiktsbilde, etter avdekking i område III.	N	Susanne Pettersson	07.05.2007
Cf33729_15	S-181 kjeller i hus 6, arbeidsbilde.	Ø	Reidun M. Aasheim	11.05.2007
Cf33729_16	S-181 kjeller i hus 6, arbeidsbilde.		Reidun M. Aasheim	11.05.2007
Cf33729_17	Oversiktsbilde mot hus 6.	S	Reidun M. Aasheim	11.05.2007
Cf33729_18	Oversiktsbilde mot hus 6.	N	Reidun M. Aasheim	11.05.2007
Cf33729_19	Mulig hus 4 oversiktsbilde under arbeide.	V	Reidun M. Aasheim	11.05.2007
Cf33729_20	Mulig hus 4 oversiktsbilde under arbeide.	Ø	Reidun M. Aasheim	11.05.2007
Cf33729_21	Mulig hus 5 og 6 oversiktsbilde under arbeide.	Ø	Reidun M. Aasheim	11.05.2007
Cf33729_22	Mulig hus 4 oversiktsbilde under arbeide.	NØ	Reidun M. Aasheim	11.05.2007
Cf33729_23	S-77 brannlag / ildsted? etter rensning.	NØ	Reidun M. Aasheim	16.05.2007
Cf33729_24	S-76 leirlag under arbeide.	NØ	Reidun M. Aasheim	16.05.2007
Cf33729_25	S-76 leirlag under arbeide.	NØ	Reidun M. Aasheim	16.05.2007
Cf33729_26	S-75 fundament/hjørnestolpe under arbeide.	NØ	Reidun M. Aasheim	16.05.2007
Cf33729_27	S-78, område III.	NØ	Reidun M. Aasheim	16.05.2007
Cf33729_28	S-78, område III.	NØ	Reidun M. Aasheim	16.05.2007
Cf33729_29	S-181 kjeller Hus 6 før uttømming av stein, etter litt rens.	Ø	Reidun M. Aasheim	16.05.2007
Cf33729_30	S-181 kjeller Hus 6 før uttømming av stein, etter litt rens.	Ø	Reidun M. Aasheim	16.05.2007
Cf33729_31	S-181 kjeller Hus 6 før uttømming av stein, etter litt rens.	NØ	Reidun M. Aasheim	16.05.2007
Cf33729_32	S-181 kjeller Hus 6 før uttømming av stein, etter litt rens.	V	Reidun M. Aasheim	16.05.2007
Cf33729_33	S-181 kjeller Hus 6 før uttømming av stein, rens, oversikt.	SV	Reidun M. Aasheim	16.05.2007
Cf33729_34	S-181 kjeller Hus 6 før uttømming av stein.	NV	Reidun M. Aasheim	18.05.2007
Cf33729_35	S-181 kjeller Hus 6 før uttømming av stein.	NØ	Reidun M. Aasheim	18.05.2007
Cf33729_36	S-181 kjeller Hus 6 før uttømming av stein.	SØ	Reidun M. Aasheim	18.05.2007

Film 9	Motivbeskrivning	Mot	Fotograf :	Datum
Cf33730_01	ID-bilde			18.05.2007
Cf33730_02	S-181 kjeller i Hus 6 arbeidsbilde.	N	Reidun M. Aasheim	18.05.2007
Cf33730_03	S-181 kjeller i Hus 6 arbeidsbilde.	S	Reidun M. Aasheim	18.05.2007
Cf33730_04	S-181 kjeller i Hus 6, SV hjørne med treverk S-115	V	Reidun M. Aasheim	18.05.2007
Cf33730_05	S-181 kjeller i Hus 6, SV hjørne med treverk S-115	V	Reidun M. Aasheim	18.05.2007
Cf33730_06	S-181 kjeller i Hus 6 arbeidsbilde.	N	Reidun M. Aasheim	18.05.2007
Cf33730_07	S-181 kjeller i Hus 6 arbeidsbilde.	N	Reidun M. Aasheim	18.05.2007
Cf33730_08	S-181 kjeller i Hus 6 arbeidsbilde.	Ø	Reidun M. Aasheim	18.05.2007
Cf33730_09	S-181 kjeller i Hus 6 arbeidsbilde.	S	Reidun M. Aasheim	18.05.2007
Cf33730_10	S-80 stolpehull i område III, profil.	N	Gaute Reitan	23.05.2007
Cf33730_11	S-85 stolpehull i område IV, plan.	N	Gaute Reitan	23.05.2007
Cf33730_12	S-86 stolpehull i område IV, plan.	N	Gaute Reitan	23.05.2007
Cf33730_13	S-75 fundament, steinskodd hjørnestolpe?, profil. Hus 7 .	N	BR	23.05.2007
Cf33730_14	S-75 fundament, steinskodd hjørnestolpe?, profil. Hus 7 .	N	BR	23.05.2007
Cf33730_15	S-86 stolpehull, profil, område IV.	NNV	Gaute Reitan	23.05.2007
Cf33730_16	S-85 stolpehull, profil, område IV.	N	Gaute Reitan	23.05.2007
Cf33730_17	S-84 stolpehull, plan, område IV.	Ø	Gaute Reitan	23.05.2007
Cf33730_18	S-84 stolpehull, profil, område IV.	N	Gaute Reitan	23.05.2007
Cf33730_19	S-84 stolpehull, profil med stein, område IV.	N	Gaute Reitan	23.05.2007
Cf33730_20	S-107 treverk, gulv?	Ø	Reidun M. Aasheim	23.05.2007
Cf33730_21	S-84 stolpehull, profil utan stein, område IV.	N	Gaute Reitan	23.05.2007
Cf33730_22	S-83 nedgravning, område III.	N	Reidun M. Aasheim	24.05.2007

Film 10	Motivbeskrivning	Mot	Fotograf	Datum
Cf33731_01	ID-bilde			24.05.2007
Cf33731_02	Arbeidsbilde smielag S-188 vid avbanning.	SØ	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33731_03	Arbeidsbilde smielag S-188 vid avbanning.	V	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33731_04	S-88 nedgravning, plan, område IV.	N	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33731_05	S-96 fundament/stolpehull, plan.	V	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33731_06	S-93 fundament, plan .	Ø	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33731_07	S-97 stolpehull, plan.	N	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33731_08	S-98 fundament/stolpehull, plan.	N	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33731_09	S-92 fundament, plan.	Ø	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33731_10	S-92 fundament, plan.	SØ	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33731_11	S-99 stolpehull, plan.	V	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33731_12	S-89 stolpehull, plan.	V	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33731_13	S-100 stolpehull, plan.	V	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33731_14	S-101 stolpehull, plan.	V	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33731_15	S-91 fundament, plan.	Ø	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33731_16	S-91 fundament, arbeidsprofil.	N	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33731_17	Oversikt diverse fundament og stolpehull.	N	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33731_18	S-90 stolpehull, plan.	N	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33731_19	S-88 nedgravning, plan, område IV.	N	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33731_20	S-95 nedgravning, plan, område IV.	S	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33731_21	S-95 nedgravning, oversikt med S-87, S-88, S-105, omr. IV.	N	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33731_22	S-104 stolpehull, plan, område IV.	V	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33731_23	S-103 stolpehull, plan, område IV.	V	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33731_24	S-102 stolpehull, plan, område IV.	V	Reidun M. Aasheim	24.05.2007

Film 11	Motivbeskrivning	Mot	Fotograf	Datum
Cf33732_01	ID-bilde			24.05.2007
Cf33732_02	S-87 nedgravning plan, område IV.	N	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33732_03	S-105 nedgravning plan, område IV.	V	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33732_04	Område IV, oversikt.	N	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33732_05	Område IV, oversikt.	V	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33732_06	S-111 stolpehull, plan, område V.	V	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33732_07	S-112 stolpehull, plan, område V.	V	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33732_08	S-114 stolpehull, plan, område V.	V	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33732_09	S-108 nedgravning, plan, område IV.	NV	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33732_10	S-110 nedgravning, plan, område V.	V	Reidun M. Aasheim	24.05.2007
Cf33732_11	S-109 esse?, i plan med grøft, område V.	N	Reidun M. Aasheim	25.05.2007
Cf33732_12	S-129 stolpehull, plan, område V.	S	Reidun M. Aasheim	25.05.2007
Cf33732_13	S-113 stolpehull?, plan, område V.	S	Reidun M. Aasheim	25.05.2007
Cf33732_14	S-129, S-113 stolpehull, plan, område V.	V	Reidun M. Aasheim	25.05.2007

Cf33732_15	Arbeidsbilde, rensning av smielag S-188, område V.	Ø	Reidun M. Aasheim	25.05.2007
Cf33732_16	Arbeidsbilde, rensning av smielag S-188, område V.	S	Reidun M. Aasheim	25.05.2007
Cf33732_17	Arbeidsbilde, rensning av brandlager S-205, område V.	S	Reidun M. Aasheim	25.05.2007
Cf33732_18	Arbeidsbilde, rensning av brandlager S-205, område V.	S	Reidun M. Aasheim	25.05.2007
Cf33732_19	Arbeidsbilde, rensning av gulvlag S-128, Hus 8.	Ø	Reidun M. Aasheim	25.05.2007
Cf33732_20	S-89 stolpehull, arbeidsprofil.	N	Reidun M. Aasheim	25.05.2007
Cf33732_21	S-104 stolpehull, profil, område IV.	N	Reidun M. Aasheim	25.05.2007
Cf33732_22	S-118 esse topp og S-119 esse bunn, profil i sjakt 7.	Ø	Reidun M. Aasheim	29.05.2007
Cf33732_23	S-120 esse?, stenfylld, profil i schakt 7.	Ø	Reidun M. Aasheim	29.05.2007
Cf33732_24	S-188 smielag, oversikt med schakt 7.	NØ	Reidun M. Aasheim	29.05.2007
Cf33732_25	S-121 nedgravning/avfallsgrop, profil A i schakt 7	Ø	Reidun M. Aasheim	29.05.2007
Cf33732_26	S-123 stolpehull, profil i schakt 7.	V	Reidun M. Aasheim	29.05.2007
Cf33732_27	S-117 nedgravning, profil i schakt 7.	Ø	Reidun M. Aasheim	29.05.2007
Cf33732_28	S-122 nedgravning, steinfylld, profil i schakt 7.	V	Reidun M. Aasheim	29.05.2007

Film 12	Motivbeskrivning	Mot	Fotograf	Datum
Cf33733_01	ID-bilde			30.05.2007
Cf33733_02	S-126 stolpehull, plan, område V.	S	Reidun M. Aasheim	30.05.2007
Cf33733_03	S-127 kulturlag / avskrevet stolpehull, plan, område V.	S	Reidun M. Aasheim	30.05.2007
Cf33733_04	S-128 gulv i Hus 8 og S-205 brannlag i område V.	SØ	Reidun M. Aasheim	30.05.2007
Cf33733_05	S-128 gulv i Hus 8 og S-205 brannlag i område V.	V	Reidun M. Aasheim	30.05.2007
Cf33733_06	S-128 gulv i Hus 8 og S-205 brannlag i område V.	V	Reidun M. Aasheim	30.05.2007
Cf33733_07	S-205 brannlag, detalj med S-128 i bakom, område V.	Ø	Reidun M. Aasheim	30.05.2007
Cf33733_08	S-128 gulv i Hus 8 og S-205 brannlag i område V.	Ø	Reidun M. Aasheim	30.05.2007
Cf33733_09	Arbeidsbilde, snitt av S-131 i område V, SP.	NØ	Reidun M. Aasheim	30.05.2007
Cf33733_10	S-131 nedgravning/stolpe?, profil, bunn av sjakt fra nov-06.	Ø	Reidun M. Aasheim	30.05.2007
Cf33733_11	S-132 stolpehull?, profil, bunn av sjakt fra nov-06.	SV	Reidun M. Aasheim	30.05.2007
Cf33733_12	S-103 stolpehull, profil, område IV.	N	Reidun M. Aasheim	30.05.2007
Cf33733_13	S-102 stolpehull, profil, område IV.	N	Reidun M. Aasheim	30.05.2007
Cf33733_14	S-130 nedgravning, profil, bunn av sjakt fra nov-06.	V	Reidun M. Aasheim	30.05.2007
Cf33733_15	S-130 nedgravning, profil, bunn av sjakt fra nov-06.	V	Reidun M. Aasheim	30.05.2007
Cf33733_16	S-134 stolpehull, profil, bunn av sjakt fra nov-06.	?	Reidun M. Aasheim	30.05.2007
Cf33733_17	S-138 stolpehull, ved påbegynt snitt med staurhull, Hus 8.	N	Susanne Pettersson	01.06.2007
Cf33733_18	S-138 stolpehull, profil i Ø-V snitt, Hus 8?	N	Susanne Pettersson	01.06.2007
Cf33733_19	S-127 kulturlager / avskrevet stolpehull, profil, område V.	V	Susanne Pettersson	01.06.2007
Cf33733_20	S-188 smielag, oversikt med schakt 7 vattenfylld. Från lift.	N	Reidun M. Aasheim	01.06.2007
Cf33733_21	S-188 smielag, oversikt med schakt 7 vattenfylld. Från lift.	N	Reidun M. Aasheim	01.06.2007
Cf33733_22	S-143, S-144, strukturer under S-188 & vatten. Från lift.	NV	Reidun M. Aasheim	01.06.2007
Cf33733_23	S-143, S-144, strukturer under S-188 & vatten. Från lift.	NV	Reidun M. Aasheim	01.06.2007
Cf33733_24	Oversikt smieområdet under S-188 med vatten.	?	Reidun M. Aasheim	01.06.2007
Cf33733_25	Oversikt smieområdet under S-188 med vatten.	?	Reidun M. Aasheim	01.06.2007
Cf33733_26	S-143, S-144 esser i profil, smieområdet.	N	Reidun M. Aasheim	01.06.2007
Cf33733_27	S-125 stolpehull?, stenskodd, profil, område V.	N	Reidun M. Aasheim	01.06.2007
Cf33733_28	S-124 nedgravning, profil mot sjakkant i område V.	V	Reidun M. Aasheim	01.06.2007
Cf33733_29	S-145 esse?, profil.	N	Reidun M. Aasheim	01.06.2007
Cf33733_30	S-145 esse?, profil.	N	Reidun M. Aasheim	01.06.2007
Cf33733_31	S-145 esse?, profil.	N	Reidun M. Aasheim	01.06.2007
Cf33733_32	S-135 nedgravning, profil.	V	Reidun M. Aasheim	01.06.2007
Cf33733_33	S-201, S-121 avfallsgropar, profil i maskinsnitt, schakt 9	SV	Reidun M. Aasheim	01.06.2007
Cf33733_34	S-201, S-121 avfallsgropar, profil i maskinsnitt, schakt 9	SV	Reidun M. Aasheim	01.06.2007
Cf33733_35	S-40 lerlag mm, profil av langt snitt.	V	Reidun M. Aasheim	01.06.2007
Cf33733_36	S-40 lerlager mm, profil av langt snitt.	V	Reidun M. Aasheim	01.06.2007

8.5. ANALYSER

8.5.1. VEDART

Høeg - Pollen, 876 842 262 MVA,
Helge Irgens Høeg,
Gloppeåsen 10,
3261 LARVIK

Larvik, 27/11-06.

Til Wencke Helliksen.

Analyse av 1 kullprøve fra Robsrud, 105/1, Lørenskog kommune, Akershus.

S6, K1, ildsted.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 1 Salix/Populus (selje, vier/osp) og 39 Picea (gran).

Høeg - Pollen, 876 842 262 MVA,
Helge Irgens Høeg,
Gloppeåsen 10,
3261 LARVIK

Larvik, 16/2-08.

Til Margrete Figenschou Simonsen.

Analyse av 4 kullprøver fra Robsrud, 105/1, Lørenskog kommune, Akershus. Bestillingskode 272000, Prosjekt 210715, Tiltak 756087.

KP 150/S38.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Pinus (furu).

KP 156/S119.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Pinus (furu).

KP 164/S144.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 4 Betula (bjerk) og 36 Pinus (furu). Godt daterbart materiale 0,1 g.

KP 171/S76.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Quercus (eik). (+ ett mulig frø.)

Høeg - Pollen, 876 842 262 MVA,
Helge Irgens Høeg,
Gloppeåsen 10,
3261 LARVIK

Larvik, 20/8-07.

Til Wencke Helliksen.

Analyse av 8 kullprøver fra Robsrud, 105/1, Lørenskog kommune, Akershus. Bestillingskode 272000-756087-WH.

KP 146, -S.

Det ble bestemt 20 biter. Av disse var 1 Betula (bjerk) og 19 Pinus (furu).

KP 147, -S.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 14 Betula (bjerk) og 26 Pinus (furu). Godt daterbart materiale 0,7 g.

KP 149, -S.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 1 Betula (bjerk) og 39 Pinus (furu).

KP 155, Struktur 118.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 9 Betula (bjerk), 1 Quercus (eik) og 30 Pinus (furu). Godt daterbart materiale 0,7 g.

KP 158, Struktur 121B.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 3 Betula (bjerk) og 37 Pinus (furu). Godt daterbart materiale 2,2 g.

KP 161, Struktur 123.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 7 Betula (bjerk) og 33 Pinus (furu). Godt daterbart materiale 1,1 g.

KP 163, Struktur 143.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 4 Betula (bjerk) og 36 Pinus (furu). Godt daterbart materiale 0,1 g.

KP 170, Struktur 75.

Det ble bestemt 30 biter. Av disse var 8 Betula (bjerk) og 22 Pinus (furu). Godt daterbart materiale 0,1 g.

Helge Irgens Høeg

8.5.2. DATERINGER

	BETA ANALYTIC INC. DR. M.A. TAMERS and MR. D.G. HOOD	UNIVERSITY BRANCH 4985 S.W. 74 COURT MIAMI, FLORIDA, USA 33155 PH: 305/667-5167 FAX: 305/663-0964 E-MAIL: beta@radiocarbon.com
---	--	--

REPORT OF RADIOCARBON DATING ANALYSES

Dr. Wenche Helliksen

Report Date: 1/11/2008

Sample Data	Measured Radiocarbon Age	13C/12C Ratio	Conventional Radiocarbon Age(*)
Beta - 237950 SAMPLE : ROBSRUD K53-1 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal AD 900 to 920 (Cal BP 1050 to 1030) AND Cal AD 950 to 1040 (Cal BP 1000 to 920)	1040 +/- 40 BP	-24.9 o/oo	1040 +/- 40 BP
Beta - 237951 SAMPLE : ROBSRUD KP 146 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal AD 1320 to 1350 (Cal BP 630 to 600) AND Cal AD 1390 to 1440 (Cal BP 560 to 510)	490 +/- 40 BP	-23.1 o/oo	520 +/- 40 BP
Beta - 237952 SAMPLE : ROBSRUD KP 147 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal AD 1700 to 1720 (Cal BP 250 to 230) AND Cal AD 1820 to 1840 (Cal BP 130 to 110) Cal AD 1880 to 1920 (Cal BP 70 to 40) AND Cal AD 1950 to beyond 1960 (Cal BP 0 to 0)	40 +/- 40 BP	-25.7 o/oo	30 +/- 40 BP
Beta - 237953 SAMPLE : ROBSRUD KP 149 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal AD 1520 to 1590 (Cal BP 430 to 360) AND Cal AD 1620 to 1670 (Cal BP 330 to 280) Cal AD 1770 to 1800 (Cal BP 180 to 150) AND Cal AD 1940 to 1950 (Cal BP 10 to 0)	240 +/- 40 BP	-23.9 o/oo	260 +/- 40 BP
Beta - 237954 SAMPLE : ROBSRUD KP 155 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal AD 1660 to 1960 (Cal BP 290 to 0)	120 +/- 40 BP	-23.3 o/oo	150 +/- 40 BP

Dates are reported as RCYBP (radiocarbon years before present, "present" = 1950A.D.). By International convention, the modern reference standard was 95% of the C14 content of the National Bureau of Standards' Oxalic Acid & calculated using the Libby C14 half life (5568 years). Quoted errors represent 1 standard deviation statistics (68% probability) & are based on combined measurements of the sample, background, and modern reference standards.

Measured C13/C12 ratios were calculated relative to the PDB-1 international standard and the RCYBP ages were normalized to -25 per mil. If the ratio and age are accompanied by an (*), then the C13/C12 value was estimated, based on values typical of the material type. The quoted results are NOT calibrated to calendar years. Calibration to calendar years should be calculated using the Conventional C14 age.

BETA ANALYTIC INC.

DR. M.A. TAMERS and MR. D.G. HOOD

UNIVERSITY BRANCH
4985 S.W. 74 COURT
MIAMI, FLORIDA, USA 33155
PH: 305/667-5167 FAX: 305/663-0964
E-MAIL: beta@radiocarbon.com

REPORT OF RADIOCARBON DATING ANALYSES

Dr. Wenche Helliksen

Report Date: 1/11/2008

Sample Data	Measured Radiocarbon Age	¹³ C/ ¹² C Ratio	Conventional Radiocarbon Age(*)
Beta - 237955 SAMPLE : ROBSRUD KP 158 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid COMMENT: reported result indicates an age of post 0 BP and has been reported as a % of the modern reference standard, indicating the material was living within the last 50 years.	100.2 +/- 0.5 pMC	-26.6 o/oo	100.5 +/- 0.5 pMC
Beta - 237956 SAMPLE : ROBSRUD KP 161 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal AD 1460 to 1660 (Cal BP 490 to 290)	320 +/- 40 BP	-25.6 o/oo	310 +/- 40 BP
Beta - 237957 SAMPLE : ROBSRUD KP 163 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal AD 1670 to 1780 (Cal BP 280 to 170) AND Cal AD 1800 to 1950 (Cal BP 150 to 0) Cal AD 1950 to 1960 (Cal BP 0 to 0)	100 +/- 40 BP	-24.4 o/oo	110 +/- 40 BP
Beta - 237958 SAMPLE : ROBSRUD KP 170 ANALYSIS : AMS-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid COMMENT: reported result indicates an age of post 0 BP and has been reported as a % of the modern reference standard, indicating the material was living within the last 50 years.	101.5 +/- 0.5 pMC	-24.5 o/oo	101.4 +/- 0.5 pMC

Dates are reported as RCYBP (radiocarbon years before present, "present" = 1950A.D.). By International convention, the modern reference standard was 95% of the C14 content of the National Bureau of Standards' Oxalic Acid & calculated using the Libby C14 half life (5568 years). Quoted errors represent 1 standard deviation statistics (68% probability) & are based on combined measurements of the sample, background, and modern reference standards.

Measured C13/C12 ratios were calculated relative to the PDB-1 international standard and the RCYBP ages were normalized to -25 per mil. If the ratio and age are accompanied by an (*), then the C13/C12 value was estimated, based on values typical of the material type. The quoted results are NOT calibrated to calendar years. Calibration to calendar years should be calculated using the Conventional C14 age.

BETA	BETA ANALYTIC INC. DR. M.A. TAMERS and MR. D.G. HOOD	UNIVERSITY BRANCH 4985 S.W. 74 COURT MIAMI, FLORIDA, USA 33155 PH: 305/667-5167 FAX: 305/663-0964 E-MAIL: beta@radiocarbon.com
-------------	--	--

REPORT OF RADIOCARBON DATING ANALYSES

Dr. Wenche Helliksen

Report Date: 1/24/2007

Sample Data	Measured Radiocarbon Age	13C/12C Ratio	Conventional Radiocarbon Age(*)
Beta - 224618 SAMPLE : LYSTAD S-22 K-24 ANALYSIS : Radiometric-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal AD 60 to 340 (Cal BP 1890 to 1610)	1870 +/- 70 BP	-27.0 o/oo	1830 +/- 60 BP
Beta - 224619 SAMPLE : LYSTAD S-34 K-19 ANALYSIS : Radiometric-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal AD 20 to 220 (Cal BP 1930 to 1730)	1930 +/- 40 BP	-26.5 o/oo	1900 +/- 40 BP
Beta - 224620 SAMPLE : LYSTAD S-35 K-16 ANALYSIS : Radiometric-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal AD 120 to 330 (Cal BP 1830 to 1620)	1820 +/- 40 BP	-26.5 o/oo	1800 +/- 40 BP
Beta - 224621 SAMPLE : LYSTAD S-58 K-20 ANALYSIS : Radiometric-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal AD 90 to 400 (Cal BP 1860 to 1550)	1780 +/- 60 BP	-25.2 o/oo	1780 +/- 60 BP
Beta - 224622 SAMPLE : ROBSRUD S-6 K1 ANALYSIS : Radiometric-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal AD 1470 to 1690 (Cal BP 480 to 260) AND Cal AD 1730 to 1810 (Cal BP 220 to 140) Cal AD 1930 to 1950 (Cal BP 20 to 0)	250 +/- 60 BP	-24.3 o/oo	260 +/- 60 BP

Dates are reported as RCYBP (radiocarbon years before present, "present" = 1950 A.D.). By International convention, the modern reference standard was 95% of the C14 content of the National Bureau of Standards' Oxalic Acid & calculated using the Libby C14 half life (5568 years). Quoted errors represent 1 standard deviation statistics (68% probability) & are based on combined measurements of the sample, background, and modern reference standards.

Measured C13/C12 ratios were calculated relative to the PDB-1 international standard and the RCYBP ages were normalized to -25 per mil. If the ratio and age are accompanied by an (*), then the C13/C12 value was estimated, based on values typical of the material type. The quoted results are NOT calibrated to calendar years. Calibration to calendar years should be calculated using the Conventional C14 age.

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU – Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7491 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Gustafson, Lil
KHM/Fornminneseksjonen/UiO
Postboks 6762 St. Olavs plass, 0130 Oslo

DF-4139

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	¹⁴ C alder før nåtid	Kalibrert alder	δ ¹³ C ‰
T-19495	KP150, S38 Robsrud, Lørenskog Akershus	Trekull Furu	4.4 g	425 ± 70	AD1430-1620	-26.1*
T-19496	KP156, S119 Robsrud, Lørenskog Akershus	Trekull Eik	4.8 g	365 ± 50	AD1460-1635	-26.1*
T-19497	KP171, S76 Robsrud, Lørenskog Akershus	Trekull Eik	4.0 g	1745 ± 50	AD240-385	-26.1*
T-19498	C56122/19, S50-54, M50-4 Robsrud, Lørenskog Akershus	Trekull Furu	2.0 g	330 ± 70	AD1470-1655	-26.1*

Dato: 06 MAY 2008

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Fred H. Skogseth

Steinar Gulliksen

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU – Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7491 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Gustafson, Lil
KHM/Fornminneseksjonen/UiO
Postboks 6762 St. Olavs plass, 0130 Oslo

DF-4139

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	¹⁴ C alder før nåtid	Kalibrert alder	δ ¹³ C ‰
TUa-7256	KP164, S144 Robsrud, Lørenskog Akershus	Trekull Bjørk		235 ± 30	Y.enn AD1655	-25.6
TUa-7257	C56122/20, S50-17, M50-9 Robsrud, Lørenskog Akershus	Trekull Furu		1215 ± 30	AD780-885	-23.7
TUa-7258	C56122/21, S50-18, M50-10 Robsrud, Lørenskog Akershus	Trekull Furu		205 ± 30	Y.enn AD1660	-26.1
TUa-7259	C56122/22, S50-142, M50-12 Robsrud, Lørenskog Akershus	Trekull Bjørk		245 ± 30	AD1650-1790	-25.8

Dato: 24 JUN 2008

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Pål Johan Svanem
Pål Johan Svanem

Steinar Gulliksen
Steinar Gulliksen

8.5.3. METALLANALYSE

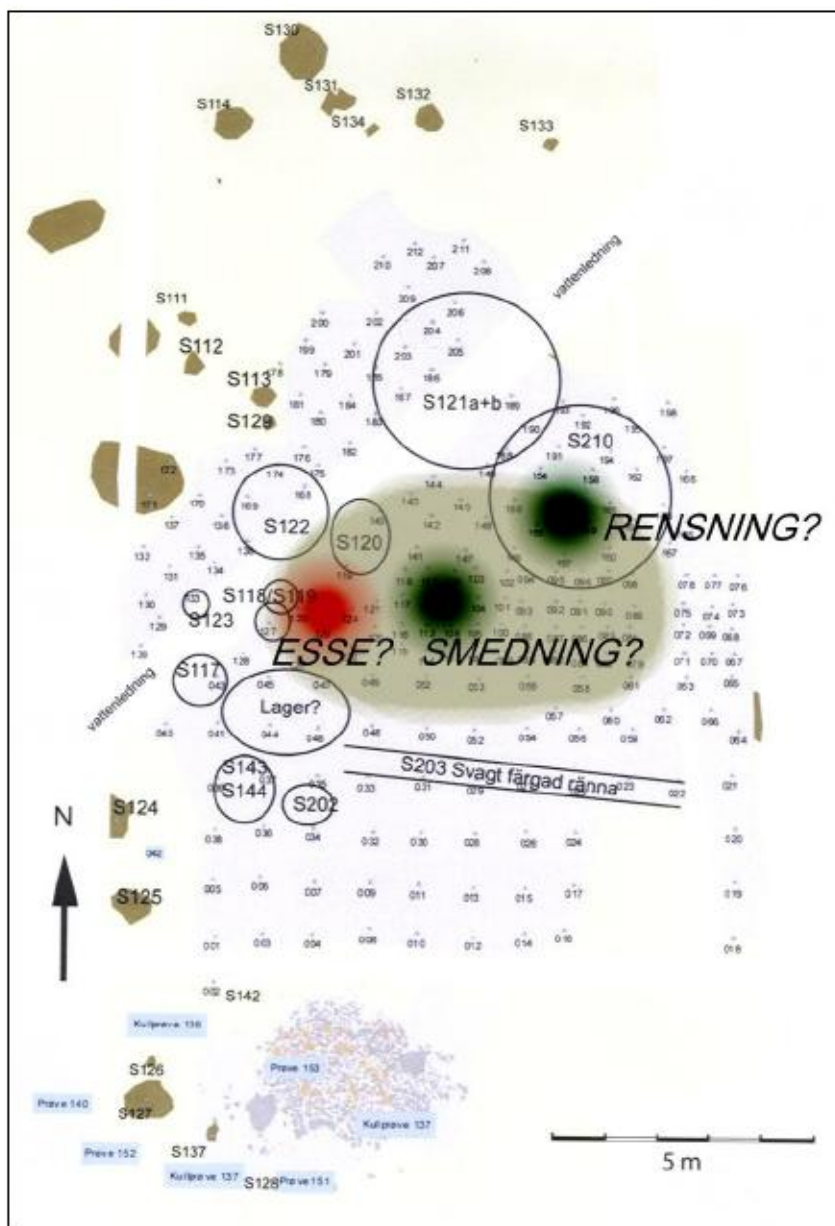

Heimdal-archaeometry

Arne Jouttijarvi
 Skovledet 30
 DK - 2830 Virum
 Denmark

Telefon: +45 45 85 72 70
 Mobil: 40 83 79 19
 E-mail: heimdal@archaeometry.dk
 web: www.archaeometry.dk

ANALYSE AF JORDPRØVER FRA ROBSRUD

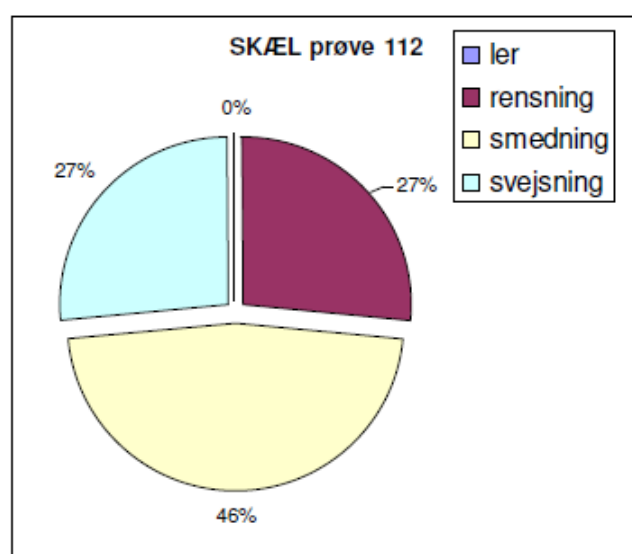
Figur 1

FORDELINGEN AF SMEDEAFFALD

Fordelingen af materialer stammende fra jernforarbejdning, viser at arbejdsområdet har været i den midterste del af laget, inden for det område, som er vist med gråt på figur 1. Det begrænsede antal prøver giver naturligvis ingen mulighed for at bedømme arbejdsområdets afgrænsning, eller om der er tale om en bygning med faset vægge. Det vil dog med stor sandsynlighed kunne afgøres ved videre analyser.

Figur 2

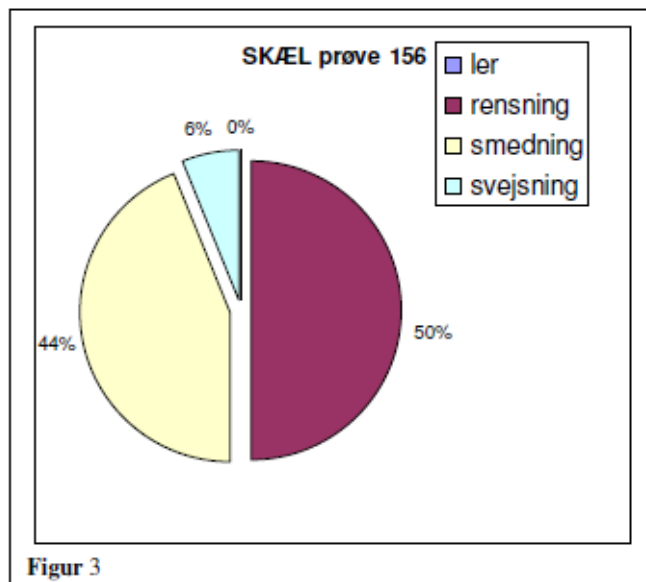
Det er svært, på baggrund af de meget få prøver, at sige noget om placeringen af funktioner som esse og ambolt inden for området. To af prøverne fra laget (112 og 156) viser dog en stor koncentration af hammerskæl (Figur 5), hvilket tyder på, at de er taget tæt ved amboltens placering. Det er markant, at kun den ene (156) desuden har en høj koncentration af slaggekugler (Figur 6). Det antyder, at der kan have været to ambolte med forskellig funktion. Analyse af hammerskæl fra de to prøver synes da også at bekræfte dette, idet skæl fra rensning af luppejern er dominerende i prøve 156 (Figur 2), medens smedning og svejsning har en væsentlig større udbredelse i prøve 112 (Figur 3). Det skal dog understreges, at antallet af analyserede hammerskæl er begrænset, og at der derfor er

nogen usikkerhed på fordelingen. Også fordelingen af slaggefragmenter kan dog understøtte formodningen om placeringen af rensnings og smedefunktionen. Små slaggefragmenter (<5 mm), som kan opstå ved såvel rensning som svejsning, findes således nogenlunde ligeligt fordelt i de to prøver (Figur 7), medens større stykker næsten udelukkende findes i prøve 156 (Figur 8). Små slaggefragmenter opstår når et forholdsvist tyndt lag slagge på jernets overflade størkner og spaltes fra når det hamres. Slaggen kan enten være udvindingsslagge kommende fra hulrum i jernet, eller den kan være opstået når smeden smider sand på jernets overflade for at fjerne glødeskallen før en svejsning. Ved svejsning dannes ikke en tilstrækkelig mængde slagge til at give store slaggestykker. De vil derimod kunne opstå når rester af udvindingsslagge uden på en jernluppe bankes af eller når slagge renses ud fra bunden af en esse. De store slaggestykker findes dog i dette tilfælde ikke sammen med forglasset ler, som oftest forekommer sammen med slagge fra esser.

Hvor essen har ligget er usikkert, men forglasset ler, som er karakteristisk for området omkring essen findes næsten kun i prøve 112 (Figur 9). Der er derfor sandsynligt, at essen har ligget i nærheden af denne. Prøven kan tænkes at stamme fra et sted mellem esse og ambolt, og det kan derfor tænkes at essen har ligget vest herfor (figur 1). Kun yderligere analyser vil dog kunne belyse dette nærmere.

Fordelingen af store stykker trækul viser en meget stor koncentration i anlæg S121B, som også indeholder store slaggefragmenter, men forholdsvis små koncentrationer af hammerskæl, slaggekugler og forglasset ler. Det er muligt, at der er tale om materiale stammende fra oprensning af essen.

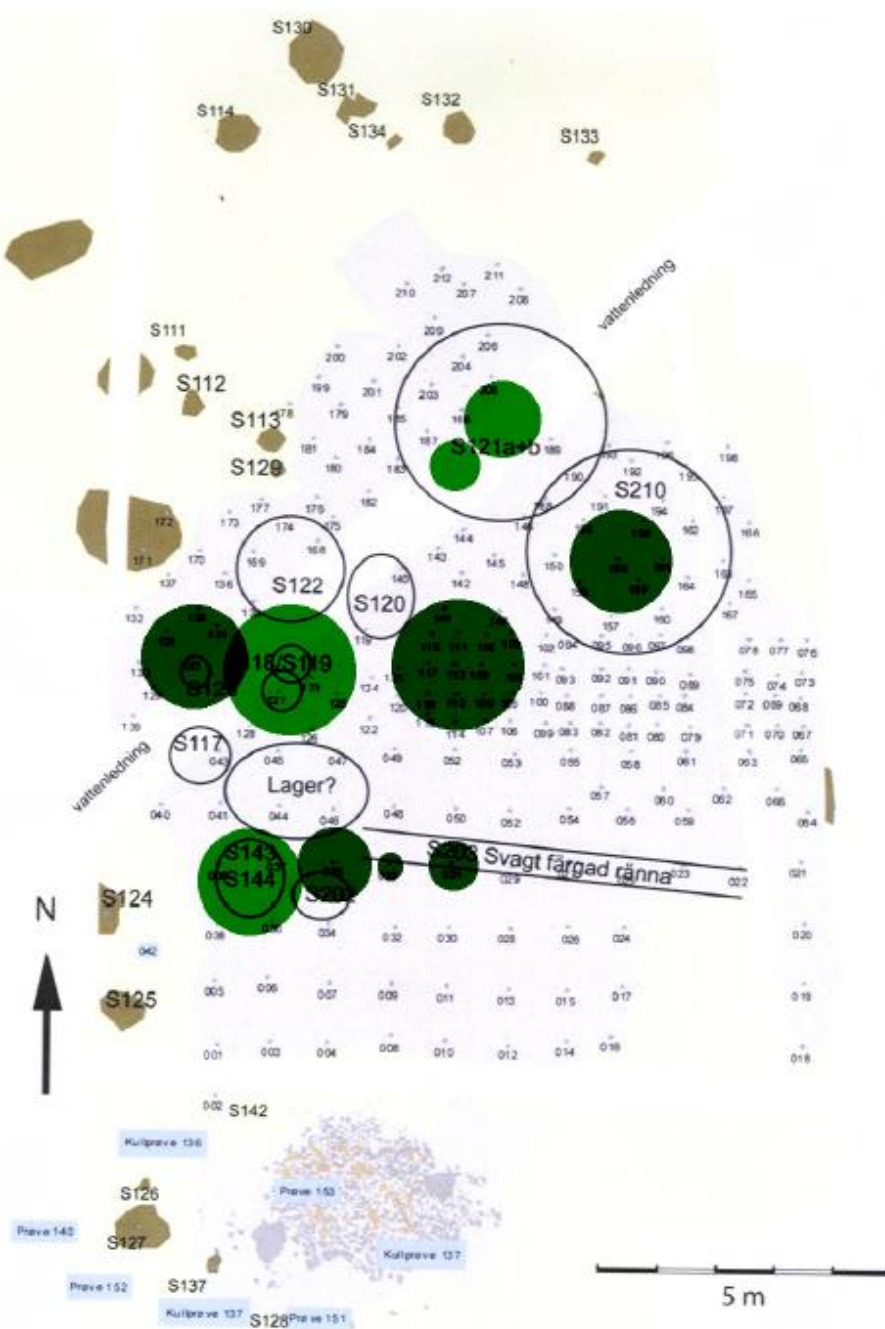

Figur 3

Hvad angår de sydlige prøver (31, 33 og 35), så er indholdet af materiale, som kan knyttes til jernforarbejdning meget lille i disse. De synes således at ligge uden for det egentlige arbejdsområde. Det samme gælder prøve 133 og prøverne fra S121A og B. Kun i anlæg S144 findes der hammerskæl i en mængde af en vis betydning. Der er dog intet, som tyder på, at der er tale om en egentlig esse, som har været anvendt i forbindelse med jernforarbejdning. I en smedje dateret til 1400-tallet må det da også forventes, at essen ikke har været placeret på jorden, men har været hævet, så smeden kunne arbejde stående. Det mest sandsynlige er, at der har været tale om en firkantet kasse opbygget af træ og fyldt med sand, hvorpå ildstedet har været placeret.

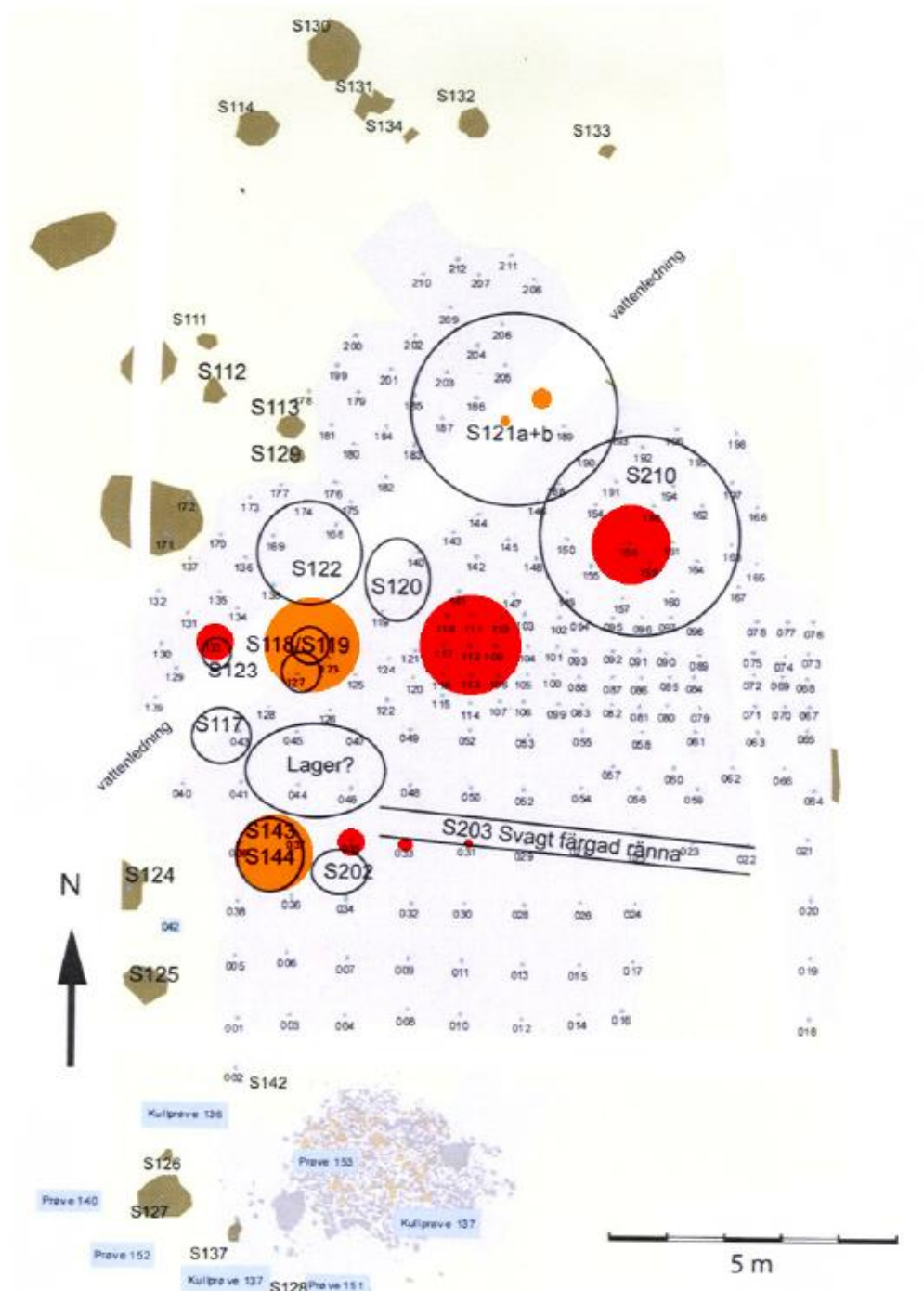
ANALYSE AF SLAGGER

Der blev foretaget tre analyser forskellige steder på hver af slaggerne. Som det fremgår af figur 11, så er slaggerne noget opblandet med smeltet ler, hvilket ikke er usædvanligt for smedeslagge og slagge fra rensning af luppejern. De undersøgte slagge stammer fra rensning af luppejern, hvilket også kan ses af at indholdet af calciumoxid (CaO) og magnesiumoxid (MgO) er højere end i udvindingsslagge fra Norge/Sverige (Figur 12). Det skyldes, at slaggen under rensningsprocessen optager aske fra trækullet, som netop primært består af disse oxider. Det rensede jern har sandsynligvis været af lokal oprindelse, og sammensætningen af de mindst lerblandede analyser stemmer da også godt overens med udvindingsslagge fra Norge/Sverige (A1). Slagge er således relativt fattige på fosforoxid (Figur 13), men til gengæld rige på Aluminiumoxid (Al₂O₃) og kaliumoxid (K₂O) (Figur 14).

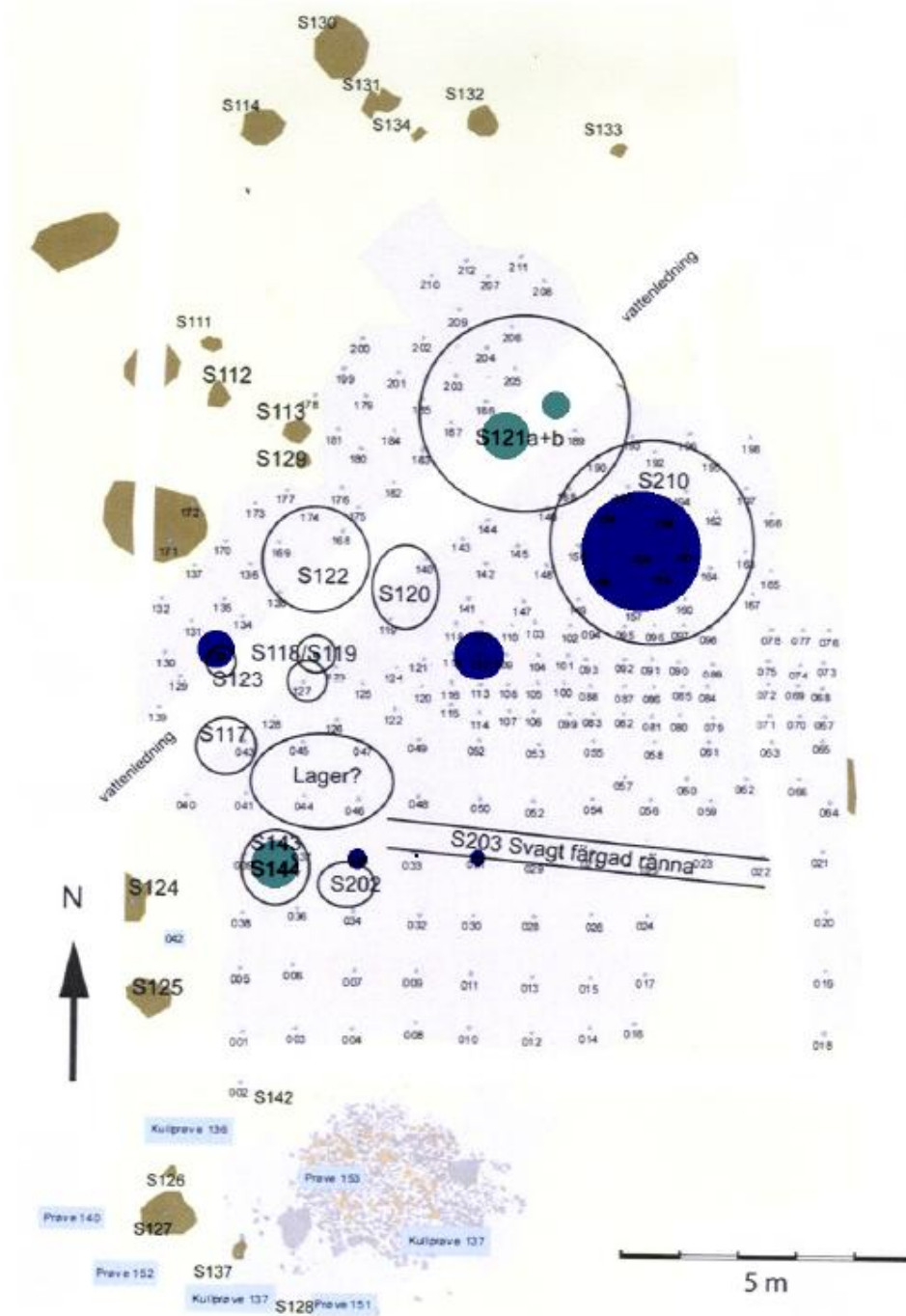

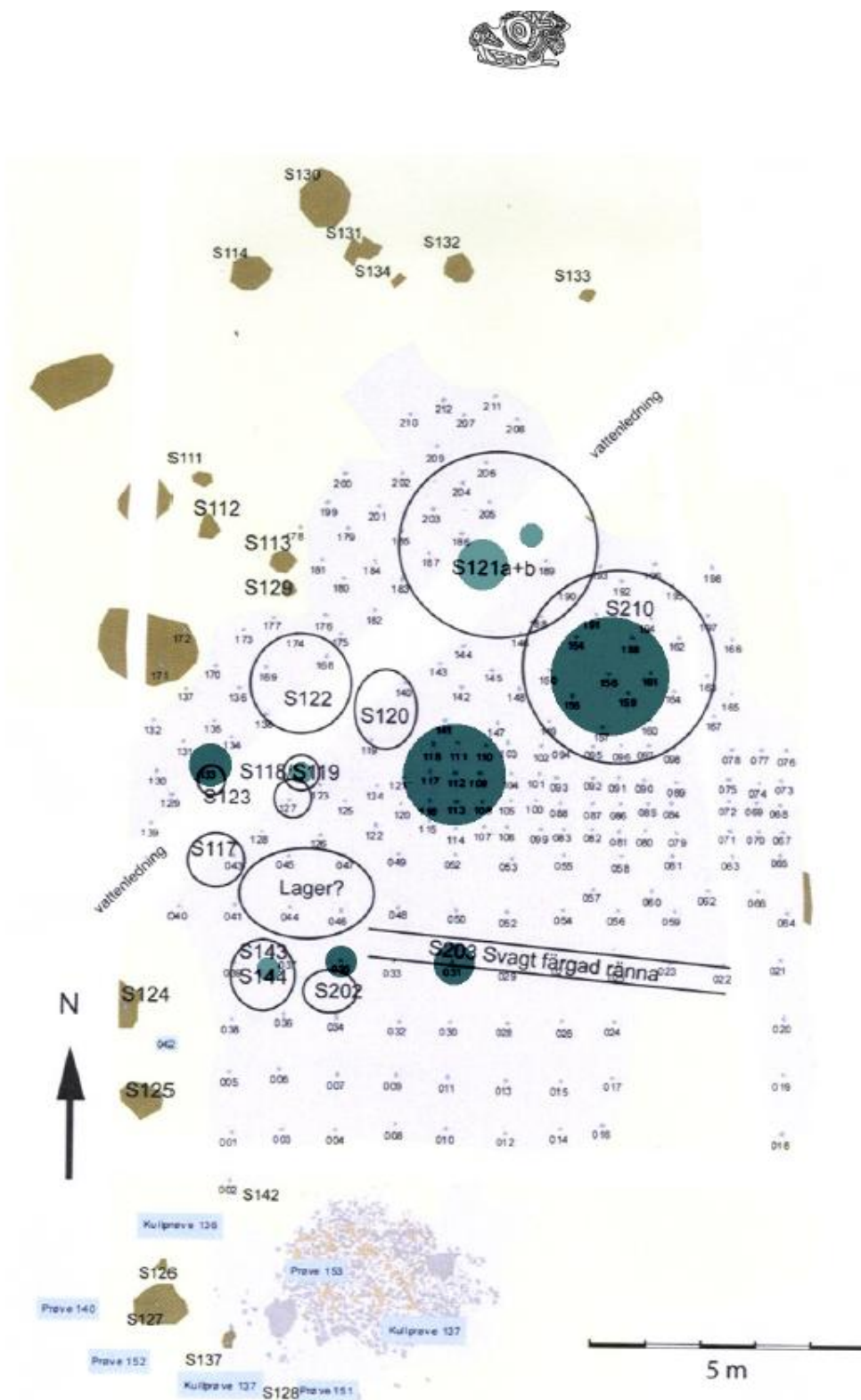
Figur 4: fordeling af magnetisk materiale. Mørke: smedlag; lyse: anlæg

Det magnetiske materiale er relativt jævnt fordelt, men alligevel med en tydelig største koncentration i prøve 112 omtrent midt i laget. Af anlæggene er det S-118, som viser den største koncentration, hvilket også peger på, at smedningen er forgået omkring midten af laget.

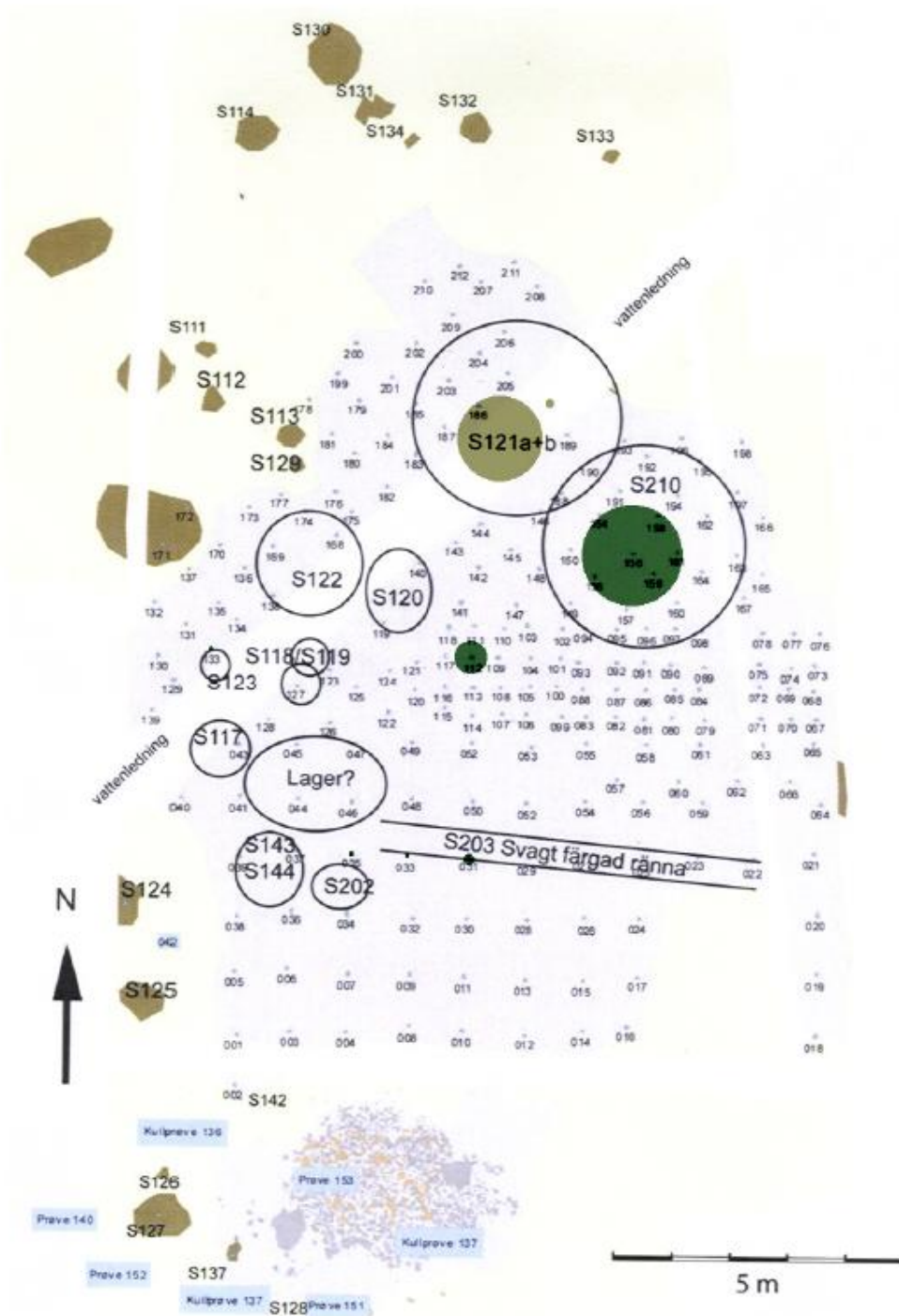

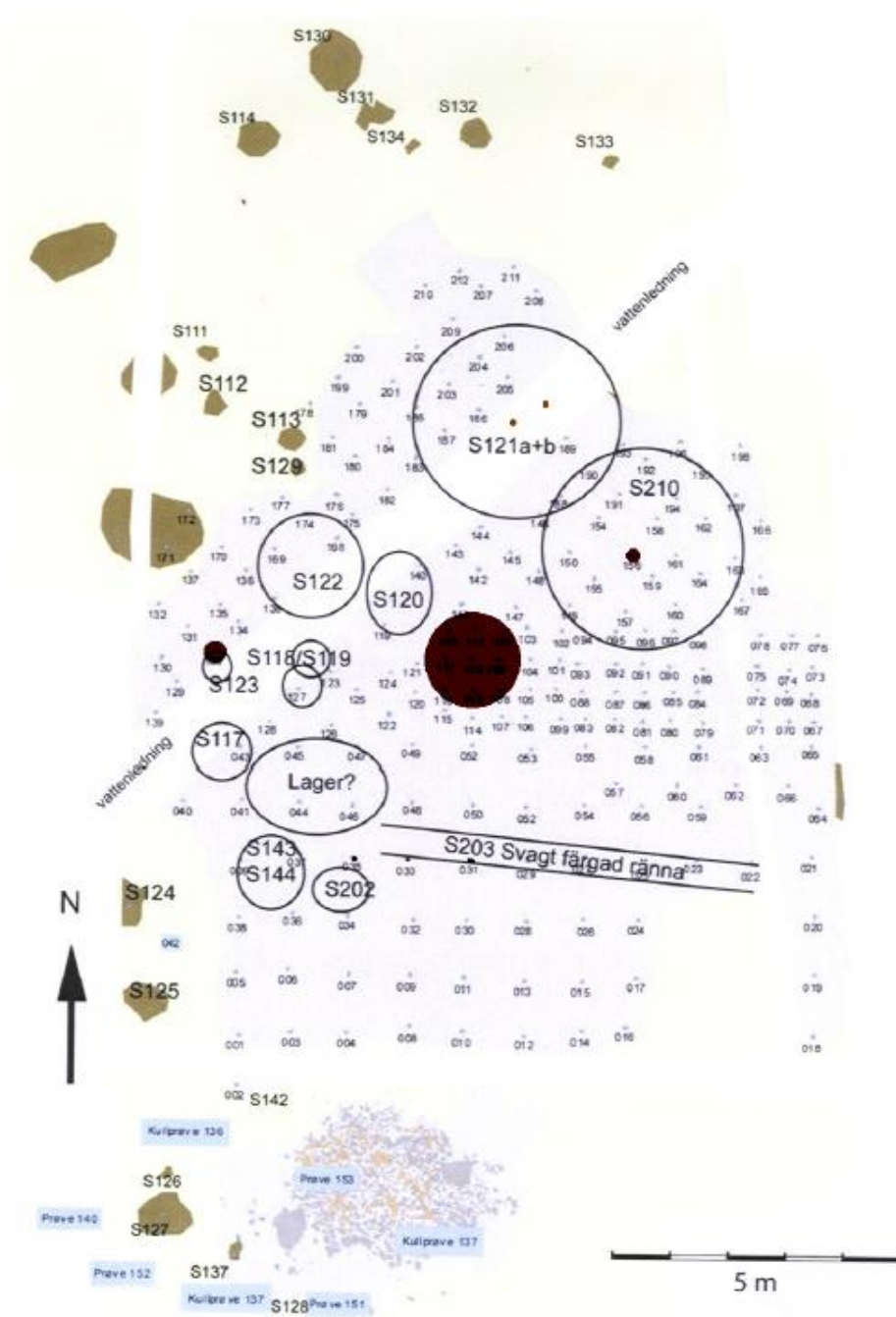

Figur 7: Fordelingen af små slagger (2-5 mm)

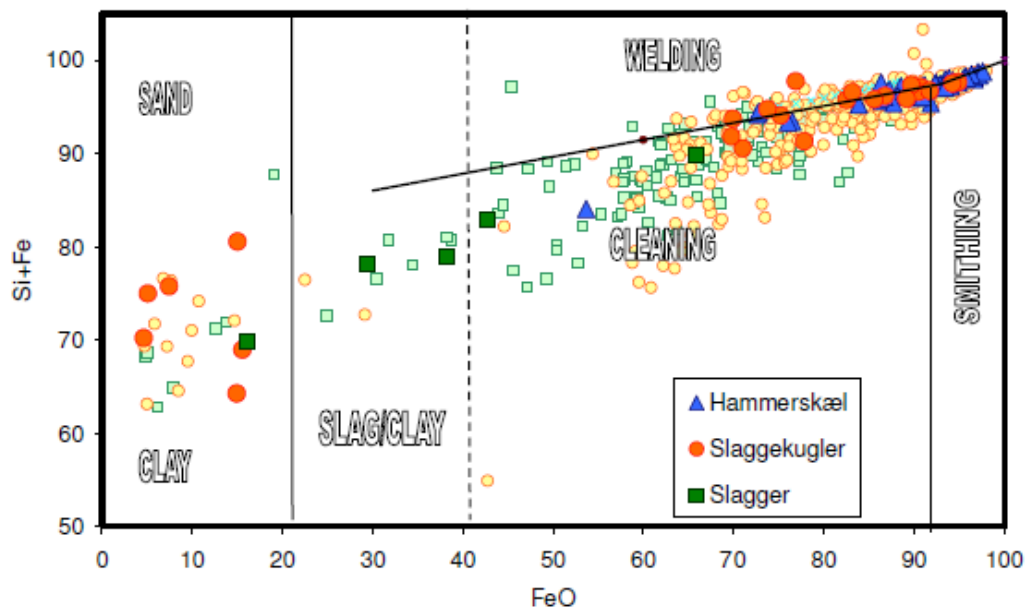
Figur 8: Fordelingen af store slaggestykker

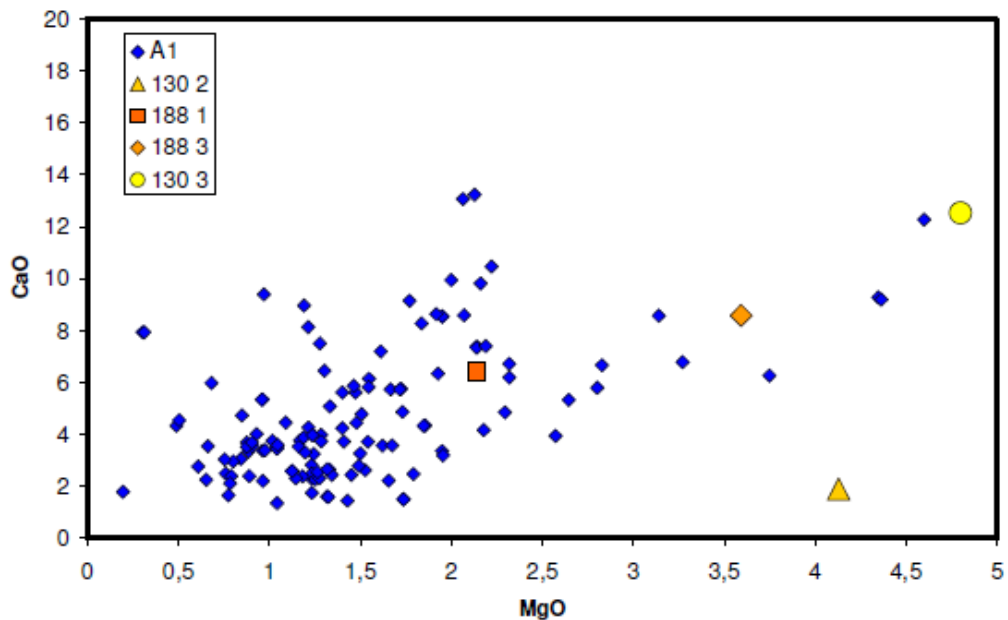

Figur 9: Fordelingen af forglasset ler

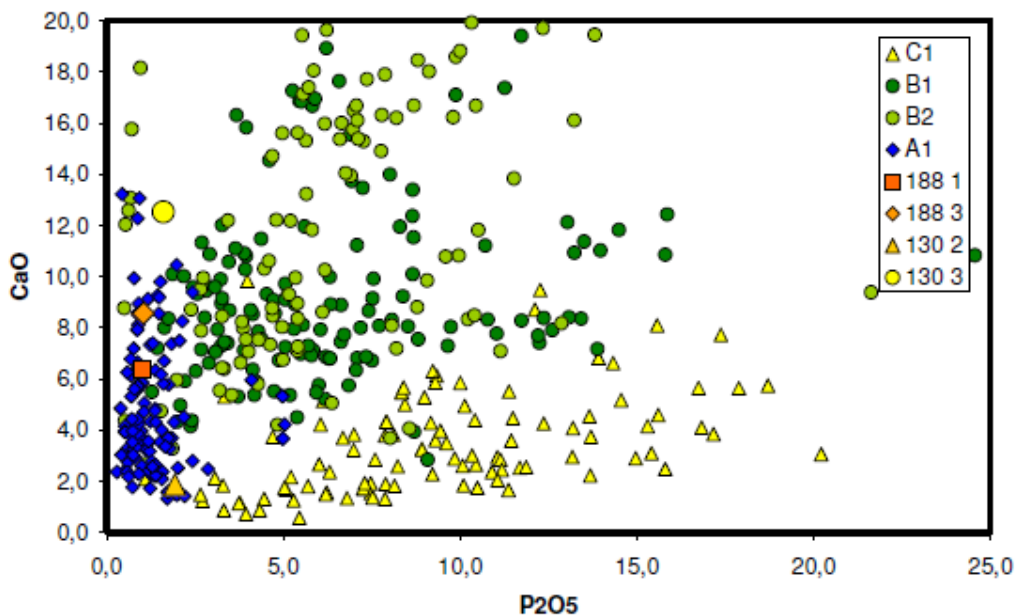

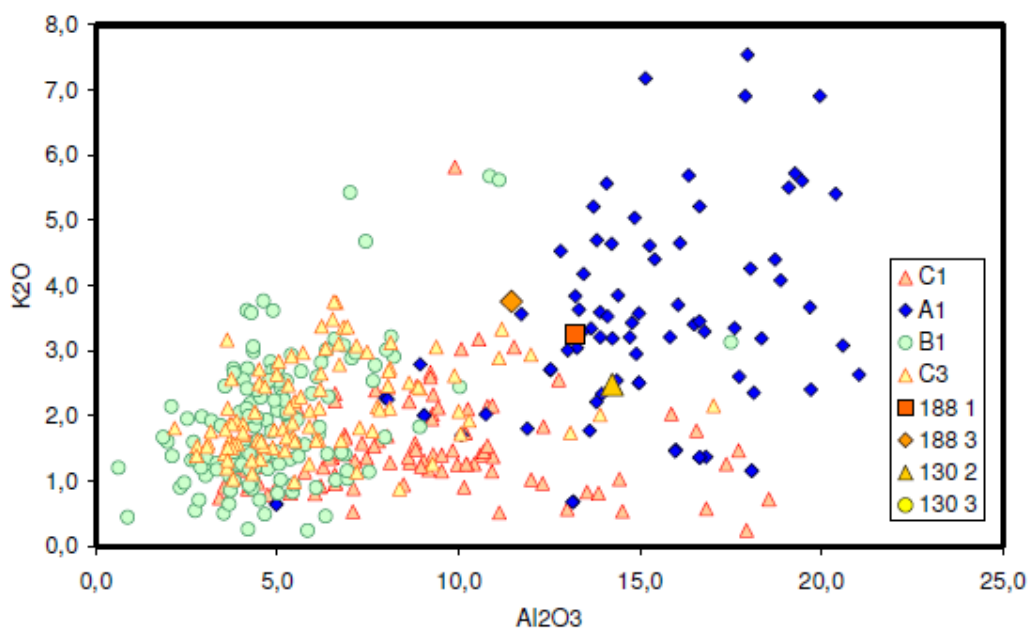
Figur 11

Figur 12

Figur 13

Figur 14

Arne Jouttijärvi / Mikkel Storch-Cristiansen